

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**ERCIYES ÜNİVERSİTESİ VE İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
AKADEMİK TÜRKÇE KİTAP SETLERİNİN DİNLEME VE
YAZMA ETKİNLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Emre ÖZDEMİR

Danışman

Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

Nevşehir 2021

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emeği olan ve sürecin işleyişini titizlikle takip eden, öğrencilerinin hepsine baba şefkatiyle yaklaşan tez danışmanım sevgili Hocam Doç. Dr. Lokman Tanrıkulu'na teşekkürü borç bilirim.

Akademik bilgisi ve kişiliğiyle kendisini örnek aldığım ve desteğini her zaman hissettiğim kıymetli Hocam Doç. Dr. Mesut Gün'e, Akademik Türkçe konusunda çalışmamı tavsiye eden Dr. Gürkan MORALI Hocama, önerileriyle teze önemli katkısı olan Doç. Dr. Ömer Tuğrul KARA Hocama, bu alanda yüksek lisans yapmamı tavsiye eden Doç. Dr. Şamil Yeşilyurt Hocama, ülkemizin yetiştirdiği en genç profesörlerden biri olan, yüksek lisans yapmam konusunda beni cesaretlendiren, kıymetli ağabeyim Prof. Dr. Fatih Duman Hocama teşekkürlerimi sunarım. Çalışmanın özet kısmının İngilizce'ye tercüme edilmesinde emek veren Dr. Barış ERİÇOK Hocama ve kuzenim Hacı Ahmet Ölmez'e teşekkür ederim.

2003 yılında kaybettiğim canım babam Muhammed Özdemir'e Allah'tan rahmet diliyorum. 18 yıldır bana, hem annelik hem babalık yapan canım annem Zeynep Özdemir'e teşekkür ederim. Tez sürecinde desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Kudret Özdemir'e ve sabırla bu sürecin bitmesini bekleyen canım oğullarım Muhammed ve Kürşad Şener Özdemir'e teşekkür ediyorum, onları çok sevdiğimi belirtmek istiyorum.

Emre ÖZDEMİR

2021

**ERCIYES ÜNİVERSİTESİ VE İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
AKADEMİK TÜRKÇE KİTAP SETLERİNİN DİNLEME VE
YAZMA ETKİNLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Emre ÖZDEMİR

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yabancılara Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans
Haziran 2021**

Danışman: Doç. Dr. Lokman TANRIKULU

ÖZET

Akademik dil, günlük dilden farklı olarak belli bir alana ait terimleri içeren ve her ne kadar günlük dildeki kelimeler kullanılsa da kendine özgü daha karmaşık bir yapıdır. Son yıllarda uluslararası öğrencilerin farklı ülkelerde eğitim almaya başlaması ile birlikte uluslararası öğrencilerin de akademik dili öğrenmelerinin önemi artmıştır. Akademik dinleme de bu süreçte öğrencilerin en çok kullandığı becerilerden biri olmuştur. Dinleme etkinliklerinin doğru dil öğrenme stratejileriyle hazırlanması, öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişmesini sağlar. Yabancı dil öğretiminde akademik başarı için iyi bir yazma becerisine sahip olmak, gerek öğrenci gerekse araştırmacılar tarafından kabul edilen bir gerçektir. Yazma etkinliklerinin doğru yazma yaklaşım ve yöntemleriyle hazırlanması, öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesini sağlar. Akademik Türkçe derslerinde kullanılan en önemli materyaller arasında ders kitapları gelmektedir. Bu nedenle akademik Türkçe ders kitaplarının amaca uygun ve nitelikli olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra akademik Türkçe ders kitaplarında dinleme etkinliklerinin dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinliklerinin ise yazma yaklaşım ve yöntemlerine uygun hazırlanması çok önemlidir. Bugüne kadar akademik Türkçe ile ilgili yapılan çalışmalarda akademik Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinlikleri dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinlikleri ise yazma yaklaşım ve yöntemlerine göre incelenmemiştir.

Nitel bir araştırma olan bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe kitaplarının dinleme etkinlikleri Oxford'un (1990) dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinlikleri ise yazma yaklaşım ve yöntemlerine göre incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırmanın bu aşamasında kontrol listeleri oluşturulmuş, dinleme ve yazma etkinlikleri bu kontrol listelerine göre incelenerek bulgulara ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna göre Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde bellek, bilişsel, üst bilişsel, duyuşsal, sosyal ve telafi stratejilerine yer verildiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre Erciyes Üniversitesi akademik Türkçe kitaplarındaki yazma etkinliklerinde biçimsel, işlevsel, yaratıcı yazma, okur odaklı ve içerik odaklı yaklaşımlara; İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe kitaplarındaki yazma etkinliklerinde ise biçimsel, işlevsel, okur odaklı yaklaşımlara yer verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Türkçe, dinleme, dil öğrenme stratejileri, yazma yaklaşımları

**EXAMINATION OF ERCIYES UNIVERSITY AND ISTANBUL
UNIVERSITY ACADEMIC TURKISH BOOK SETS IN TERMS
OF LISTENING AND WRITING ACTIVITIES**

Emre ÖZDEMİR

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences,
Department of Teaching Turkish to Foreigners**

June 2021

Advisor: Assoc. Dr.Lokman TANRIKULU

ABSTRACT

Academic language, unlike everyday language, is a more complex structure that includes terms belonging to a certain field and although words in daily language are used. In recent years, with international students starting to study in different countries, the importance of international students learning the academic language has increased. Academic listening has also been one of the skills most used by students in this process. The preparation of listening activities with the right language learning strategies enables students to develop their listening skills. Having good writing skills for academic success in foreign language teaching is a reality accepted by both students and researchers. Preparing writing activities with correct writing approaches and methods enables students to develop their writing skills. Textbooks are among the most important materials used in academic Turkish lessons. For this reason, academic Turkish textbooks should be appropriate and qualified. In addition, it is very important to prepare listening activities in accordance with language learning strategies and writing activities in accordance with writing approaches and methods in academic Turkish textbooks. In studies on academic Turkish, listening activities in academic Turkish textbooks have not been examined according to language learning strategies, and writing activities have not been examined according to writing approaches and methods.

Keywords: Academic Turkish, listening, language learning strategies, writing approaches

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM PROBLEM DURUMU

1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2.1. Alt Problemler.....	4
1.3. Varsayımlar.....	4

İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil	5
2.2. Akademik Dil.....	6
2.2.1. Akademik Okuma	9
2.2.2. Akademik Dinleme	12
2.2.2.1. Dinleme Aşamaları	13
2.2.2.1.1. Dinleme Öncesi.....	14
2.2.2.1.2. Dinleme Sırası.....	15
2.2.2.1.3. Dinleme Sonrası	17
2.2.3. Akademik Yazma.....	20
2.2.3.1. Yazma Öncesi Etkinlikler	21
2.2.3.2. Yazma Sırasındaki Etkinlikler	21
2.2.3.3. Yazma Sonrasındaki Etkinlikler	21
2.2.4. Akademik Konuşma.....	26
2.3. Dil Öğrenme Stratejileri.....	28
2.3.1. Rubin'in Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflandırması	29

2.3.2. O'Malley ve Chamot'un Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflandırması	31
2.3.3. Oxford'un Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflandırması	33
2.3.3.1. Doğrudan Stratejiler	33
2.3.3.1.1. Hafıza Stratejileri	34
2.3.3.1.1.1. Graplama Stratejisi	34
2.3.3.1.1.2. Çağrışım Kurma / Detaylandırma Stratejisi	34
2.3.3.1.1.3. Yeni Kelimeleri Bağlam içinde Kullanma Stratejisi;	35
2.3.3.1.1.4. Görüntü Kullanma Stratejisi	36
2.3.3.1.1.5. Anlam Haritası Oluşturma Stratejisi;	36
2.3.3.1.1.6. Anahtar Sözcük Kullanma Stratejisi	36
2.3.3.1.1.7 Zihinde Ses Temsilleri Oluşturma Stratejisi	36
2.3.3.1.1.8 Gözden Geçirme Stratejisi	36
2.3.3.1.1.9 Eylem Kullanma Stratejisi	36
2.3.3.1.1.10 Fiziksel Tepki veya Duyuları Kullanma Stratejisi	37
2.3.3.1.1.11 Mekanik Teknikler Kullanma Stratejisi	37
2.3.3.1.2. Bilişsel Stratejiler	37
2.3.3.1.2.1. Tekrar Etme Stratejisi	38
2.3.3.1.2.2. Ses ve Yazıyı Kullanarak Düzenli Bir Şekilde Alıştırma Yapma Stratejisi	38
2.3.3.1.2.3. Formül ve Kalıpları Tanıma ve Kullanma Stratejisi	38
2.3.3.1.2.4. Yeniden Birleştirme Stratejisi	38
2.3.3.1.2.5. Doğal Bir Şekilde Alıştırma Yapma Stratejisi	39
2.3.3.1.2.6. Fikri Çabucak Anlama Stratejisi	39
2.3.3.1.2.7. İleti Alma ve Gönderme için Kaynakları Kullanma Stratejisi	39
2.3.3.1.2.8. Tümdengelim Yolu ile Mantık Yürütme Stratejisi	39
2.3.3.1.2.9. İfadeyi Çözümleme Stratejisi	40
2.3.3.1.2.10 Karşılaştırmalı Çözümleme Stratejisi	40
2.3.3.1.2.11 Çeviri Yapma Stratejisi	40
2.3.3.1.2.12 Transfer Etme Stratejisi	40
2.3.3.1.3. Telafi Stratejileri	40
2.3.3.1.3.1. Dilsel İpuçları Kullanma Stratejisi	41
2.3.3.1.3.2. Diğer İpuçları Kullanma Stratejisi	41
2.3.3.1.3.3. Ana Dili Kullanma Stratejisi	42
2.3.3.1.3.4. Yardım İsteme Stratejisi	42
2.3.3.1.3.5. Jest ve Mimikleri Kullanma Stratejisi	42

2.3.3.1.3.6. Bir Süreliğine ya da Tamamen İletişimden Kaçınma Stratejisi	42
2.3.3.1.3.7. Konuyu Seçme Stratejisi;.....	42
2.3.3.1.3.8. İletiyi Uyarlama Stratejisi	42
2.3.3.1.3.9. Sözcük Türetme Stratejisi;.....	43
2.3.3.1.3.10. Açıklama veya Eş Anımlı İfadeler Kullanma Stratejisi;	43
2.3.3.2. Dolaylı Stratejiler	43
2.3.3.2.1. Üstbilişsel Stratejiler	43
2.3.3.2.1.1. Yeni Bilgiyi Bilinenlerle İlişkilendirme Stratejisi	44
2.3.3.2.1.2. Dikkatini Toplama Stratejisi	44
2.3.3.2.1.3. Dinlemeye Odaklanmak için Sözlü Üretimi Erteleme Stratejisi.....	44
2.3.3.2.1.4. Dil Öğrenimini Öğrenme Stratejisi	45
2.3.3.2.1.5. Düzenleme Stratejisi	45
2.3.3.2.1.6. Amaç ve Hedef Belirleme Stratejisi;.....	45
2.3.3.2.1.7. Dil Öğrenme Görevinin Amacını Belirleme Stratejisi.....	45
2.3.3.2.1.8. Dil Öğrenme Görevi için Plan Yapma Stratejisi.....	45
2.3.3.2.1.9. Alıştırma Yapma Fırsatları Arama Stratejisi.....	46
2.3.3.2.1.10. Öğrenmeyi Değerlendirme Stratejisi.....	46
2.3.3.2.1.11. Öz İzleme Stratejisi	46
2.3.3.2.1.12. Öz Değerlendirme Stratejisi	46
2.3.3.2.2. Duyuşsal Stratejiler	46
2.3.3.2.3. Sosyal Stratejiler	47
2.4. Yazma Eğitiminde Yaklaşımlar	48
2.4.1. Biçimsel Yaklaşım	48
2.4.2. İşlevsel Yaklaşım	49
2.4.3. Yaratıcı İfade Yaklaşımı	49
2.4.4. Süreç Yaklaşımı	50
2.4.5. İçerik Odaklı Yaklaşım	52
2.4.6. Okur Odaklı Yaklaşım	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırma Modeli	56
3.2. Çalışma Materyali	56
3.3. Veri Toplama Araçları	56
3.4. Araştırma Sürecinin İşleyişi.....	57
3.5. Verilerin Çözümlemesi	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR VE YORUM

4.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular	58
4.1.1. Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap setlerindeki dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejileri kullanılmıştır?	58
4.1.2. İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Yaklaşım Ve Yöntemler Yönüyle İncelenmesi	190
4.1.3. Erciyes Üniversitesi Akademik Türkçe Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Yaklaşım Ve Yöntemler Yönüyle İncelenmesi	193
SONUÇLAR	196
ÖNERİLER	202
KAYNAKLAR	205
EKLER	215
ÖZ GEÇMİŞ	233

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2. 1. Konuşma dili ve akademik dil arasındaki süreç	8
Tablo 4. 1. Edebiyat Dinleme Metni Stratejiler	61
Tablo 4. 2. Felsefe Dinleme Metni Stratejiler	64
Tablo 4. 3. Filoloji Dinleme Metni Stratejiler	67
Tablo 4. 4. Tarih Dinleme Metni Stratejiler	70
Tablo 4. 5. Psikoloji Dinleme Metni Stratejiler	73
Tablo 4. 6. Arkeoloji Dinleme Metni Stratejiler	76
Tablo 4. 7. İlahiyat Dinleme Metni Stratejiler	78
Tablo 4. 8. Hukuk Dinleme Metni Stratejiler	82
Tablo 4. 9. İnsan Kaynakları Dinleme Metni Stratejiler	85
Tablo 4. 10. Ekonomi Dinleme Metni Stratejiler	88
Tablo 4. 11. İktisat Dinleme Metni Stratejiler	91
Tablo 4. 12. Uluslararası İlişkiler Dinleme Metni Stratejiler	94
Tablo 4. 13. Halkla İlişkiler Dinleme Metni Stratejiler	97
Tablo 4. 14. Pazarlama Dinleme Metni Stratejiler	100
Tablo 4. 15. Maliye Dinleme Metni Stratejiler	103
Tablo 4. 16. Radyo, Televizyon ve Sinema Dinleme Metni Stratejiler	106
Tablo 4. 17. Fizik Dinleme Metni Stratejiler	109
Tablo 4. 18. Kimya Dinleme Metni Stratejiler	112
Tablo 4. 19. Biyoloji Dinleme Metni Stratejiler	115
Tablo 4. 20. Eczacılık Dinleme Metni Stratejiler	118
Tablo 4. 21. Tıp Dinleme Metni Stratejiler	121
Tablo 4. 22. Sağlık Yönetimi Dinleme Metni Stratejiler	124
Tablo 4. 23. Endüstri Mühendisliği Dinleme Metni Stratejiler	127
Tablo 4. 24. Elektrik-Elektronik Mühendisliği Dinleme Metni Stratejiler	130
Tablo 4. 25. Bilim ve Bilimcilik Dinleme Metni Stratejiler	133
Tablo 4. 26. Osteoarkeoloji Dinleme Metni Stratejiler	136
Tablo 4. 27. Katil Robotlar Birleşmiş Milletler'in Gündeminde Dinleme Metni Stratejiler	139
Tablo 4. 28. Yapay Zekâ ve Robotlar Dinleme Metni Stratejiler	143
Tablo 4. 29. Sosyal Medya İletişimi Nedir? Dinleme Metni Stratejiler	146
Tablo 4. 30. Karar Verme Dinleme Metni Stratejiler	149
Tablo 4. 31. Bilim ve Bilimcilik Dinleme Metni Stratejiler	152
Tablo 4. 32. Yenikapı Marmaray Kazıları Dinleme Metni Stratejiler	155
Tablo 4. 33. "Katil Robotlar" Birleşmiş Milletler'in Gündeminde Dinleme Metni Stratejiler	158

Tablo 4. 34. “Yapay Zekâ ve Robotlar” Dinleme Metni Stratejiler.....	160
Tablo 4. 35. “Prof.Dr. Aziz SANCAR’la Röportaj” Dinleme Metni Stratejiler.....	164
Tablo 4. 36. “Küresel Isınma” Dinleme Metni Stratejiler	167
Tablo 4. 37. “Besin Zinciri ve Enerji Akışı” Dinleme Metni Stratejiler.....	170
Tablo 4. 38. “Bilim ve Bilimcilik” Dinleme Metni Stratejiler.....	173
Tablo 4. 39. “Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü Bebeğinize Ne Gibi Zararlar Verir?” Dinleme Metni Stratejiler	176
Tablo 4. 40. “Katil Robotlar, Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” Dinleme Metni Stratejiler	179
Tablo 4. 41. “Yapay Zekâ ve Robotlar” Dinleme Metni Stratejiler.....	182
Tablo 4. 42. “Periferik Sinir Sistemi Hastalıkları” Dinleme Metni Stratejiler	185
Tablo 4. 43. “Genetik Hastalıklar Nelerdir?” Dinleme Metni Stratejiler.....	188
Tablo 4. 44. Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 Yazma Etkinlikleri	190
Tablo 4. 45. Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 Yazma Etkinlikleri	191
Tablo 4. 46. Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 Yazma Etkinlikleri.....	192
Tablo 4. 47. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Kitabı Yazma Etkinlikleri.....	193
Tablo 4. 48. Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Kitabı Yazma Etkinlikleri	194
Tablo 4. 49. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Kitabı Yazma Etkinlikleri	195

GİRİŞ

Ülkemize eğitim amacıyla gelen uluslararası öğrencilerin sayısında, üniversitelerimizin uluslararasılaşma politikaları ve Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının koordinasyonu ile her geçen yıl artış görülmektedir. Bu öğrenciler, yerleştirildikleri üniversitelerin Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezlerinde genel Türkçe dersleri alarak ilgili fakülte ve enstitülere yönlendirilmektedirler. Ancak sosyal iletişim amaçlı genel Türkçe derslerinin, bu öğrencilerin fakülte ve enstitülerdeki derslerde karşılaştıkları akademik ortamlardaki Türkçe ihtiyaçlarını yeterli düzeyde karşılayamadığı görülmektedir. Bu nedenle üniversitelerimizde 2018 yılından itibaren uluslararası öğrenciler için, genel iletişim amaçlı Türkçe öğretiminden sonra akademik ortamlardaki iletişimlerini kolaylaştırmak amacıyla akademik Türkçe dersleri verilmektedir.

Akademik Türkçe derslerinde kullanılan en önemli materyaller arasında ders kitapları gelmektedir. Bu nedenle akademik Türkçe ders kitaplarının amaca uygun ve nitelikli olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra akademik Türkçe ders kitaplarında dinleme etkinliklerinin dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinliklerinin ise yazma yaklaşım ve yöntemlerine uygun hazırlanması çok önemlidir. Bugüne kadar akademik Türkçe ile ilgili yapılan çalışmalarda akademik Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinlikleri dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinlikleri ise yazma yaklaşım ve yöntemlerine göre incelenmemiştir.

Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe Kitap Setlerinin Dinleme ve Yazma Etkinlikleri Açısından İncelenmesi isimli bu çalışmada; dinleme etkinlikleri Oxford'un dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinlikleri ise yazma yaklaşım ve yöntemlerine göre incelenmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde, problem durumu, araştırmanın amacı ve alt problemler belirtilmiş olup araştırmanın sınırlılıkları ve varsayımlardan bahsedilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde, literatür taraması yapılarak çalışmaya ilişkin kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeli, veri toplama aracı ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilerin yanı sıra araştırma süreci ve işleyişi hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde ise Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinliklerinde ise hangi yaklaşım ve yöntemlere yer verildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda kontrol listeleri oluşturulmuş ve araştırmanın bulgular kısmı oluşturulmuştur.

Araştırmanın son bölümünde araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen veriler analiz edilerek sonuç ve tartışma kısmı oluşturulmuş ve elde edilen bulgular çerçevesinde araştırmacılara, öğretmenlere ve akademik Türkçe ders kitabı hazırlayan uzmanlara yönelik öneriler kısmına yer verilmiştir.

Bu çalışma ile Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejilerine, yazma etkinliklerinde ise hangi yaklaşım ve yöntemlere yer verildiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUMU

1.1.Problem Durumu

Dil kullanımı genellikle okuma, yazma, konuşma ve dinleme olmak üzere dört beceri altında öğretilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel amaçlardan biri de budur. En sık kullanılan dinleme becerisi de diğer becerilerle bağlantılı olarak bir öğretim süreci içinde değişik durumlarda ortaya çıkar. Örneğin; grup olarak bir yazma görevi verildiğinde öğrenenler hem konuşurlar, hem dinlerler, hem yazarlar hem de yazdıklarını okurlar. Bununla beraber dil öğretiminde en az yer ayrılan ve çalışma yapılan beceri alanı “dinlemedir” denilebilir. Oysa okuma, yazma, konuşma gibi dinleme de eğitimle geliştirilebilen bir dil becerisidir. Dinleme becerisi en çok ihmal edilen beceridir, hâlbuki insan dinlediğini yazar, dinlediğine göre konuşur. TÖMER’lerde genel Türkçe derslerinde dinleme becerisine daha çok önem verilmelidir. Akademik Türkçe eğitimi ise; çok yeni bir alandır, bu alanda dinleme becerisine gereken önem verilmelidir. Dinleme becerisinin öğretilmesi ve geliştirilmesi için bazı stratejilerden yararlanılabilir. Genellikle yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerisi içerisinde yazma becerisi sonuncu sıraya bırakılmakta ve üzerinde fazla durulmamaktadır. Öğretmenler sınıf içerisinde yazma eğitimi yapma yerine, ara sıra ev ödevleri vererek yazma becerisi konusunu geçiştirmektedirler. Oysa yazma becerisi en az öteki beceriler kadar önemlidir.C1 seviyesini bitirip Akademik Türkçe seviyesine gelen öğrencilerin en çok yazma etkinliklerinde zorlandıkları ve yazma becerilerinin yetersiz olduğu gözlenmektedir. Yazma becerisinin öğretilmesi ve geliştirilmesi için bazı yaklaşım ve yöntemlerden yararlanılabilir. Akademik Türkçe eğitimi yeni bir alandır ve bu alandaki ders

kitapları çok yakın zamanda yazılmıştır. Akademik Türkçe kitaplarında dinleme ve yazma becerilerine gereken önem verilmeli, dinleme ve yazma etkinlikleri yeterli sayıda olmalıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap setlerindeki dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejileri, yazma etkinliklerinde ise hangi yaklaşım ve yöntemlerin kullanıldığını tespit etmek ve kitaplardaki dinleme ve yazma etkinliklerinin nasıl ele alındığını belirleyerek bu etkinliklerin nasıl daha etkili olacağını belirlemektir.

1.2.1. Alt Problemler

- 1- Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap setlerindeki dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejileri kullanılmıştır?
- 2- Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap setlerindeki yazma etkinliklerinde hangi yaklaşım ve yöntemler kullanılmıştır?

1.3. Varsayımlar

Araştırmanın evreni uluslararası öğrenciler için hazırlanan akademik Türkçe setleridir. Araştırmanın örneklemi Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap setleridir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.” (Ergin, 2005:3)

“Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyü bir varlıktır. O gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdaki ayrı düşünülemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur.” (Aksan, 2009:11)

“Dil en önemli iletişim aracıdır. Mucizevî oluşum, mükemmel tasarım insanı insan yapan en farklı özelliklerden birisi; düşünebilme ve düşündüklerini, duyguları, hayalleri ve izlenimlerini diğerlerine ifade edebilme yetisidir.” (Mete, 2015:12)

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli yetilerden biri olan dil, insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en etkili vasıta.

Demirel (2006: 2) yapılan dil tanımlarının ortak temel öğelerini şöyle özetlemiştir:

- Dil bir sistemdir. Kendine özgü belli bir kodlama sistemi vardır.
- Dil seslerden oluşur.
- Dil bir iletişim aracıdır. İnsanlar arasında en etkin iletişim aracı dildir.
- Dil bir düşünce aracıdır. İnsanlar, düşünce, duygu ve isteklerini dille belirtir.

- Dil, insanların oluşturduğu toplumlarda kullanılır.
- Dil, bir milletin birliğini sağlayan en önemli unsurdur.
- Dil, konuşulduğu toplumun kültürüyle sıkı ilişki içerisindedir.

2.2. Akademik Dil

“Hutchinson ve Waters’a (1987) göre dilin özellikleri kullanıldığı ortama göre değişiklik göstermektedir. Nasıl ki insanlar iletişim kurabilmek için günlük hayatta genellikle genel dil kullanımlarına başvuruyorsa, okul ortamında da akademik dile başvururlar.”(Akt.Konyar,2019:18).

“Akademik dil, okul ortamı ve akademik söylem bağlamında kullanılan yazılı, sözlü, işitsel ve görsel dildir. ” (Richards ve Schmidt, 2013’den akt.Konyar 2019:18).

“Hyland ve Hamp-Lyons’a (2002) göre akademik dil belirli grupların iletişimsel ihtiyaçları ve bu ihtiyaçlara yönelik uygulamalara odaklanan dil öğretimidir.”(Akt.Konyar, 2019:18).“Scarcella (2003) akademik dili, dilin akademik ortamda ve bilimsel kitaplarda kullanılan bir çeşidi veya değişkeni olarak tanımlar ve akademik disiplinlerle alakalı özgül dil bilgisel yapıların bulunduğu dilin farklı bir türü olduğunu ifade eder.” (Akt.Konyar, 2019:18).

“Zwiers (2014) akademik dili “karmaşık fikirleri, ileri seviye düşünme süreçlerini ve soyut kavramları anlatmak için kullanılan kelimeler, dil bilgisi yapıları ve söylem stratejileri” şeklinde tanımlar.”(Akt. Demir, 2017:35).

“Akademik dil biçimsel açıdan kelime/kelimegrupları, cümle ve söylem olmak üzere üç boyuttan oluşur ve bu boyutlarınher biri; dil kullanımının niteliğini, niceliğini, doğruluğunu, karmaşıklığınıve çok yönlülüğünü yansıtan belirli özelliklere sahiptir” (Gottlieb veErnst-Slavit, 2014’den aktaran Moralı 2019: 60). Bu boyutlar dikkate alındığında akademik Türkçenin, karmaşık bir süreç olduğu görülmektedir. “Akademik Türkçe öğretimiise genel bir ifadeyle, öğrencilerin Türkiye’deki eğitim hayatlarındakarşılaşacakları Türkçenin öğretimi olarak tanımlanabilir” (Tüfekçioğlu, 2018: 1).

“Goldenberg ve Coleman (2010, s. 62) tanımını yaparken akademik dilin bilişsel yönünün zorluğuna ve daha az bağlamsal ögeye sahip olmasına değinir.”(Akt. Demir 2017:35).

“Akademik dil, akademik diyalog veya metinlerde ve öğrencilerin okul bağlamında ihtiyaç duydukları formal kurallar, dil bilgisi yapıları ve içeriklerdir.” (Friedberg, Mitchell ve Brooke, 2017’den aktaran Konyar 2019:18).

“Nagy ve Townsend’e (2012) göre akademik dil *“disiplinlerle alakalı içerikler hakkında düşünmeyi ve iletişimi sağlayan özelleştirilmiş yazılı veya sözlü”* dildir.”(Akt. Konyar 2019:19).

“Kısacası akademik dil, günlük konuşma dilinden farklı olarak, akademik söylemlerde ve okul bağlamında kullanılan yazılı, sözlü, görsel ve işitsel dildir.”(Konyar, 2019: 19).

Akademik dil, öğrencilerin genel dil eğitimi aldıktan sonra; öğrencilere lisans, yüksek lisans, doktora eğitimlerinde ve mesleki yaşamlarında ihtiyaç duyacakları konu, kavram ve terimlerin öğretildiği dildir.

Günlük konuşma diliyle akademik dil arasında farklılıklar vardır.“Akademik dili konuşma dili ile karşılaştırarak anlatmaya çalışan ilk araştırmacılardan birisi Cummins’dir.”(Akt. Demir, 2017: 35). “Kendisi günlük konuşma dilini “Kişilerarası Temel İletişim Becerileri” kavramı ile akademik dili ise “Bilişsel Akademik Dil Yeterliliği” kavramı ile ifade etmiştir. İlki ile daha az karmaşık, daha somut, resim, jest ve mimikler gibi dil dışı öğelerle desteklenmiş, ev ve alışveriş merkezleri gibi resmi olmayan ortamlarda kullanılan bir dile atıfta bulunulurken, ikinci kavram ile karmaşık ve soyut bir dile atıfta bulunulur.” (Haynes, 2007; Zwiers, 2014’den Akt. Demir 2017:35).

“Cummins (1980) özellikle, ileri yaşlarda dil öğrenen bireylerin daha gençyaşlarda dil öğrenen bireylere göre bilişsel/akademik dil becerilerinin daha hızlı geliştiğini ve ana dilde bilişsel/akademik dil becerisi ile öğrenilen yeni dilde bilişsel/akademik dil becerisi arasında ilişki olduğunu ortaya koyan araştırmaların buayrımın yapılabileceğini gösterdiğini belirtmektedir. Bilişsel/akademik dil daha çokokuma ve yazılı anlatım becerileriyle, kişiler arası iletişim becerileri ise daha çok

aksan ve konuşma akıcılığıyla ilgilidir. Cummins (2000: 541)daha sonraları “akademik dil” olarak kullanmayı tercih ettiği kavramı, öğrencilerinokulda karşılaştıkları ve yeterlik göstermeleri gereken sözcük dağarcığı, dilbilgisi ve dilişlevlerinin tümü olarak tanımlamıştır.”(Akt. Özkan Gürses, 2011: 26).

“Akademik dil, özgün bir akademik içeriği öğrenmek için gerekli olan dil işlevlerini kullanmayı gerektirmektedir. Sosyal iletişim işlevleri; birini karşılama, biriyle sosyal bir iletişimi başlatma gibi işlevler olabilir. Akademik dil işlevleri ise bilgiyi arama, bilgilendirme, karşılaştırma, sıralama, sınıflandırma, analiz yapma, çıkarım yapma, doğruluğunu kanıtlama ve ikna etme, problem çözme, sentez yapma, değerlendirme gibi dil işlevleridir.” (Chamot ve O’Malley, 1994’den Akt. Özkan Gürses 2011:26).

“Bir akademikiçerikle bu işlevleri gerçekleştirmek hem alt düzey hem de üst düzey düşünmebecerilerini kullanmayı gerektirmektedir. Alt düzey düşünme becerileri olgusal bilgilerihatırlama, sözcükleri tanıma, tanımlama yapmayı kapsarken; üst düzey düşünmebecerileri analiz etme, sentez yapma, değerlendirme amacıyla dili kullanmayıgerektirmektedir (Chamot ve O’Malley, 1994’den Akt. Özkan Gürses 2011:26).

Coleman ve Goldenberg’in (2010) çalışmasında ifade edilen konuşma dili ve akademik dil arasındaki süreç Tablo 1’de verilmiştir.(Akt.Konyar 2019:24)

Tablo 2. 1. Konuşma dili ve akademik dil arasındaki süreç

Günlük / Genel Dil	Hibrit / Ortak Alan	Akademik Dil
Konuşma esnasında ya da paylaşılan arka plan bilgisi ile anlamlı bir bağlam içerisinde bulunur.	Alışık olunmayan bir konuda tartışırken, yeterli bilgi konuşmacı tarafından istemli bir biçimde verilir.	Çoğunlukla bağlamdan uzak, sözlü veya yazılı metinde ifade edilen dile bağlı olan bilgiyi içerir.
Konuşma esnasında ya da paylaşılan arka plan bilgisi ile anlamlı bir bağlam içerisinde bulunur.	Sunum ve metinlerin ikisi de görsel öğelerle desteklenerek akademik içeriğin daha bağlamsallaştırılmasını sağlar.	Okuyucu ve dinleyici anlama için kendi arka plan bilgisine veya gerekli bağlama ihtiyaç duyar.
Temel olarak kişilerarası olan bir iletişimi ifade eder.	Konuşmacılar mesajı daha anlaşılır hale getirmek için sıklıkla jest ve mimikler, konuşma hızı, duraksamalar ve tonlama gibi kişilerarası	Temel olarak kişisiz dili ifade eder. Vurgu, mod ve tonlama kelimeler ve içerik aracılığıyla iletilir.

	ipuçlarını kullanırlar.	
Yüz yüze iletişimler vücut dili, yüz ifadeleri veya tonlama gibi bağlamsal ve kişisel ipuçlarını kullanmaya izin verir.	Konuşmacı ve metinler görece basit kavramları anlamayı daha zor hale getiren bilinmedik kelimeler ve ifadeler kullanır.	Yüz yüze iletişim oldukça kısıtlı veya hiç yoktur. Alana özgü ve daha az bilindik kelime kullanılır.
Genellikle bilindik günlük kelimeler kullanılır.		
Kesin anlam iletişim akısını veya yeterli ortak anlayışı devam ettirmek kadar önemli değildir.		

Akademik dilin oluşumunda cümle yapısı, sözcük seçimi, üslup ve söylem biçimi gibi farklı etkenleri vardır. Bu etkenler farklı alanlarda, farklı amaç için oluşturulan yazılı ve sözlü metinlerde, farklı hedef kitleleri ve farklı bağlama yönelik farklılık gösterebilmektedir. Alana özgü terminolojik sözcükler ve kavramlar, her ne kadar bilimsel metinlerde önemli bir yere sahip olsa da akademik dil sadece sözcük ve dil bilgisi yapıları ile ayırt edilemez. Yani, akademik dilin cümle düzeyinde yapısal özelliklerinden ziyade akademik dile özgü diğer özellikler akademik dilin kavramsal gereksinimleri, paragraf ve metin düzeyinde bütünlük ve metinsel gönderimler, akademik dilin temel ilkelerini oluşturmaktadır.

2.2.1. Akademik Okuma

Temel dil becerilerinden biri olan okuma becerisi dil öğretiminin en temel unsurlarından biridir. Okuma, bir dili öğrenmede ve öğretmede amaç olacağı gibi araç da olabilir. Böyle önemli bir becerinin çok farklı bakış açılarıyla tanımları da karşımıza çıkmaktadır.

Okuma, yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek, yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek (TDK, 2005)'tir. "Okuma, bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme algılama ve kavrama sürecidir." (Oğuzkan, 1987'den Akt. Demirel 2006:81)

“Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Diğer bir tanımla okuma, yazının anlamlı ses haline dönüşmesidir.”(Demirel, 2006: 81).

Özbay (2007: 4), “Göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci” Kayalan (2000:12) “Bir yazar tarafından görsel uyarıcı biçiminde kodlanan anlamın, okuyucunun aklında bir anlam çıkarmasını sağlayan bir etkileşim” Günay ise (2003: 9) “ Alıcının metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinlik” olarak tanımlamakatadır.

Okumada sadece yazılı metindeki anlam çıkarılmaz, okurun belleğindeki bilgiler de önemlidir. Okuyucu sahip olduğu bilgi birikimine göre, okuduğu metinden farklı çıkarımlarda bulunabilir. “Anderson (1999)’ a göre okuma, okuyucunun basılı sayfadaki kelimeleri kafasındaki geçmiş bilgilerle birleştiren bir sinerjidir.” (Akt. Okur ve Keskin 2018: 295) “Goldman (1975)’ a göre okuma, ruhdilbilimsel bir süreçtir. Yazar tarafından düzgülenen dilsel bir temsille başlar ve okuyucunun oluşturacağı anlamla sona erer.Okumada dil ile düşünce arasında bir etkileşim söz konusudur.Yazar düşüncüyü dil olarak düzgüler, okuyucu ise dil düzgüsünü düşünceye aktarmak için çözer.” (Akt. Okur ve Keskin, 2018: 295)

Demirel (2006:83), okuma öğretiminin amaçlarının şu şekilde sıralamaktadır:

- 1.Doğru, sürekli ve anlayarak okuma becerisi kazanabilme.
- 2.Sözcük hazinesini zenginleştirebilme.
- 3.Okumanın bilgi kazanımının yollarından biri olduğunu kavrayabilme.
- 4.Doğru ve güzel dille yazılmış metinleri okuyarak anlatım gücünü geliştirebilme.
- 5.Okumayı zevkli bir alışkanlık haline getirebilme.

Okuma öğretimi ile öğrencilerde geliştirilmeye çalışılan başlıca okuma becerileri de şunlardır:

- 1.Başlığı verilmiş bir metnin konusunu kestirme.
- 2.Okunan bir metne uygun başlık önerme.
- 3.Okuma parçasında geçen bilinmeyen sözcüklerin anlamının ne olduğunu kestirme.
- 4.Okunan bir metin hakkında genel bilgi sahibi olma.
- 5.Okunan bir metin hakkında ayrıntılı bilgi edinme.

6.Okunan metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulma.

7.Okunan metinle ilgili bilgileri transfer etme.

8.Okunan metinle ilgili özet çıkarma.(Demirel 2006: 84)

“Okuma sadece okunacak bir malzemeye ihtiyaç duyması, okuma hızını öğrencinin kendisinin ayarlayabilmesi, anlamadığı kısımları dönüp tekrar okuma fırsatı sunması gibi bazı avantajlara sahipken akademik metinlerin bol miktarda terim içermesi, uzun ve karmaşık cümle yapılarına yer vermesi gibi nedenlerle öğrencilerin zorlandığı bir beceridir.” (Demir, 2017: 56)

“Üniversitede öğrencilerin bir dizi farklı akademik metin türünü (ders kitabı, bilimsel makale, tez, deney raporu, özet, vs.) okuması gerekmektedir. Her bir türün kendine ait farklı dilsel ve yapısal özellikleri vardır. Akademik bir dille yazılmış bu metinleri okumak, anlamak, aralarında sentez yapmak ve gerekli notlar çıkarmak ana dili konuşurları için bile çok kolay değilken bütün bunları uluslararası öğrencilerin yapması daha da zor olacaktır. Öğrencilerin bu tür güçlüklerin üstesinden gelebilmesi için akademik okuma becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.”(Demir, 2017: 56)

“Scarcella’ya (2003) göre, okuma sürecinde kelimeler tüm alanlarda kullanılan genel kelimeler, belirli alanlara özgü teknik kelimeler ve tüm alanlarda kullanılan hem genel hem de özel anlama sahip akademik kelimeler olarak üçe ayrılmaktadır. Daha önce de bahsedildiği üzere, özellikle akademik okuma sürecinde okuyucunun metin içerisindeki genel, teknik ve akademik kelimeleri anlamlandırabilmesi gerekmektedir.”(Akt.Konyar 2019: 29)

“Phakiti ve Li (2011) yaptığı çalışmanın okuma becerisi kısmında anket verilerine göre öğrencilerin en çok okudukları metindeki fikirleri karşılaştırmada zorlandıklarını tespit etseler de görüşmelerde öğrenciler en çok akademik terimlerde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Kelime ve terimler konusunda akademik dil kullanan öğrencilerin yetersiz olduğu başka çalışmalarda (Atai& Nazari, 2011; Chan, 2001; Eslami, 2010; Evans&Green, 2007; Hyland, 1997; Khajavi&Gordani, 2010; Leki&Carson, 1994; Mazdayasna&Tahririan, 2008) da ortaya konmuştur.” (Akt. Demir: 2017: 57)

“Akademik başarı için dört beceride ve bu becerilere ait alt becerilerde başarılı olmak çok önemlidir. Akademik metinlerin hepsinin akademik veya teknik kelime ağırlıklı olduğunu ve bu kelimeleri bilmeden okuma yapılamayacağını söylemek doğru değildir. Literatüre baktığımızda, akademik metinlerin ağırlıklı olarak günlük kelimelerden oluştuğunu ortaya koyan çalışmalar vardır (Coxhead, 2000; West, 1953’ten Akt.Konyar 2019: 30)”. “Akademik veya teknik kelimelerin bir bağlam içerisinde öğretilmesi gerekmektedir. Bundan önce öğrencilerin akademik okuma becerisi kazanmaları büyük önem taşımaktadır.”(Konyar, 2019: 30)

Genel dil öğretimi ve akademik dil öğretimi sırasında öğrencilere seviyelerine uygun kitaplar okutulurken, okuma alışkanlığı kazandırılması, öğrencilerin okuma becerilerinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

2.2.2. Akademik Dinleme

Dinleme insanoğlunun kazandığı ilk beceridir. Dil becerilerinde yetkin olmak, dinleme becerisinin sağlıklı bir biçimde geliştirilmesine bağlıdır.Çünkü dinleme becerisi diğer dil becerilerinin temelini oluşturduğu gibi aynı zamanda en çok zaman ayrılan beceridir. “Palmer (2014: 5)’in belirttiği gibi iletişim zamanının %9’u yazma, %16’sı okuma, %30’u konuşma ve %45’i dinlemeyle geçmektedir.”(Akt. Çakır, 2019: 17) Bu yüzden Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme eğitime gereken önem verilmelidir.

Dinlemeye yönelik literatürde çeşitli tanımlar yapılmıştır.Bu tanımlar şöyle sıralanabilir:

- “Dinleme, işitmekten ayrı, ruhsal bir olaydır; işittiğini anlamak amacıyla dikkat harcamak ve bir sonuç çıkarmak için konuşmayı izlemektir.” (Göğüş, 1978: 70).
- “Dinleme, konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir.” (Demirel, 2004: 70).
- “Konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği sözlü mesajları doğru olarak anlayabilme etkinliğidir.” (Özbay, 2007: 42).

- “İşitmeyi, anlamayı, anlaşılan bilgileri önceki bilgilerle bütünleştirmeyi ve gerekirse cevap vermeyi içeren aktif bir süreçtir.” (Wolff, Marsnik, Tacey ve Nichols, 1983’ten Akt. Doğan 2013: 5).
- “Anlatıcıdan gelen mesajları anlama ve yorumlama çabası; işitmeyi de içine alan kapsamlı, karmaşık, aktif bir süreç; çok boyutlu bir olgu; amaçlı bir davranış ve insanın seçme özgürlüğünün de bir yansıması olarak insan beyninin bilişsel süreçlerini gerektiren zihinsel bir etkinliktir.” (Epçaçan, 2013: 335)
- “Bireyin çevresinde dikkat ederek seçtiği sözlü mesajları ön bilgilerini kullanarak yeniden oluşturma ve yapılandırmasına dinleme denir.”(Şen, 2019: 25)
- “Dinleme, işitilenleri anlamak için gerçekleştirilen zihinsel faaliyetlerin bütünüdür.” (Aytan, 2019: 112)

Belirtilen tanımlar incelendiğinde dinlemeyle ilgili bazı kavramların ön plana çıktığı görülmektedir. Bu özellikler şöyle sıralanabilir:

- Dinleme, dikkat gerektiren bir sonuç çıkarma becerisidir.
- Dinleme, uyarana karşı tepki verme becerisidir.
- Dinleme, sözlü mesajları doğru anlama becerisidir.
- Dinleme, aktif bir süreçtir.
- Dinleme, zihinsel bir etkinliktir.
- Dinleme, yeniden oluşturma ve yapılandırma sürecidir.(Çakır, 2019: 18)

2.2.2.1. Dinleme Aşamaları

“Anlamayı kolaylaştırmak, ön bilgileri harekete geçirmek, dinleme stratejilerini işletebilmek, günlük yaşamda olduğu gibi öğrenilenleri aynı bağlamda farklı becerilerle bütünleştirebilmek ve öğrenenleri dinleme süreci içinde etkin kılabilmek için aşamalı bir dinleme yapılmalıdır.”(Dilidüzgün, 2018: 266)

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme aşamalarının sağlıklı bir biçimde işlemesi, dinleme güçlüklerinin olabildiğince azaltılması ve dinleme becerisinin etkin olarak kullanılabilmesi dinleme stratejilerinin ele alınmasını gerektirir.

2.2.2.1.1. Dinleme Öncesi

Dinleme öncesi stratejiler, öğrencileri dinleme metnine güdülemeyi ve hazırlamayı amaçlar. Ayrıca dinleme etkinliklerine öğrencilerin dikkatini çekme açısından da önemlidir.

“Dinleme öncesi, öğrencilerde var olan zihinsel sözlüğün ve artalan bilgilerinin etkinleştirildiği bölüm olarak tanımlanabilir.”(İnce ve Boztilki, 2016: 164).

Dinleme öncesi etkinliklerinin belli amaçlar doğrultusunda ve belli bir türde hazırlanmış olması gerekir. Zira dinleme öncesi etkinliklerin öğrenciyi zihinsel ve bilişsel anlamda metne hazır hale getirmek gibi önemli bir görevi vardır.(İnce ve Boztilki, 2016: 165)

Rees (2003), bu etkinliklerin amaç ve türlerini şöyle sınıflamaktadır:

Bağlam Oluşturma: Normal hayatta bir dinleme ortamındaki birey; nerede, kimi ve neyi dinleyeceğini ortamdan hareketle rahatlıkla tahmin edebilir. Bu, dinleme anlama sürecini kolaylaştıracak önemli unsurlardan birisidir. Dolayısıyla dinleme metnini vermeden önce bağlamın oluşturulması görevi öğretmene düşmektedir.

İlgi Oluşturma: Dinleme öncesi öğrenci motivasyonunu sağlama, anahtar bir görevdir. Her türlü resim, şekil, grafik; tartışma ve sınıf içi oyunlar öğrenciyi konuya ısındıracak ve dinlemeye daha istekli hale getirecek etkinliklerdir.

Var Olan Bilgiyi Etkinleştirmek: Dinleme öncesi etkinliklerin bir diğer amacı da bağlamın oluşmasını müteakip konuya dair öğrencide var olan artalan bilgilerini; “Nerede”, “Ne”, “Nasıl” gibi değişik sorularla harekete geçirmek ve mevcutta var olan bilgiyi öğrencinin yeni dilde de kullanabileceği fırsatları yaratmasına imkan tanımaktır.

Bilgi Edinme: Öğrencilerin dinleyecekleri konu hakkındaki bilgileri sınırlı olabilir. Bu durumda öğretmen; konu ile ilgili farklı metin okutma, öğretici oyunlar oynama

gibi dinleme öncesindeki etkinlikler aracılığıyla ve beyin fırtınası ya da soru-cevap gibi teknikleri kullanarak öğrencilerin konu hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlayabilir.

Söz Dağarcığını / Dili Etkinleştirme: Bilgi temelli alıştırmalar aracılığıyla öğrencilerin söz dağarcıklarını ve var olan yabancı dil becerilerini etkinleştirme. Bunun için beyin fırtınası, drama ya da yaratıcı drama gibi etkinliklerden yararlanılabilir.

Tahmin Etme: Konuya ya da içeriğe ilişkin “tahmin etme” ya da “ne biliyorum, ne öğrenmek istiyorum, ne öğrendim” gibi stratejileri kullanarak öğrencilerin motivasyonlarını ve hazır bulunuşluklarını sağlamak.

Anahtar Sözcüklere İlişkin Ön Öğrenme Çalışması: Dinleme esnasında öğrencinin motivasyonunu ve dil öğrenmeye ilişkin cesaretini kaybetmesine yol açabilecek kritik sözcüklerin önceden öğrenciye verilmesini içeren çalışmalara yer vermek.

Dinleme Görevlerini Anlamlandırma ve Kontrol Etme: Dinleme metnine ilişkin soruları önden vererek öğrencilerin olası cevapları tahmin etmelerine imkân tanımak ve metin içeriğine ilişkin fikir sahibi olmalarını sağlamak.(Akt. İnce ve Boztilki, 2016: 166).

Dinleme öncesi etkinliklerle öğrencilerin konuyla ya da dil içeriğiyle ilgili geçmiş bilgileri değerlendirilir, şimdiki bilgileri harekete geçirilir; metin türü, bağlam, dinleme amacı belirlenir ve dinleme sırasında ne yapacakları aydınlatılır ve motivasyon sağlanır.

2.2.2.1.2. Dinleme Sırası:

Dinleme sırası etkinlikler, öğrencinin dinleme metnini iyi anlaması için önemlidir. Dinleme sırasında dinleyici metni dikkatle dinlemeli ve metne odaklanmalıdır. Söz konusu dikkat ve odaklanmayı sağlamak için dinleme sırasında tatbik edilecek birtakım uygulamalar vardır.:

Demirel (2006: 77)'e göre bu etkinlikler 4 aşamadan oluşmaktadır:

1. Metnin yüksek sesle okunması veya dinletilmesi.
2. Metin dinletilirken öğrencilerden bazı sesleri tanımalarının istenmesi, bunun için dinlemeye ara verilir.
3. Başlangıç düzeyi öğrencilere dinlediklerinden hareketle telaffuz çalışmasının yaptırılması.
4. Orta ve ileri düzey öğrencilerden dinleme sırasında not alınmasının istenmesi. Dinlediğini anlama sorularına cevap verebilmeleri için onlara not almaları söylenir.

Wei (1996), dinleme sırasında yapılacak etkinlikleri şöyle sıralamıştır:

1. Boşluk doldurma
2. Dikte (Resimli dikte, Kısmi dikte vb.)
3. Not alma
4. Eksik kelimeleri içeren boşlukları doldurma
5. Haritama teknikleri
6. Tanımlamadan yola çıkarak doğru resmi seçme
7. Resimleri doğru sıraya koyma
8. Sayıları veya harfleri tanımlama
9. Rota izleme
10. Bağlamdaki öğeleri düzenleme
11. Tablo ve şekilleri tamamlama
12. Doğru-yanlış veya çoktan seçmeli sorular (Akt. Yalçın, 2018: 14)

Temur (2010: 310), dinleme sırası etkinlikleriyle ilgili olarak “ Dinleyici, dinlediklerini daha iyi anlamak amacıyla not alma, vurgu ve tonlamaya dikkat etme gibi stratejiler kullanmaktadır.” demektedir.

Melanlıoğlu (2012: 1590), dinleme sırası etkinliklerini “Dinlenecek materyallerle ilgili önceki bilgilerini harekete geçirme ve dinlenenle ilişkilendirme, dinleme esnasında dinlenen materyalle ilgili önemli görüşlere odaklanma ve dinleme sürecini izleme” olarak açıklamıştır.

Aytan (2019: 127-129); not alma tekniklerinden yararlanma, zihin haritası kullanma, grafik düzenleyicilerden faydalanma, soru-cevap etkinlikleri, tahminleri kontrol etme ve yeni tahminlerde bulunma, görselleştirme, tekrar dinleme, analogi ve empati kurma etkinliklerini dinleme sırası etkinlikler olarak ele almıştır.

2.2.2.1.3. Dinleme Sonrası

Dinleme sonrası etkinlikler hem dinlenen metnin değerlendirilmesine de öğrencinin metni anlayıp anlamadığını tespit etmeye olanak verir. Bu etkinliklerde birey dinlediğini ne kadar anladığını test etmek amacıyla soru sorma, notlarına göz atma gibi stratejiler kullanılmaktadır (Temur, 2010: 310). Melanlıoğlu (2012: 1590)' nun ifade ettiği gibi dinleme sonucunda dinlenen materyalle ve dinleme süreciyle ilgili değerlendirme yapılır.

Demirel (2006: 78) dinleme sonrası etkinlikleri şöyle ifade eder:

1. Dinlenen metin ile ilgili sorulara cevap verilir. Bu çalışma sınıf düzeyine göre paragraf paragraf da yapılabilir.
2. Dinlenen metnin sözlü ya da yazılı özeti çıkarılır.
3. Giriş ve gelişme kısmı dinlenen bir hikâyenin sonuç kısmının tamamlanması istenir.
4. Dinlediği metinle ilgili zihninde canlandırdıklarını resimle görselleştirmeleri istenir. Öğretmen okurken ya da okuduktan sonra öğrenciler resim, karikatür ya da şekil çizebilir.
5. Dinlenen metinle ilgili resimlerin ya da cümlelerin olay sırasına göre dizilmesi istenir.
6. Dinlenenleri yazma ya da dikte etme etkinliklerine yer verilir.
7. Duyulan eksik cümleler tamamlanır.
8. Dinlenen metne uygun farklı başlık önerilir.
9. Metinde boş bırakılan yerleri doldurma çalışmalarına yer verilir.
10. Dinlediklerini başkalarıyla paylaşmaları istenir.
11. Dinlediklerinin sebebi ve sonucu ilişkilendirilir.
12. Dinlediklerinden yaptıkları çıkarımlar belirlenir.
13. Konuşmacı, konuşma ortamı ve konuşma içeriği hakkındaki düşünceleri anlatılır.

14. Dinlediklerinde ortaya konulan soruna çözümler buldurulur.

15. Dinlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yaptırılır.

Yalçın (2018: 14), dinleme sonrası etkinlikleriyle ilgili olarak “Dinleme sürecinin son aşamasıdır ve bu aşamada öğrencinin dinlediği metinle ilgili anlama düzeyi ölçülmeye çalışılır. Bu aşamada öğrenci; iletiyi doğru bir şekilde anlamlandırma, yorumlama ve değerlendirme çabası içine girer. Bu nedenle okuma, yazma, konuşma gibi diğer dil becerileri de sürece dâhil edilmelidir. Bu süreçte uygulanacak etkinliklerle öğrenci tarafından alınan girdilerin ürüne dönüşmesi sağlanır.” açıklamasını yapmıştır.

“Christison ve Krahnke (1986) akademik ortamda en çok kullanılan becerinin dinleme becerisi olduğunu belirtir. Bunun sebebi dinlemenin algılayıcı bir beceri olması ve akademik ortamların daha çok bilgiyi aktaranın ağırlıklı olarak konuştuğu ortamlardan oluşması olabilir.”(Akt. Konyar, 2019: 26)

Flowerdew’e (1995) göre akademik dinleme becerisinin kendisine özgü bazı özellikleri vardır. Bunlardan bazıları şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Dinlerken ön bilgi kullanmak
2. Neyin gerekli neyin gereksiz olduğunu anlayabilmek
3. Birden çok konuşmacının olduğu ortamda içeriği takip edebilmek
4. İma edilen anlam ve direkt olmayan söz eylemlerini anlamlandırmak
5. Aktif katılımcı olunmadan uzun konuşmaları takip etmek
6. Dinlerken not alabilmek
7. Konuşmanın seyrinden gelecek bilgiyi ya da fikri tahmin edebilmek (Akt. Konyar, 2019: 26)

Richards (1983, s. 229-230) ise akademik dinleme ile ilgili 18 alt beceri sıralar. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

1. Dersin amaç ve kapsamını anlayabilmek
2. Dersin konusunu anlayıp takip edebilmek
3. Konuşulanlar arasındaki ilişkileri (sebeup, etki, sonuç gibi) anlayabilmek
4. Konu ile ilgili önemli kelimeleri anlayabilmek

5. Konuşma hızı ve aksan farklı olsa bile dersi takip edebilmek (s. 229-230) (Akt. Demir, 2017: 65).

Bazı araştırmacılar akademik dinleme ile iletişimsel dinleme kavramlarını birbirinden ayırmaktadır.

Flowerdew (1995: 11) ve Richards (1983)'a göre akademik dinleme ve iletişimsel dinleme becerisi arasında birtakım farklar bulunmaktadır:

- Akademik dinlemede dinleyici, dersin konusunu kolayca anlayabilmek için ön bilgiye ihtiyaç duyarken iletişimsel dinlemede bu tür bir ön bilgiye ihtiyacı yoktur.
- Akademik dinlemede dinleme amacına göre sunulan bilgiyi ihtiyacı doğrultusunda ayıklaması gerekirken iletişimsel dinlemede dinleyicinin bunu her zaman yapması gerekmez.
- Konuşmanın dolaylı veya doğrudan ilerlemesi, akademik dinlemeyi sekteye uğratmazken iletişimsel dinlemede süreç kesintiye uğrayabilir.
- Akademik dinlemede dinleme süresi uzasa dahi dinleyici bu süreci verimli şekilde geçirebilir ancak iletişimsel dinlemede bu mümkün değildir.
- İletişimsel dinlemede dinleme stratejilerini kullanmaya çoğu zaman ihtiyaç duyulmazken akademik dinlemede bu stratejiler bir zorunluluğa dönüşür (not alma vb.).(Akt. Melanlıoğlu, 2019: 322)

“Akademik dinlemedeki yetkinlik yükseköğretime başlayan veya devam eden öğrenciler için oldukça önem taşımaktadır. Mesleki bilgi odaklı üniversitelerde akademik dinleme becerisi öğrencinin gelecek yaşantısı için hayati bir öneme sahiptir.”(Melanlıoğlu, 2019: 323)

Akademik dinleme yalnızca bilgi aktarımı yönünü içermemekte aynı zamanda içinde kişilerarası bir yönü barındırmaktadır. Akademik dinleme bilginin aktarılması ve edinilmesi ile ilgilidir ancak bu durum kişilerarası boyutunun da önemli olmadığı

anlamına gelmez. Akademik dinleme tutumların, inançların, değerlerin ve kültürün aktarılması ve kavranmasıyla da ilgili olabilir.

2.2.3. Akademik Yazma

Öğrencilerin hem ana dilde hem de yabancı dilde en çok zorlandıkları becerinin yazma olduğu söylenebilir.Çünkü yazma, düşünce ve duyguların ana dilde veya hedef dilde cümlelere dökülmesi, yani somut olarak dile getirilmesidir.Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yazma eğitiminde Türkçenin cümle dizilimi, yapısı, sözcüklerin cümle haline dönüşmesi sırasında sözcüklerde meydana gelen ek değişimleri gibi unsurlar, öğrencilerin de düzeyi dikkate alınarak önemsenmelidir.(Kıymaz ve Doyumağaç, 2019: 60)

Dil öğretimi sürecinde bireyin kendini anlatma/ ifade etme becerisi olarak karşımıza çıkan yazma, pek çok üst düzey zihinsel beceriyi kapsar.Yazı yazmak; gerektiğinde karşılaştırma, analiz etme, sıralama, sınıflandırma, bağ kurma, çağrışımsal düşünme, eleştirel düşünme ve daha pek çok zihinsel aktiviteyi gerektirir.(Altunbay, 2019: 87) Önemli bir beceri olan yazma eğitiminin temel amacını Aktaş ve Gündüz (2003: 103), “ Öğrencilere çeşitli konulardaki duygu, düşünce ve bilgilerini doğru, açık, etkili ve öz olarak anlatma becerisini kazandırmak, söz konusu bu becerileri; düşünceleri mantıklı bir tarzda sıralamalarını sağlamak, öğrencilere paragraf fikrini vermek ve onların doğru paragraf yapmalarını sağlamak, konunun özelliğine göre yazıyı bölümleyebilmek” olarak ifade etmektedir.

Çakır'a (2010: 167, 168) göre yazma becerisi;

- Öğrenme sürecini kontrol etmeye,
- Öğrencilerin seviyelerini belirlemeye,
- Öğretilen yapıların veya kelimelerin pekiştirilmesine,
- Dil yanlışlarının görülmesine,
- Noktalama işaretlerinin öğretilmesine,
- Diğer becerilerin daha iyi öğrenilmesine,
- Öğrencilerin dil yetilerinin gelişmesine,
- Öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine,
- Öğrenilen konuların kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarılmasına,

- Öğrencilerin yetilerini performansa dönüştürmelerine yardımcı olur.

Demirel (2004), yazma öğretiminde izlenilecek sırayı şöyle sınıflandırmıştır:

2.2.3.1. Yazma Öncesi Etkinlikler

a.Öğrenci Yönünden;

- Hangi konu hakkında yazacağını düşünme,
- Konunun kime hitap edeceğine karar verme,
- Konu hakkında ne gibi şeyler bildiğini yoklama,
- Konuyu aktarırken ne gibi dilbilgisel yapılarına yer vereceğine karar verme,

b.Öğretmen Yönünden;

- Konuyu belirleme,
- Konuya ilişkin kelime ve kalıpları aktarma,
- Konuya ilişkin verilen kelime ve dil yapıları hakkında açıklama yapma,
- Konuyla ilgili paragrafı sınıf tahtasına öğrencilerin katkısıyla yazma.

2.2.3.2. Yazma Sırasındaki Etkinlikler

a.Öğrenci Yönünden;

- Verilen kelime ve dil yapılarını bir paragraf içinde kullanma,
- Sözcüklerden yararlanma,

b.Öğretmen Yönünden;

- Öğrenciye sorular sorarak konuyu düşünmelerine yardımcı olma,
- Öğrenciler yazarken, aralarında dolaşarak yardımcı olma.

2.2.3.3. Yazma Sonrasındaki Etkinlikler

a.Öğrenci Yönünden;

- Yazmak istediği konu hakkında bir şey yazıp yazmadığı hususunda kendini sorgulama,
- Konuyu aktarırken, fikirlerin tutarlı olup olmadığı hususunda kendini kontrol etme,
- Konu hakkında bildiklerini tam olarak aktarıp aktarmadığını gözden geçirme,

- Konuya uygun dil yapılarını kullanabilme,
- Yazılan kompozisyonun düzgün ve temiz olmasına özen gösterme.

b.Öğretmen Yönünden;

- İlk paragrafı oluşturan konuların, öğrenciler tarafından oluşturulan ikinci paragrafını da sınıf tahtasında örnekleme.

Akademik yazma kavramı herhangi bir konuyla ilgili bir fikrin belli bir disiplin içinde yazıya aktarılması olarak ifade edilebilir. Literatürümüzde, yurt dışı kaynaklarında kabul gören “ academicwriting” ifadesinin karşılığı olarak işlev görmektedir (Bailey, 2006; Murray&Moore, 2006; Bowker, 2007; McGarell ve Brillinger, 2008; Gillet, Hammond ve Martala, 2009; Monippally ve Pawar, 2010’dan Akt. Sarıkaya, 2020: 4)

Aydın’a göre (2015: 30) akademik yazma, genellikle uzun süren bir araştırma ve düşünme sürecini içeren nesnel bilgilerin raporlanmasıdır.Bu yazma türünde bireylerin bu yazma türünün kendine özgü kurallarına dikkat etmesi, diğer türlere göre cümle yapılarına, fikirlerin organize edilmesine özen göstermesi, olaylara ve durumlara eleştirel bakması gerekir.

Bowker(2007) akademik yazmayı farklı bir açıdan ele alır ve kural ve uygulama reçetesinin yazar tarafından oluşturulan özel bir tür olarak tanımlar.(Akt. Sarıkaya, 2020: 5).

Tok (2012: 56) akademik yazmayı, bireylerin olaylara çok yönlü ve eleştirel bir gözle bakma becerilerini gösterdikleri, düşüncelerini rahat bir şekilde tartıştıkları ve düşüncelerin değişik kaynaklardan yararlanılarak desteklendiği bir yazı türü olarak tanımlar.

Yazma becerilerinin ileri düzeyde kullanıldığı, işlenen konuların bir plan içinde aktarıldığı ve ürünlerin metinsellik açısından bir bütünlük taşıdığı yazma düzeyidir. Bireylerin, lisans ve lisansüstü öğrenim esnasında ürettiği raporlar, makaleler, değerlendirme yazıları, proje ve performans ödevleri gibi yazınsal ürünlerin genel adıdır (Aydın, 2015: 14).

Akademik yazmanın tanımının yanı sıra akademik yazmanın bir ihtiyaç olup olmadığı da önemlidir. “Akademik yazmaya niçin ihtiyaç duyulur?” sorusuna şu şekilde cevap verilebilir.

- Düşüncelerimize temel olan ve alana ait okumalardan besleyerek ulaştığımız sonuçlara, hedef kitleyi ikna etmek için iyi bir yazma iletişime sahip olmamız çok önemlidir.
- Genellikle, yazma becerilerinizi değerlendiren okuyucu ya da öğretmenlerle iletişim sağlamadaki tek yol yazma aracılığı ile gerçekleşir.
- Bu yüzden araştırma becerileri kadar nitelikli yazmayı geliştirme üniversitelerdeki başarının önemli bir parçasıdır.
- Yazma yetenekleri geliştirme, koordinatörler ve öğretim üyelerinin verdikleri kursların ana amacıdır ve üniversite eğitiminin altında yatan disiplinlerle uyumludur (Bowker, 2007’den Akt. Sarıkaya, 2020: 5).

Akademik yazmanın bazı özellikleri ve kuralları vardır. Alanyazında bu özellikler çeşitli çalışmalarla belirlenmiştir. Tok (2013: 4) yaptığı çalışmasında akademik yazmanın özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Akademik yazma düşünce temelli bir yazmadır.
- Akademik yazma sürece dayalı bir yazmadır.
- Akademik yazma amaçlı bir yazmadır.
- Akademik yazma, kuralları olan bir yazmadır.
- Akademik yazma, dil yeterliliği isteyen bir yazmadır.

Wang (2012), akademik yazmanın en temelinde kelime bilgisi ve kelime seçimini konulması gerektiğini belirtir. Kelime bilgisi veya dağarcığı zengin bireylerin yazarken kelime seçimine de dikkat ettiğini vurgular.(Akt. Sarıkaya, 2020: 6)

Aydın’a göre (2015: 31) akademik yazma, yazım formu belli olan ve belirli kuralları bildikten sonra özel bir bilgi beceri gerektirmeyen işlevsel yazma türüne göre öğrenilmesi ve öğretilmesi oldukça zor bir alandır. Çünkü bu yazma türü plan, metodoloji, taslak, özgünlük ve yaratıcılık gibi alanlarda yetkin olmayı gerektirir.

Akademik yazmanın temel kurallarından biri de bireylerin tercih ettikleri dil ve üsluptur. Düşüncelerin, fikirlerin açıkça dile getirilmesi, noktalama ve yazım kurallarına uyulması gerekir. Yazılacak türün özelliklerine ve kendine özgü yapıların organizasyonuna dikkat edilmeli, düşüncelerinin desteklenmesi için yayınlanmış eserlerden alıntı yapılmalıdır. Çünkü bireyler okur kalitesi yüksek bir kitleye hitap etmektedir, bu da yazarın yaptığı çalışmalarda düşüncelerini daha nitelikli bir içerikte ve biçimde sunmasını gerekli kılmaktadır (Tok ve Gönülal, 2016: 44).

Yazının hitap ettiği kesim, yazarın dilini ve üslubunu şekillendirmektedir. Bundan dolayı akademik yazmadaki dil ve üslup günlük yaşamda kullandığımız dilden farklı olmalıdır. Söz konusu araştırmacılar bu yazma türünde araştırdıkları konuları derinlemesine inceler, analiz eder ve değerlendirir. Bunun için yazılan konunun dışına çıkmaz ve kesin yargılardan kaçınılır (Sarıkaya, 2020: 6).

Hartley (2008) akademik yazmanın özelliklerini şöyle aktarmaktadır:

- Gereksiz bir şekilde karmaşıktır.
- Ağdalı, uzun soluklu ve tekniktir.
- Tarafsız, güvenilir ve ciddidir.
- Seçkincidir ve diğerlerini dışlar.

Ancak;

- Özel durumlara uygundur.
- Yerel olmayan konuşmacıların takip edebilmesi için daha uygundur.(Akt. Sarıkaya, 2020: 6)

“ Hangi konu üzerinde çalışıyor olursanız olun, çalışmanızı okuyanların, özellikle değerlendirenlerin, sizin tam olarak ne söylediğinizi anlaması gerekmektedir. Bu yüzden alanyazından aldığınız fikirlerle bütünleştirip savunduğunuz konuya temel olacak görüşlerinize onları ikna etmek ve savunduğunuz konuyu onlara kabul ettirmek için iyi iletişim becerilerine sahip olmanız çok önemlidir. Genel olarak değerlendirenlere iletişim becerilerinizi göstermenin tek yolu yazma becerilerinizden geçer. Bu yüzden araştırma becerilerinin yanı sıra sağlam yazma becerilerini de geliştirmek akademik yazma başarısını artırmanın önemli parçalarından biridir.”(Bowker, 2007’den Akt. Sarıkaya, 2020: 7).

Akademik yazmada “ben” ve “biz” şahıs zamirlerini kullanmaktan kaçınılmalıdır. Alıştırma ile ilgili ulaşılan sonuçlar, veriler öznellikten sıyrılmış ve topluma mal olmaya hazır hale gelmiş demektir. Aynı şekilde edilgen yapı cümlelerin tercih edilmesi okuyucuyla bir mesafenin olması açısından gerekliliktir. Bunların yanı sıra söz sanatları ve mecazlı söyleyişler, günlük dile ait söylemler, samimi ve içten bir üslup, hayalci anlamlar ve devrik cümle yapıları akademik yazmada yer almaması gereken unsurlardır. Resmi, ciddi ve teknik bir bilgiye dayalı üslup kullanmak oldukça önemlidir (Arnaudet ve Barret, 1984'ten Akt. Sarıkaya, 2020: 7).

Gillet, Hammond ve Martala (2009) akademik yazmada, ihtiyatlı bir bilimsel üslup kullanmanın gerekli olduğunu, kesin hüküm vermek yerine sebeplerden hareketle belirli sonuçlara ulaşılması gerektiğini belirtirler. İstisnaları düşünmeden, genelleme içeren ifadeler kullanmada da dikkatli olmak gerektiğini vurgulamaktadırlar. (Akt. Sarıkaya, 2020: 7).

Akademik yazının diğer türlerden farklı yönleri vardır. Bowker (2007) ve McGarrel ve Brillinger (2008) akademik yazmanın kapsamını belirleyerek diğer türlerden farklı yönlerini aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

- Akademik yazma, kişisel yazılarda olmayan birçok unsuru kapsamaktadır. (Yapısal kurallar, giriş, gelişme ve sonuç paragrafları vb.)
- Akademik yazıların diğer yazı türlerinden bir başka farkı yayımlanmış eserlerden alıntılar yapmaya dayalı olmasıdır.
- Akademik yazılarda gramer ve noktalamaya dikkat edilmelidir. Özellikle yazıyı en son işleyen bireyler, karşıdakinin aktarmak istediğini anlamakta zorluk yaşayabilir.
- Geleneksel olarak akademik konular, somut bir kalıba konulamayacak fikirler ve kavramlar gibi soyut konular üzerine odaklıdır. Fiziksel ortamlarda verilmesi mümkün değildir.
- Akademik yazma, kendine has kural ve uygulamaları olan özel bir yazı türüdür.

- Akademik yazmada kelime, cümle yapıları ve metnin planlanması diğer türlere göre çok daha planlı ve özenli bir şekilde ele alınır.
- Diğer yazma türleri genel okuyuculara hitap ederken akademik yazma alana özgü, dar bir okuyucu kitlesine seslenir.

2.2.4. Akademik Konuşma

Dil öğretiminde konuşma, hem hedef dili öğrenmede hem de hedef dili kullanmada önemli bir beceridir. Çünkü genel iletişim modelinde iletişimi başlatan, devam ettiren; kaynak rolünü yerine getiren ve kaynağın değişmesini sağlayan temel unsur konuşmacı ve konuşmadır. Sözlü iletişim döngüsünü sağlamada iki temel dil becerisi konuşma ve dinlemedir. Dil becerileri içinde dinleme alıcı, konuşma ise üretici beceri olarak birbirini etkileyen bir mekanizma oluşturur.

“Konuşma, insanı diğer varlıklardan ayrı kılan; insanın duygu ve düşüncelerini sesler, sözcükler ve cümleler aracılığıyla yaptığı bir dışa yansıtmadır.”(Yaman, 2012) Konuşma, genel olarak duygu ve düşüncelerin sözlü olarak aktarılmasına denir. İnsanların çevresiyle etkileşim kurmasının en etkili yoludur. Bu yolla görüş, düşünce, duygu ve sorunlar başkalarına aktarılarak paylaşılmaktadır (Güneş, 2016: 104). Erdem (2019: 181) konuşmayı, “mutabık kalınan işaretlerin ve seslerin karşısındaki zihinde anlam oluşturmasını, mesaja dönüşmesini sağlayan fiziksel ve zihinsel bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Akkaya ve Ünal (2016) konuşmayı, “İnsan bedenindeki ses organları aracılığıyla oluşan, bireyin ses telleri aracılığı ve ağız yapıları (dil, damak, dudak ve dişler) ile gerçekleşen bir eylem olarak açıklarken; Sever (2004: 22), “ bir konunun zihnimizde tamamlandıktan sonra karşımızdakilere sözle iletilmesi” olarak açıklamaktadır. Buradan hareketle konuşmaya yönelik yapılan tanımların konuşma faaliyetinin zihinsel, fiziksel ve toplumsal yönüne vurgu yaptığı görülmekte, böylece konuşma eyleminin üç temel boyutu olduğu anlaşılmaktadır.

İnsanın duygu ve düşüncelerini dışa yansıtması sesler, başka bir ifadeyle semboller aracılığıyla gerçekleşmektedir. Söz konusu yabancı dil olunca konuşma eğitiminin işlevi daha da farklılaşmaktadır. Hem ana dil hem de yabancı dil öğretiminde “konuşma ve dinleme iletişim sürecini tamamlayan unsurlar olduğu için” (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2014: 202) bu iki becerinin geliştirilmesinde

düzeyle kadar yabancı dil olarak öğretilen/ öğrenilen dilin fonetik ve sentaks özelliklerinin de göz önüne alınması gerekir. Brown (2000), “ Konuşma becerisiyle ilgili birçok ilkeyi maddeler halinde sıralarken sözlü iletişimin mikro yetenekleri terimini kullanır. Bu, konuşma becerisinin kendi içerisinde birçok durumu barındırdığını göstermektedir.” (Akt. Kıymaz, Doyumağaç; 2019: 57)

Dolayısıyla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konuşma eğitiminde Türkçenin cümle yapılarını, sözcük ve cümlelerin anlam düzeyleri ile yabancı dil öğretim yöntemlerini de dikkate almak gerekir.

Çoğu öğrenci yabancı/ ikinci dile az maruz kaldıkları ve o dili konuşan kişilerle iletişim kuramadıkları için akıcı konuşamamaktadırlar. Bu nedenle, diğer becerilerde olduğu gibi öğrencilerin farklı konuşma becerilerini de sınıf içinde öğrenmesi gerekli hale gelmiştir. Fakat konuşma becerilerinin geliştirilmesi için öğrencilere birtakım konular verip onlardan bu konuları sadece tartışmalarını istemek veya sunum yapmalarını beklemek doğru değildir. “Shumin’e (2002) göre konuşma becerilerinin geliştirilmesi için öncelikle dil bilgisi yeterliğini göz önüne almak gerekir.”(Akt.Koban Koç 2015: 164)

“Akademik konuşma becerisi derslerde soru sormak, sözlü sunumlar yapmak, seminer vs. gibi ortamlarda sözlü anlatımda bulunmak ve sınıf içi tartışmalara katılmak gibi ortamlarda kullanılmaktadır.” (Jordan, 1977’den Akt. Konyar, 2019: 28).

“ Akademik jargona göre konuşma yapmak, belirli terminolojiye hakim olmak ve bazen günlük dilde alışılmış ifadelerden uzak kalmak gibi sebeplerden konuşma becerisi öğrencileri zorlamaktadır. Fakat özellikle yabancı dilde akademik konuşma yapan öğrenciler için bu beceri oldukça zordur. Bunun sebebi bazen konuşmanın değerlendirildiği durumların çok hızlı ve öznel yargılara dayanması olarak da ifade edilebilir.” (Christianson, Hoskins ve Watanabe, 2009’dan Akt.Konyar 2019: 28).

“Cummins ve Man (2007, s. 798) günlük konularda yüz yüze yapılan bir konuşmayı bilimsel bir deney raporunun sunumu, bir romanın özetlenmesi ve bir tartışma ile kıyaslar. İlki için sadece kullanım sıklığı yüksek kelimelerin bilinmesi ve kullanılması yeterli iken ikinci grup için daha çok kelime bilgisine, daha detaylı dil

bilgisine ve söylem becerilerine ihtiyaç duyulduğunu ifade eder.” (Akt. Demir 2017: 64).

“ Gillet (1996, s.18) eğitim ortamlarında yapılan uygulamaların günümüzde öğrencilerin daha çok birlikte çalışmalarını (grup çalışması, grup projesi, vs.) gerektirdiği için yabancı öğrencilere yönelik akademik konuşma dersinin giderek daha da önemli hale geldiğini ifade eder.” (Akt. Demir 2017: 64).

2.3. Dil Öğrenme Stratejileri

Son yüzyılda, yabancı dil öğreniminin nasıl daha hızlı, kolay ve etkili gerçekleştirileceği yönünde araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Dil öğrenme stratejileri de bireyi, dil öğrenme sürecinde bilişsel olarak daha aktif kılan, bilinçli bir şekilde kendi öğrenme sürecini yönetmesine imkân veren, öğrenilebilir ve öğretilbilir stratejik eylemler olarak tanımlanabilir. Dil öğrenme sürecinde her bireyin farklı ihtiyaçları ile amaçlarının bulunması bireyin kendi yönelimiyle dil öğrenme stratejisini kullanmasını ve bağımsızlaşmasını sağlamaktadır. Öğrenenin sahip olduğu strateji bilgisi de bu durumu kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle dil öğrenme stratejilerinin öğretilebilir olması diğer bir önemli özelliktir. Dolayısıyla dil öğrenme stratejileri, dil öğreniminde başarısız olanların da performanslarının değişmesine fırsat oluşturabilmektedir.

Dil öğrenme stratejileri araştırmacılar tarafından farklı şekilde tanımlanmış ve stratejiler üzerine çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Oxford (2011: 167), dil öğrenme stratejilerini, “ dil yeterliliğini geliştiren, başarıyı artıran, bir görevin yerine getirilmesinde kullanılan veya öğrenmeyi daha etkin, etkili ve daha kolay kılan, öğrencinin kullandığı amaç odaklı işlemler”(Akt. Yalçın, 2018: 19) olarak tanımlarken; O'Malley ve Chamot (1990) ise dil öğrenme stratejilerini “bireyin yeni bilgiyi anlamasında, öğrenmesinde ve geri getirmesinde yardımcı olan bireyin kullandığı özel düşünce ve davranışlardır.” (Akt.Yalçın, 2018: 19) şeklinde ifade eder. Rubin'e göre (1987: 19) öğrenme stratejileri, “ öğrenmeyi doğrudan etkileyen ve öğrencinin geliştirmekte olduğu dil sisteminin gelişimine katkı sağlayan stratejilerdir. Bunlar, öğrencinin bilgiyi almasını, hatırlamasını ve kullanmasını kolaylaştırması için kullanılan belirli işlemler, adımlar, planlar, usullerdir.” (Akt.

Yalçın, 2018: 20). Cohen'e göre (1990: 4), “ dil öğrenme stratejileri öğrenici tarafından bilinçli bir şekilde seçilen öğrenme sürecidir. Burada seçim kelimesi oldukça önemlidir çünkü bu stratejiyi özel bir şekilde sokar. Bu stratejiler öğrencilere tam anlamıyla dikkat verilmese bile onların kısmen de olsa farkında oldukları eylemlerdir.” (Akt. Yalçın, 2018: 20).

Ellis (2008), dil öğrenme stratejilerini niteleyen bir dizi özellik tanımlamıştır. Bahsedilen özellikler şu şekildedir:

- “Stratejiler hem genel yaklaşımlara hem de bir yabancı dil öğrenirken kullanılan özel tekniklere işaret eder.
- Stratejiler problem yönelimlidir; öğrenenler belirli bir öğrenme ya da iletişim probleminin üstesinden gelmek için stratejileri kullanır.
- Öğrenenler genellikle kullandıkları stratejilerin farkındadır; ne düşündükleri ve yaptıkları sorulursa bu stratejilerin nelerden oluştuğunu belirtebilirler.
- Stratejiler dilsel ve dilsel olmayan (Adını öğrenmek için bir nesneye işaret etmek gibi) davranışlar içerir.
- Dilsel stratejiler, hem ana dili hem de yabancı dil öğreniminde kullanılabilir.
- Bazı stratejiler davranışsalken bazıları zihinseldir. Bu sebeple bazı stratejiler gözlemlenebilir, bazıları gözlemlenemez.
- Esasen stratejiler öğrenenlere yabancı dil ile ilgili veri sağlayarak öğrenmeye dolaylı olarak katkı sağlar ama bazı stratejiler doğrudan katkı sağlayabilir.
- Strateji kullanımı hem öğrenenin katıldığı göreve göre hem de bireysel tercihlere göre farklılık gösterebilir.”

2.3.1. Rubin'in Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflandırması

Yabancı dil öğrenim stratejilerini ilk olarak sınıflandıran araştırmacılardan biri olan Rubin, bu stratejileri 7 kategoriye ayırmıştır. Bunlar;

“1.Tahmin etme stratejileri: Başarılı yabancı dil öğrencilerinin iletişim esnasında verilmek istenen muhtemel mesajın ne olduğunu anlamaya dönük kullandıkları stratejilerdir.

2.İletişimden doğan ve iletişimi başlatma stratejileri: Yabancı dilde başarılı olan öğrenciler iletişimi başlatma konusunda isteklidirler ve mesajlarını karşısındakine aktarma konusunda çeşitli yöntemler denerler. Bu yöntemler el kol işaretleri, dolaylı anlatım, ana dilinde benzer sözcüğü kullanma, bildiği diğer yabancı dilleri kullanma vs. olarak sıralanabilir.

3.Hata yaptığında çekiniklik yaşamama stratejileri: Başarılı öğrenciler yabancı dil kullanımında hata yaptıklarında çekiniklik yaşamazlar. Bunu doğal bir süreç kabul ederek, iletişimi sürdürüebilmek için gülünç hatalar yapıyor görünmeye aldırılmazlar.

4.Dil bilgisi öğelerine yoğunlaşma stratejileri: Yabancı dil öğrenmede başarılı olan öğrenciler, hedef dilin yalnızca iletişimde kullanılmasına değil, aynı zamanda dil bilgisi özelliklerine ve dildeki kalıp yapılara da dikkat ederler. Duydukları ve okudukları yabancı dil parçalarını sürekli olarak analiz eder, kategorilere ayırır ve kurallar bütününe ulaşmaya çalışırlar. İşlerine yarayabilecek ipuçlarını ilgisiz olanlardan ayırt etmeye dikkat ederler.

5.Alıştırma Yapma Stratejileri: Yabancı dil öğrenmede iyi kabul edilen öğrenciler sesletim alıştırmaları yapar ve cümle kurarlar. Öğrendikleri hedef dili kullanmak için fırsatlar araştırır, ana dili hedef dil olan insanlarla konuşmaya çalışırlar. Sinemalara ya da kültürel etkinliklere giderler.

6.Yabancı dil gelişimini takip stratejileri: Yabancı dili iyi öğrenen öğrenciler hem diğerlerinin hem de kendilerinin konuşma gelişimlerini takip ederler. Hedef dilin doğru ve hatasız dil kullanım kurallarını sürekli olarak kontrol edip bu kuralları uygulamaya çalışırlar. Bu öğrenciler yaptıkları hatalardan yeni dersler çıkarırlar.

7.Mesajdaki anlamı elde etme stratejileri: İyi öğrenciler mesajlarda verilen anlamı anlayabilmenin yalnızca dil bilgisi kurallarına ya da yüzeysel yapıya odaklanmayla elde edilemeyeceği gerçeğinin farkındadırlar.

Rubin daha sonra strateji sınıflandırmasını geliştirerek bu stratejileri iki büyük türe ayırdı: Öğrenmeyi doğrudan etkileyen stratejiler ve öğrenme sürecine katkı sunan dolaylı stratejiler.

Doğrudan stratejiler şunlardır:

1. Açıklama/teyit etme,
2. Takip etme,
3. Ezberleme
4. Tahmin etme/ tümevarım çıkarımda bulunma,
5. Tümdengelim muhakeme etme ve
6. Alıştırma yapma.

Rubin'e göre öğrenmeye dolaylı katkı sağlayan süreçler de şunlardır:

1. Alıştırma yapma fırsatları oluşturmak,
2. Konuşma ve yazmada anlamı karşı tarafa iletme teknikleri.” (Akt. Sarıçoban ve Kürüm, 2015: 261-262)

2.3.2. O'Malley ve Chamot'un Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflandırması

Üst Bilişsel Stratejiler:“Bir öğrenme aktivitesinin planlanması, yapılan hataların takibi ve aktivitenin başarısının değerlendirilmesi gibi üst düzey yönetim becerileridir. Bu kapsamda yer alan stratejilerin kapsadığı süreçler şu şekilde sıralanabilir:

- a. Bir dinleme etkinliğinde özellikle anahtar sözcük ve deyimlere odaklanmayı planlamak gibi seçici dikkat çalışmaları.
- b. Yazılı veya sözlü diskursun organizasyonunu planlama.
- c. Lisan alıştırması yapmadan önce dikkatini toplamak, hatırlanması gereken bilginin anlaşılabilirliğini takip etmek, hedef dilde yapılan konuşma ve yazma hatalarını gerçekleştirdiği anda bilinçli bir şekilde takip etmek.

- d. Hedef dilde dinlediği, izlediği ya da okuduğu bir parçayı anlayıp anlamadığını değerlendirmek, kendi yaptığı yazma ve konuşma üretim faaliyetlerinin etkinliğini değerlendirmek.

Bilişsel Stratejiler: Bu gruptaki stratejiler doğrudan hedef dilde alınan bilginin anlaşılabilirliğini artırabilmek amacıyla uygulanan yöntemleri kapsar. Bu yöntemleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- a. Duyulan isimleri ve sözcükleri tekrar ederek, sesli söylemek.
- b. Yeni öğrenilen sözcükleri, terimleri ve kavramları türüne veya anlamlarına bağlı olarak gruplandırmak, sınıflandırmak.
- c. Duyduğu bir metinde yer alan yeni yapı ve sözcüklerin anlamlarını ve kullanım biçimlerini tahmin ederek anlayamadığı boşlukları yaptığı çıkarsamalarla tamamlamak.
- d. Özetlemek, duyduğu metinleri sürekli olarak kafasında evirip çevirerek duymuş olduğu bilginin akılda kalınlığını sağlamak.
- e. Tümdengelim, öğrendiği kuralları dili anlamak için uyarlamak.
- f. Yeni öğrendiği sözel bilgiyi anlamak ve hatırlamak için şemalaştırmak veya görsel imajları kullanmak.
- g. Bilinen dil bilgisi kurallarını uyarlamak veya bunları kullanarak yeni öğrenilecek bir yapıyı anlamayı kolaylaştırmak.
- h. Yeni öğrenilen bilginin eski bilinenlerle bağlantısını kurmak veya yeni fikirleri bilinenle bütünleştirmek.

Sosyal/ Duyuşsal Stratejiler: Bu grupta yer alan stratejiler diğer insanlarla etkileşimde bulunmaktan, duygu kontrolüne kadar geniş bir alanı kapsar. Dinlediğini anlama bağlamında bu grupta yer alan yararlı stratejileri şu şekilde sıralayabiliriz:

- a. Karşılaşılan bir problemi çözmek amacıyla diğer öğrencilerle işbirliği yapmak, alınan notları kontrol etmek, bir öğrenme etkinliğine dönük geribildirim almak.
- b. Okuduğu ya da dinlediği metinde ne anlatılmak istendiğini sorgulamak, bir arkadaşından ya da öğretmeninden ek açıklama veya örneklerle konunun yeniden ifade edilmesini istemek.

Kendi kendine konuşmak, bir öğrenme etkinliğinin başarılı olacağına dair zihnini kontrol ederek başarılı olacağına kendini inandırmak, bir etkinliğe yönelik endişesini azaltmak.”(Akt. Sarıçoban ve Kürüm, 2015: 267-268)

2.3.3. Oxford’un Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflandırması

Rebecca Oxford’un (1990) yapmış olduğu sınıflandırma dil öğrenme stratejileri alanında yapılan en kapsamlı çalışmadır. Oxford’a göre dil öğrenme alanında kullanılan stratejilerin nihai yönü hedef dilde iletişimsel yetkinlik kazanma amacına yöneliktir. İletişimsel yetkinlik öğrencilerin birbirleriyle anlamlı, gerçekçi bağlamlarda etkileşimde bulunmaları sayesinde gerçekleşir. Dil öğrenme stratejileri öğrencilere bu etkileşimde aktif katılımcılar olmalarını sağlama noktasında yardımcı olur.

Oxford’un sınıflandırmasında DÖS en genel hatlarıyla doğrudan ve dolaylı stratejiler olarak ikiye ayrılır. Daha sonra bu 2 alan 6 alt grupta sınıflandırılır. Doğrudan stratejilerin alt grupları Oxford tarafından Hafıza, Bilişsel ve Telafi stratejileri olarak adlandırılır. Dolaylı stratejilerin alt gruplarında ise Üst Bilişsel, Duyuşsal ve Sosyal stratejiler bulunur. Oxford’un sınıflandırmasında yer alan stratejiler ve özellikleri şu şekildedir.

2.3.3.1. Doğrudan Stratejiler

Doğrudan stratejilerin alt grupları Oxford tarafından Hafıza, Bilişsel ve Telafi stratejileri olarak adlandırılır.

2.3.3.1.1. Hafıza Stratejileri

Bu grupta yer alan stratejiler öğrencinin hedef dilde öğrendiği bir yapı ya da sözcüğü öğrendiği diğer bir yapıyla ilişkilendirmesine yarar. Bilginin anlaşılıp anlaşılmadığından ziyade hatırlanmasıyla ilgilidir. Çeşitli hafıza stratejileri öğrenciye bilgiyi belli bir düzene göre depolama ve hatırlama imkânı sağlar. Baş harfleri kullanarak kısaltma yapmak, sözcükleri kafiyeli bir şekilde sıralamak, öğrenilen sözcüğün zihinde bir resmini çizmek, anahtar sözcükleri akılda tutarak onların çağrıştırdıklarını hatırlamak, sözcükleri birtakım vücut hareketleri ile beraber eşleştirmek, nesnelerin resminin bulunduğu resim kartlarını asmak, sınıfta belli noktalara belli türde sözcüklerin listelerini asmak (örneğin tahtanın sağ tarafına sevinç bildiren sözcük listeleri, kapıya hareket bildiren fiiller vs.) gibi hafıza teknikleri bu türden stratejilere örnek olarak verilebilir.

Oxford'a (1990, s. 38) göre "insan belleği 100 trilyon bitlik bir veri kaydedebilmekte ancak bellek stratejileri olmadan bu büyük potansiyelin küçük bir kısmı kullanılabilir." Bellek stratejileri, sınıflandırma içinde dört gruba ayrılmaktadır. Bunlar zihinsel bağlantılar oluşturma, görüntü ve sesleri kullanma, gözden geçirme ve eylem kullanmadır. Zihinsel bağlantılar oluşturma stratejisi üç ayrı strateji içermektedir. Bunlar; gruplama, çağrışım kurma/ detaylandırma ve yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejileridir.

2.3.3.1.1.1. Gruplama Stratejisi

Dil malzemesini anlamlı birimler halinde zihinsel veya yazılı olarak sınıflandırmayı içermektedir. Bireyin, günün belirli vakitlerinde (Sabah, öğlen, akşam, gece) arkadaşlarıyla hangi ifadelerle selamlaşacağını yazması veya zaman eklerini, fiilimsileri gruplaması bu stratejiye örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.1.2. Çağrışım Kurma / Detaylandırma Stratejisi

Yeni bilgiyi bellekteki kavram veya bilgi ile ilişkilendirmektedir. Bireyin, " Futbol oynamayı sevmem." cümlesinde geçen altı çizili +ma ekinin isim fiil konusunu hatırlayarak olumsuzluk eki olmadığını düşünmesi veya okuma parçasındaki düşün

törenini kendi ülkesindeki düğün törenleriyle ilişkilendirmesi örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.1.3.Yeni Kelimeleri Bağlam içinde Kullanma Stratejisi;

Bir sözcük ya da sözcük öbeğini hatırlayabilmek için anlamlı bir cümlede kullanmaktır. Yabancı dil öğreniminde birey sürekli yeni kelimeler ya da kelime gruplarıyla karşılaşmaktadır. Birey bu sözcükleri bağlam içinde kullanmadan ezberleme yoluna gittiğinde kısa sürede unutma gerçekleşmektedir. Bu nedenle bireyin yeni sözcükleri bağlamlarıyla birlikte düşünmesi ve kullanması gerekmektedir.

Yabancı dil öğrenmede karşılaşılan en büyük zorluklardan biri kelime öğrenimidir. “Bellek stratejileri de öğrencilere bu zorlukla baş etmede yardımcı olur; bilgiyi zihinde depolamayı ve ihtiyaç duyulması halinde geri çağırılmasını sağlar” (Oxford, 1990). Ayrıca bellek stratejileri anlam ile ilgili materyalin eşleştirilmesini içerir. Dil öğreniminde resim ya da fotoğrafları anlam ile etiketlemek hafızayı güçlendiren bir stratejidir. Bu nedenle bellek stratejileri içinde ikinci bir strateji olarak görüntü ve sesleri kullanma stratejisine yer verilmiştir. Görsel ile sözel mesajı birleştirmek dört faktörden dolayı önem taşımaktadır.

Bunlar:

“ Zihin görsel materyali depolama kapasitesi, sözel materyali depolama kapasitesinden fazladır.

- Bilgiyi uzun süreli belleğe en etkili şekilde aktarmanın yolu görsel imgelerdir.
- Sözlü materyali hatırlamak için görsel materyaller en etkili araçlardır.
- Öğrencilerin büyük bir bölümü görsel öğrenmeyi tercih etmektedir” (Oxford, 1990).

Modelde, görüntü ve sesleri kullanma stratejisi içinde dört strateji yer almaktadır. Bunlar; görüntüyü kullanma, anlam haritası oluşturma, anahtar sözcük kullanma ve zihinde ses temsilleri oluşturma stratejileridir.

2.3.3.1.1.4. Görüntü Kullanma Stratejisi

Yabancı dile ait bilgi ile (Kelime anlamı, bağlamın ifade ettiği anlam vs.) anlamlı görüntüler arasında ilgi kurmaktır. Böylelikle yeni bilginin daha iyi hatırlanması amaçlanmaktadır.

2.3.3.1.1.5. Anlam Haritası Oluşturma Stratejisi;

Ana kavramı merkeze alarak birbiriyle ilgili sözcükleri ok veya şeritlerle göstermek veya ilişkilendirmektir. Bu kimi zaman okunan veya dinlenen metindeki kişi, karakter, ana fikir üzerinde de geliştirilebilir.

2.3.3.1.1.6. Anahtar Sözcük Kullanma Stratejisi

Sesli veya görsel şifreler kullanarak yeni bir sözcüğü hatırlamaktır. Bireyin isimfiil eklerini daha iyi hatırlamak için “mayışmak” kelimesini kullanması buna örnek olarak gösterilebilir. Kimi zaman bu strateji oyunlarla da desteklenebilmektedir. Örneğin çalışmada, resimli bulmaca oyunu hazırlanmıştır. Resimli bulmaca; resfebe veya rebus adlarıyla da geçmekte ve kelimelerin resimlerle temsil edilmesiyle oluşturulmaktadır.

2.3.3.1.1.7 Zihinde Ses Temsilleri Oluşturma Stratejisi

Hedef dildeki kelime, anlam ile ses temelli ilişki kurmaktır. Bu stratejide birey şiir, tekerleme, şarkı gibi unsurlardan yararlanarak yabancı dil öğrenmede pratiklik kazanmaktadır. Bireyin, bazı deyim ve atasözlerini, Tarkan'ın “Dilli Düdük” şarkısını dinleyerek anlamaya çalışması ve hatırlaması örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.1.8 Gözden Geçirme Stratejisi

Bu stratejiye göre birey, öğrenmelerini belli aralıklarla planlı bir şekilde gözden geçirdiğinde belleğin bilgileri canlı bir şekilde tutulması sağlanmaktadır.

2.3.3.1.1.9 Eylem Kullanma Stratejisi

Kısa süreli bellekte yer alan anısal, anlamsal ve işlemsel bellek türlerinde bilginin daha etkili işlenmesini sağlamaktadır. Eylem kullanma stratejisi içinde iki strateji yer

almaktadır. Bunlar; fiziksel tepki veya duyuları kullanma ile mekanik teknikler kullanma stratejileridir.

2.3.3.1.1.10 Fiziksel Tepki veya Duyuları Kullanma Stratejisi

Yabancı dilde öğrenilen bir kelime veya kelime grubunun yansıttığı anlamı, fiziksel tepkilerle göstermektir. Dil öğrenme sürecinde sınıflarda bir öğretim yöntemi olarak drama, buna örnek olarak gösterilebilir. Bu stratejiyle birlikte öğrencinin öğrendiği dil yapısı göz önünde somutlaşmakta ve belleğin bilgiyi daha etkili işlemesi sağlanmaktadır.

2.3.3.1.1.11 Mekanik Teknikler Kullanma Stratejisi

Bireyin dil öğrenme sürecinde bireysel tercihlerine uygun teknikler oluşturmasıdır. Bununla ilgili olarak kelime kartları hazırlaması, resimli deyim ve atasözü kartlarından veya renkli kalem çıkartmalar kullanarak bilgiyi daha iyi hatırlamaya çalışması bu stratejiye örnek olarak gösterilebilir.

Bellek stratejileri; nesnelere düzenlemek, bağlantılar kurmak ve tekrar etmek gibi çok basit adımlar içermektedir. Ancak yeni bir dil öğrenme amacıyla yapılan düzenlemeler ve zihinsel bağlantılar kişisel olarak anlamlı olmalı ve tekrar edilecek materyal amaca uygun olmalıdır.

2.3.3.1.2. Bilişsel Stratejiler

Dil öğrenme stratejileri sınıflandırmasında doğrudan stratejiler içinde yer alan ikinci ana strateji bilişsel stratejilerdir. Bilişsel stratejiler, hedef dilin öğrenci tarafından işlenmesi ve dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Dil öğrenme sürecinde bilginin anlaşılması için yeni bilginin çeşitli durumlara uyarlanması önem taşımakta bu nedenle tekrar etme, alıştırma yapma ve analiz etmeyi içeren stratejiler kullanılmalıdır. Bu sınıflandırmada, bilişsel stratejiler içinde dört strateji grubuna yer verilmiştir. Bunlar; alıştırma yapma, ileti alma ve gönderme, analiz etme ve mantık yürütme, girdi ve çıktı için yapı oluşturma stratejileridir.

- Oxford'a (1990) göre, alıştırma yapma stratejisi en önemli bilişsel stratejilerden biridir. Belirli bir yeterlik seviyesine ulaşabilmek için hedefe ulaştıracak kadar alıştırmaya ihtiyaç vardır. Özellikle öğrenilen yeni bir dil olduğunda farklı fonetik, morfolojik ve söz dizimsel yapıların içselleştirilmesi bu yapıların alıştırmalarla desteklenmesine bağlı kalmaktadır. Sınıflandırmada, alıştırma yapma stratejisi içinde beş ayrı stratejiye yer verilmiştir. Bunlar; tekrar, ses ve yazıyı kullanarak düzenli bir şekilde alıştırma yapma, formül ve kalıpları tanıma ve kullanma, yeniden birleştirme, doğal bir şekilde alıştırma yapma stratejileridir. (Oxford, 1990).

2.3.3.1.2.1. Tekrar Etme Stratejisi

Yabancı dilde öğrenilen her türden bilginin yazarak veya söyleyerek tekrar edilmesidir. Öğrencilerin Türkçedeki ı, ö, ü, ç, seslerini doğru bir şekilde seslendirene kadar tekrar etmesi örnek olabilir.

2.3.3.1.2.2. Ses ve Yazıyı Kullanarak Düzenli Bir Şekilde Alıştırma Yapma Stratejisi

Temelde tekrar etme stratejisiyle aynıdır. Fakat Oxford, bu stratejiyi yinelerken düzenli olarak tekrar etmenin yeri geldiğinde yapılan tekrarlardan farklı olduğunu belirtmiştir. Dil öğrenmede önemli olan, düzenli yapılan tekrarlardır. Bu nedenle bireyin dil öğrenme sürecinde günlük yapılan tekrarları içeren stratejiler kullanması önerilmektedir.

2.3.3.1.2.3. Formül ve Kalıpları Tanıma ve Kullanma Stratejisi

Yabancı dilin gramer yapısına ait formül ya da kelime kalıplarını tanımayı ve kullanmayı içermektedir. Her dilin kendine özgü yapıları bulunmaktadır. Türkçe de sondan eklemeli bir dil olduğu için birey, kelimelerin sondan aldığı eklerle türetildiğini gösteren etkinlikleri, ses olaylarını, imla vb. kuralları incelemelidir.

2.3.3.1.2.4. Yeniden Birleştirme Stratejisi

Yabancı dile ait öğeleri diğer ilişkili öğelerle kullanarak birleştirmek için kullanılmaktadır. Türkçenin yapısına uygun olarak “Bahçede oturuyordum. O sırada

telefon çaldı.” cümlelerini –dik zarf fiil ekini kullanarak “Bahçede oturduğum sırada telefon çaldı.” şeklinde birleştirmesi örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.2.5. Doğal Bir Şekilde Alıştırma Yapma Stratejisi

Yabancı dilde öğrenilen bilginin sınıf dışındaki ortamlara aktarılarak kullanılmasıdır. Bu, kimi zaman ana dil konuşurlarından destek alınarak diyalog kurma, kimi zaman da bireyin yalnız başına kitap okuma, şarkı dinleme, tv izleme etkinlikleriyle kullanılmaktadır.

Bilişsel stratejiler içinde yer alan ileti alma ve gönderme stratejilerinde ise iki strateji yer almaktadır. Bunlar; fikri çabucak anlama stratejileri ile ileti alma ve gönderme için kaynakları kullanma stratejileridir.

2.3.3.1.2.6. Fikri Çabucak Anlama Stratejisi

Tarama yapıp konunun kilit noktalarını anlamayı içermektedir. Okuma esnasında bir metnin çabuk bir şekilde gözden geçirilmesi, yazarın vermek istediği mesajın ne olduğunu veya dinlenen metnin konusunun anlaşılmaya çalışılması örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.2.7. İleti Alma ve Gönderme için Kaynakları Kullanma Stratejisi

Hedef dildeki kaynakları kullanmayı içermektedir. Bununla ilgili olarak öğrenme sürecinde basılı veya elektronik sözlükler, kitaplar, internet sitelerini kullanmak örnek gösterilebilir.

Bilişsel stratejiler içinde yer alan analiz etme ve mantık yürütme stratejilerinde beş ayrı stratejiye yer verilmiştir. Bunlar; tümdengelim yoluyla mantık yürütme, ifadeyi çözümleme, karşılaştırmalı çözümleme, çeviri yapma ve transfer etme stratejileridir.

2.3.3.1.2.8. Tümdengelim Yolu ile Mantık Yürütme Stratejisi

Genel kurallardan yola çıkarak hedef dilde karşılaşılan bir yapıyı kullanmaktır. Bireyin Türkçede –ş işteş ekinin en az iki kişi tarafından birlikte yapıldığını

bildirdiğini öğrenerek buna uygun (Hızla gelen iki araba yolun sonunda çarpıştı gibi) cümleler oluşturması örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.2.9. İfadeyi Çözümleme Stratejisi

Yabancı dilde karşılaştığı yeni bir yapıyı (sözcük, cümle veya paragraf) parçalara bölerek anlamaya çalışmaktır. “Anlamak, başlamak, atlamak” gibi kelimelerin şimdiki zaman eki geldiğinde neden “ anlıyor, başlıyor, atlıyor” şeklinde yazılıp söylendiğini anlaması için kelimeleri çözümlemesi ve incelemesi buna örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.2.10 Karşılaştırmalı Çözümleme Stratejisi

Bireyin ana dili ile öğrendiği yabancı dilin öğelerini karşılaştırarak farklılık ve benzerliklerini bulmasıdır. Özbek bir öğrencinin “ Babama duvar arkasından gizlice baktım.” cümlesinin Özbek Türkçesinde “Atamı divar arkasından boyladım.” şeklinde söylediğini düşünmesi ve farklılıkları çıkarması örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.2.11 Çeviri Yapma Stratejisi

Yabancı ve ana dilinden sözcük veya cümleyi birbirine çevirmektir. Yabancı bir dil öğrenilirken öğrencilerin en fazla başvurduğu stratejilerden biridir.

2.3.3.1.2.12 Transfer Etme Stratejisi

Yabancı dilde bir ifadeyi anlamak veya üretmek için ana dildeki bilgileri yabancı dile aktarmaktır. Ancak dil yapısı doğru bir şekilde analiz edilmediğinde bu strateji çoğu durumlarda hatalarla sonuçlanabilmektedir.

Bilişsel stratejiler içinde yer alan girdi ve çıktı için yapı oluşturma stratejileri ise not alma, özetleme ve önemini belirtme stratejisi olarak üçe ayrılmaktadır.

2.3.3.1.3. Telafi Stratejileri

Oxford’un (1990) dil öğrenme stratejileri sınıflandırmasında doğrudan stratejiler içinde yer alan üçüncü ana strateji telafi stratejileridir. Telafi stratejileri, bireyin öğrenme sürecinde yetersiz bilgiye rağmen dili anlamasını ve ifade etmesini sağlayan

stratejilerdir. Adından da anlaşılacağı üzere, bireyin hedef dile yönelik yaşadığı sıkıntıları telafi eden, kurtarıcı stratejilerdir. Telafi stratejileri içinde iki grup strateji belirlenmiştir. Bunlar, tahmin etme stratejileri ile yazma ve konuşmadaki engellerle başa çıkma stratejileridir.

Dil öğrenme sürecinde bireyin yeni karşılaştığı veya unuttuğu ifadeler bireyin tahmin etme, yardım isteme, eş anlamlı kelime kullanma, iletişimden kaçınma stratejileriyle giderilebilmektedir. Oxford'a (1990) göre, dil öğrenmede başarılı bireyler bilinmeyen kelimelerle karşılaştıkları zaman tahminler kullanırlar. Öte yandan, daha az becerikli öğrenciler sıklıkla panikler ya da sözlüğü alıp her kelimenin anlamına bakmaya çalışırlar ki bunlar yeterli kazanma yolunda pasif tepkilerdir. Sınıflandırmada tahmin etme stratejileri içinde iki stratejiye yer verilmiştir. Bunlar; dilsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçları kullanma stratejileridir.

2.3.3.1.3.1. Dilsel İpuçları Kullanma Stratejisi

Yabancı dildeki yapıyı tahmin etmek için kelime(ler)den, dil bilgisinden veya dilin unsurlarından yola çıkarak ipuçları kullanmaktır. Öğrencinin daha önceki bilgilerden yola çıkarak “ Arkadaşı, annesinin geldiğini söyledi.” cümlesinde –diği ekinin zaman eki olmadığını tahmin etmesi örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.3.2. Diğer İpuçları Kullanma Stratejisi

Anlamı tahmin etmek için dil bilgisi dışındaki bağlam(lar)ı, durumu, metin yapısını, kişilerarası ilişkileri veya genel dünya bilgisini kullanmaktır. Öğrencinin ünite başlangıcında bulunan resim veya fotoğraflardan konunun ne olduğunu tahmin etmesi örnek olarak gösterilebilir.

Telafi stratejileri içinde yer alan yazma ve konuşmadaki engellerle başa çıkma stratejisi içinde ise sekiz strateji yer almaktadır. Bunlar; ana dili kullanma, yardım isteme, jest ve mimikleri kullanma, bir süreliğine ya da tamamen iletişimden kaçınma, konuyu seçme, iletiyi uyarılama, sözcük türetme, açıklama veya eş anlamlı ifadeler kullanma stratejileridir.

2.3.3.1.3.3. Ana Dili Kullanma Stratejisi

Hedef dilde unutulmuş bir kelimenin ya da anlamın yerine ana dilindeki karşılığını kullanmaktır. Bu strateji özellikle öğrencilerin A1 ve A2 düzeyindeyken kullandığı bir stratejidir. Ancak öğrencilerin bu stratejiyi ileriki düzeylerde de kullanması onların yabancı dilde aynı kelimeye karşılık gelen eş anlamlı sözcükleri düşünmedikleri için kelime hazinelerinin gelişmesine engel olmaktadır.

2.3.3.1.3.4. Yardım İsteme Stratejisi

Dil öğrenme sürecinde yaşanan sıkıntıları gidermek için yardım istemektir. Dil, kuşkusuz çevre desteğiyle daha etkili öğrenilmektedir. Bireyin yabancı dil öğrenme sürecinde yüz yüze veya web destekli ortamlardan destek alması, sınıf içinde öğrendiği bilgileri uygulamasını sağlamakta, böylece daha kısa bir sürede öğrenim sağlanmaktadır.

2.3.3.1.3.5. Jest ve Mimikleri Kullanma Stratejisi

Anlamı yüz ve beden hareketleriyle göstermektir. Bu strateji, öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini ve bilginin daha kolay bir şekilde işlenmesini sağlaması bakımından etkilidir.

2.3.3.1.3.6. Bir Süreliğine ya da Tamamen İletişimden Kaçınma Stratejisi

Hedef dilde karşılaşılan zorluk anında iletişime bir süreliğine ara vermektir.

2.3.3.1.3.7. Konuyu Seçme Stratejisi;

Bireyin ilgisi veya dil yeterliğiyle paralellik gösteren bir konuyu seçmesidir. Bireyin ilgisini çeken bir konuda çalışmaya başlaması, çalışmaya ayırdığı sürenin uzamasını sağlamaktadır.

2.3.3.1.3.8. İletiyi Uyarlama Stratejisi

Anlamı aynı olan ifadeyi farklı kelimelerle yazmak ya da söylemektir. Bu stratejiyle birey üretici düşünme yoluyla dil yapısında farklı ifadeler kullanarak benzer ifadeler kullanmaktadır.

2.3.3.1.3.9. Sözcük Türetme Stratejisi;

Hatırlanmayan ifadenin yerine işlevini veya şeklini anımsatan farklı bir kelimeyi kullanmaktır. Bireyin sürahi kelimesini hatırlayamadığında “içine su koyulan şişe” şeklinde ifade etmesi örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.1.3.10. Açıklama veya Eş Anlamlı İfadeler Kullanma Stratejisi;

Hatırlanmayan bir ifadenin açıklamasını yaparak ya da eş anlamlı kelime kullanarak anlatmaktır. Bireyin “battaniye” kelimesini hatırlamadığı zaman “örtü” kelimesini kullanması buna örnek olarak gösterilebilir.

Görüldüğü gibi telafi stratejileri, uygun kelime ya da ifade hatırlanmadığında eksikliği kapatacak dolguların kullanılmasını sağlamaktadır. Telafi stratejilerinin kullanımı bireyin zorlukla başa çıkma becerisini geliştirmelerini sağlamakta ve bireye daha fazla alıştırmaya fırsatını vermektedir.

2.3.3.2. Dolaylı Stratejiler

Dolaylı stratejilerde ise, dili destekleyen ve yöneten fakat bu etkiyi doğrudan sağlamayan odaklanma, planlama, değerlendirme, iletişim fırsatları arama gibi stratejiler söz konusudur. Dolaylı stratejiler, neredeyse tüm öğrenme aşamalarında kullanılabilir ve tüm dil becerilerinde uygulanabilir özelliktedir (Oxford, 1990'dan Akt. Alyılmaz, Şengül; 2017: 104). Bu stratejiler, üstbilişsel stratejiler, duyuşsal stratejiler ve sosyal stratejiler olmak üzere üç ana gruba ayrılmış ve yine kendi arasında alt stratejilerle ilişkilendirilmiştir.

2.3.3.2.1. Üstbilişsel Stratejiler

Öğrenme işlemi üzerine düşünmeyi, öğrenmeyi planlamayı, anlama ya da üretimi takip etmeyi ve aktivite tamamlandıktan sonra bireyin kendi kendine değerlendirme yapmasını içeren stratejilerdir (O'Malley vd. 1985b). Bu stratejiler, bilişsel işlemlerin ötesine geçen, bireyin öğrenme sürecini düzenleme ve değerlendirme yolları sunan stratejilerdir. Düzenleme, hedef belirleme, dikkati toplama ve planlama gibi üstbilişsel stratejiler, öğrenme sürecinde bireyin öz yönetimini ve sürece daha aktif katılımını sağlamaktadır (Oxford, 1990). Bu nedenle üstbilişsel stratejileri

kullanan öğrencilerin bağımsız öğrenme sürecine girdikleri belirtilmektedir (Rubin, 2001). Öğrencilerin, üstbilişsel stratejilerle dışarıdan herhangi bir yönlendirmeye bağlı kalmadan kendi öğrenmelerini planlayabilmesi ve süreci devam ettirebilmesi, öğrenmeyi öğrenme becerisine sahip olduklarına işaret etmektedir.

Sınıflandırmada, üstbilişsel stratejiler içinde üç grup stratejiye yer vermiştir. Bunlar; öğrenmeye odaklanma, öğrenmeyi düzenleme-planlama ve öğrenmeyi değerlendirmedir. Öğrenmeye odaklanma stratejilerinde, bireyin belirli bir dil öğrenme görevine odaklanması için dikkatini toplama, yeni ile eski bilgi arasında bağ kurmak için ilişkilendirme ayrıca dinleme becerilerinde gelişimi sağlamak için belli bir süre sözlü üretimi erteleme stratejileri yer almaktadır.

2.3.3.2.1.1. Yeni Bilgiyi Bilinenlerle İlişkilendirme Stratejisi

Yabancı dildeki bilgiyi gözden geçirerek bilinenlerle ilişkilendirmektedir. Bu stratejiyle birey, zihninde var olan şemaları, yeni bilgilerle karşılaştırmakta, düzenlemekte ve birleştirmektedir.

2.3.3.2.1.2. Dikkatini Toplama Stratejisi

Belirli bir dil öğrenme görevine odaklanmaya önceden karar vermektir.

2.3.3.2.1.3. Dinlemeye Odaklanmak için Sözlü Üretimi Erteleme Stratejisi

Dinleme becerilerinde gelişene kadar belli bir süreliğine sözlü üretime ara vermektir. Tüm bu stratejilerde belli bir bilinçle hareket etme söz konusudur. Bilinçlilik – farkındalık, üstbilişsel stratejileri normal eylemlerden ayıran en temel özelliktir. Aksi takdirde, sessiz kalma ile üretimi erteleyerek dinleme becerisine odaklanma stratejisi arasında ayırım olmazdı.

Öğrenmeyi düzenleme ve planlama stratejilerinde ise altı strateji belirlenmiştir. Bu stratejiler, bireyin öğrenme sürecine girmeden önce uzun ya da kısa süreli amaçlarını belirleme, hangi kaynaklara ulaşip hangi tekniklerle dili öğrenebileceği hakkında bilgi alma, çalışma ortamını veya imkânlarını düzenleme, dil etkinliğinde öğrenilen görevin amacını belirleme ve alıştırmaya yapabilmek için fırsatları arama

stratejilerinden oluşmaktadır. Bu stratejiler bireyin dil öğrenme sürecine güdümlü bir başlangıç yapmasını ve kontrollü hareket etmesini sağlamaktadır.

2.3.3.2.1.4. Dil Öğrenimini Öğrenme Stratejisi

Öğrenenin kitap okuyarak ve diğer insanlarla konuşarak dil öğreniminin nasıl gerçekleştiğini anlamaya çalışması, bireysel özelliklerine göre yorumlaması ve bu bilgiyi kendi dil gelişimine yardım etmesi için kullanması.

2.3.3.2.1.5. Düzenleme Stratejisi

Bireyin, öğrenme sürecinde kendi programını yapması, çevresel düzenlemelerde bulunma gibi uygun ortamlar hazırlamasıdır. Her bireyin öğrenme sürecinde karşılaştığı zorluklar farklılık göstermektedir. Bu nedenle bireyin kendi öğrenmelerini, bireysel özelliklerine de uyarak düzenlemesi ve yapılandırması gerekmektedir.

2.3.3.2.1.6. Amaç ve Hedef Belirleme Stratejisi;

Öğrenmeye yönelik uzun ve kısa süreli hedefler belirlemektir. Bireyin gelecek yıl okuyacağı lisans bölümünü göz önüne alarak B1 seviyesinden itibaren çeşitli sosyal olayların konu aldığı makale veya deneme türündeki yazıları okumaya başlaması ve alan terimlerine yönelik farkındalık sağlaması örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda bireyin dil öğrenme ihtiyacına uygun hedef belirlemesi dil öğrenimini etkili kılmaktadır.

2.3.3.2.1.7. Dil Öğrenme Görevinin Amacını Belirleme Stratejisi

Dinleme, okuma, konuşma veya yazma alanındaki dil öğrenme görevinin amacına karar vermektir. Bireyin etkili bir anlama becerisine yönelik kelime öğrenimine öncelik vermesi örnek olarak gösterilebilir.

2.3.3.2.1.8. Dil Öğrenme Görevi için Plan Yapma Stratejisi

Bireyin öğrenme sürecinde görevi tanımlaması, görevin gerektirdiği koşulları belirlemesi, kendi bilgi kaynaklarını kontrol etmesi ve görev için gerekli olan diğer öğeleri belirlemesidir.

2.3.3.2.1.9. Alıştırma Yapma Fırsatları Arama Stratejisi

Yabancı dilde alıştırma yapma fırsatı bulmak için o dilde konuşulan sinemaya gitmek veya sosya ortamlarda bulunmaktır.

2.3.3.2.1.10. Öğrenmeyi Değerlendirme Stratejisi

Bireyin dil öğrenme sürecinde kendi gelişimini izleme ve değerlendirme stratejileri yer almaktadır.

2.3.3.2.1.11. Öz İzleme Stratejisi

Yabancı dil öğrenme sürecinde hataları belirlemek, bunların kaynağını veya hangi kaynaklar kullanarak hataların ortadan kaldırılacağını belirlemektir.

2.3.3.2.1.12. Öz Değerlendirme Stratejisi

Bireyin yabancı dilde kendi dil gelişimini değerlendirmesidir.

2.3.3.2.2. Duyuşsal Stratejiler

Oxford'un (1990) dil öğrenme stratejileri sınıflandırmasında dolaylı stratejiler içinde yer alan ikinci ana strateji duyuşsal stratejilerdir. Duyuşsal terimi, bireyin duygu, tutum, motivasyon ve kaygı gibi psikolojik durumlarına işaret etmektedir. Bireyin öğrenme sürecinde duygusal faktörlerden bağımsız hareket etmediği ortadadır. Bu nedenle duyuşsal stratejilerin dil öğrenmeye doğrudan katkısı olmasa da öğrenme sürecini olumlu veya olumsuz olarak etkilediği bilinmektedir. Duyuşsal stratejiler, dil öğrenme sürecinde bireyin duygusal durumlarını kullanmasını ve kontrol etmesini sağlamaktadır (Cohen, 1998). Özellikle yabancı dil öğretiminde bireyin yabancı bir dil, kültür ve sosyal çevre yapısıyla karşı karşıya kalması bireyin en az bilişsel süreçlerde olduğu gibi duygusal zorluklarla da baş etme gerekliliğini doğurmaktadır. Bu durum dil öğreniminde psikolojik durumları kontrol eden ve olumlu hale getiren stratejilerin önemini artırmaktadır.

Sınıflandırmada, duyuşsal stratejiler içinde üç grup strateji belirlenmiştir. Bunlar; kaygıyı azaltma, kendini cesaretlendirme ve duygulara hâkim olma stratejileridir. Oxford (1990), kaygıyı azaltma stratejilerinde bireyi rahatlatacak ve bulunduğu

kaygı durumundan uzaklaştıracak üç stratejiye yer vermiştir. Bunlar; rahatlama, derin nefes alma veya meditasyon yapma, müzik dinleme ve gülme stratejileridir.

Duyuşsal stratejiler içinde yer alan ikinci strateji ise kendini cesaretlendirme stratejileridir. Bu strateji bireyin öğrenme sürecinde oluşturduğu öz saygısını artırmayı, risk alabilmek için oluşturduğu özgüveni temsil etmektedir. Bu nedenle kendini cesaretlendirme stratejisi içinde ***olumlu yaklaşma, risk alma ve kendini ödüllendirme*** stratejilerine yer verilmiştir.

2.3.3.2.3. Sosyal Stratejiler

Dil öğrenme stratejileri sınıflandırmasında, dolaylı stratejiler içinde üçüncü olarak sosyal stratejilere yer verilmiştir. Dil öğrenme sürecinde bireyin edindiği bilgileri sosyal çevrede kullanmasına fırsat veren stratejilerdir (Rubin, 1987). Sosyal stratejiler; soru sorma, birlikte çalışma ve empati kurma stratejilerinden oluşmaktadır. Soru sormak, etkileşim sürecinde bireyin kendisini ifade etmesi ve dil öğrenme görevini anlamayı sağlayan önemli bir araçtır. Soru sorma stratejisi, bir görev tam anlaşılmadığında açıklama istemek için veya görevin doğruluğunu kontrol etmek için uygulanmaktadır. Bu nedenle soru sorma stratejisi içinde iki stratejiye yer verilmiştir. Bunlar; ***açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisi ile düzeltme için soru sorma stratejisidir.***

Sosyal stratejiler içinde ele alınan diğer strateji ise ***birlikte çalışmadır.*** Birlikte çalışma stratejisinde rekabetin yerine takım ruhuyla hareket etmek vardır. Bu durum, dil öğrenme stratejilerinin önemli bir özelliği olan karşılıklı destek ve dayanışmaya işaret etmektedir. Dil öğrenme sürecinde kullanılan birlikte çalışma stratejileri; “öğrenci ve öğretmen için daha fazla memnuniyet, daha güçlü bir dil öğrenme motivasyonu, daha fazla alıştırma fırsatı, hatalarla ilgili daha fazla geri bildirim ve dilin farklı fonksiyonlarını daha fazla kullanmayı sağlamaktadır.” (Oxford, 1990, s. 145). Bu strateji, akranlarla çalışma stratejileri ile hedef dil konularıyla çalışma stratejilerinden oluşmaktadır.

Sosyal stratejilerde son olarak empati kurma stratejileri yer almaktadır. Empati, bakış açısını daha iyi anlamak için kendini bir başkasının yerine koyabilme becerisidir.

Yabancı / ikinci bir dili öğrenirken empati kurmak, kültürel anlayış geliştirdiğinden ve dilin sosyal bağlam içinde hangi duygularla kullanıldığını anlamayı sağladığından özellikle önemlidir. Bu strateji basamağı da kültürel anlayışı geliştirme stratejisi ile başkalarının duygu ve düşüncelerinin farkına varma stratejisi olarak ikiye ayrılır.

2.4. Yazma Eğitiminde Yaklaşımlar

Yabancı dilde yazma üzerine üretilen tüm yaklaşımlar karmaşık süreçler içeren ve uzun zaman içinde gelişim gösteren yazma becerisini daha anlaşılır kılmayı amaçlamaktadır.

2.4.1. Biçimsel Yaklaşım

Raimes tarafından biçim odaklı ve Hyland tarafından dil yapıları olarak bahsedilen bu yaklaşım dil eğitiminde 1960'larda ortaya çıkan yapısalcı ve davranışçı öğrenme kuramlarının etkili olduğu dönemde yoğun olarak kullanılmıştır. Yazma eğitimi sözel dil becerilerin geliştirilmesinde etkili bir rol oynadığı düşüncesiyle ele alınmıştır. Yazmada temel hedef öğrencilerin dilbilgisi kurallarına uygun olarak sözcük ve cümleleri kullanabilmeleridir. Yabancı dilde yazma becerisi yabancı dilin sözcük, yapı, bağlaşıklık ve dil bilgisi kurallarına egemen olmakla özdeşleştirilir. Bu yüzden, yazma yazarın dil öğelerini beceriklice sergilediği bir ürün ortaya çıkarma çabası olarak görülür. Dilin anlam boyutu büyük oranda ihmal edilir.

Biçimsel yaklaşımda yazma alıştırma, kontrollü yazma, yol gösterimli yazma ve serbest yazı aşamalarıyla gerçekleştirilir (Hyland, 2003; Yaylı ve Yaylı, 2018). Yazma etkinlikleri boşluk doldurma, yerine koyma ve eksik tamamlama gibi tümce boyutunda başlar. Bunun yanı sıra öğrencilerin kişi ve zaman gibi dilsel öğeleri değiştirecekleri kontrollü yazma etkinlikleri yaptırılır. Gerekli dil yapılarıyla tanıştırılıp uygulama yaptırılan öğrenciler daha sonra öğretmenin model olarak sunduğu bir metni taklit etme biçiminde yekrar yazarlar. Öğretmen değerlendirmeyi öğrenci metni ile model metin arasındaki benzerliği göz önüne alarak yapar. Yazma becerisinin model metinleri taklit ederek gelişeceği inancı gerçek bir yazmadan uzak etkinlikler yapmaya sevk etmektedir çünkü vurgu en çok dil yapılarını doğru kullanabilme üzerine yapılmaktadır. Her ne kadar dil yapıları dilin her türlü kullanımında önemli yere sahip olsa da yazma eğitiminde amaç öğrencilerin sadece kurallara uygun tümce yazmayla sınırlandırılmayacağı ve kişisel becerilerini özgürce

sergileyebilecekleri ürünler üretmeye teşvik etmek olmalıdır. Bu yaklaşım her ne kadar eski moda bulunsa da hala yabancı dil sınıflarında yaygın bir biçimde uygulanmaktadır.

2.4.2. İşlevsel Yaklaşım

Hyland'ın metin işlevleri başlığıyla sunduğu bu yaklaşımın temelini belli dil yapılarının belli dil işlevlerini yerine getirdiğini savunan işlevsel yaklaşım oluşturur. Yazma eğitiminde öncelikle öğrencilerin gereksinimleri göz önüne alınarak gerekli işlev ve yapılar belirlenir, yazma etkinlikleri buna göre şekillendirilir. İlk olarak etkili paragraf yazımıyla başlanır. Öğrencilere ana düşünce tümcesi, destekleyici tümceler ve bağlaçları öğrenmelerini sağlayacak çeşitli konular üzerine paragraf yazma çalışmaları yaptırılır. Metin yazma çalışmalarında metnin giriş, gelişme ve sonuç bölümünden oluştuğu vurgulanır ve betimleme, neden-sonuç, bilgi verici ve kıyaslama gibi çeşitli metin tipleri üzerine etkinlikler düzenlenir. Biçimsel yaklaşıma benzer bir biçimde, değerlendirme model metinlerde uygulaması yapılan dil yapılarının gerekli işleve göre doğru kullanılabilme becerisine göre yapılır. Anlam her ne kadar biçimsel yaklaşımla kıyaslandığında daha çok yer bulsa da bu yaklaşımda yazma daha çok uygun işlev için uygun dil kullanımına indirgenmiş, yazarın yaratıcı yönü ve yazının yazıldığı bağlam büyük oranda ihmal edilmiştir.

2.4.3. Yaratıcı İfade Yaklaşımı

Bu yaklaşım üründen ziyade yazara ve yazarın ifade yeteneğinin geliştirilmesi gereğine vurgu yapar. Bunun temelini ana dilde yazma eğitiminde ortaya çıkmış olan ifadecilik yaklaşımı oluşturmaktadır (Murray, 1985'ten Akt. Yaylı 2019: 91). Öğrencilerin kendi düşünce ve deneyimlerini sergileyebilecekleri ve yaratıcılıklarının cesaretlendirileceği yazma etkinlikleri düzenlenir. Yaratıcılık ön planda olduğu için yazmanın katı kurallar çerçevesinde öğretilmesinden çok kişisel öneme sahip konuların seçimine izin verilerek öğrenildiğine inanılır (Elbow, 1993'ten Akt. Yaylı 2019: 91). Sıkça tercih edilen etkinlikler; yazma öncesi etkinlikleri, günlük tutma ve paralel metinler üretme olarak sıralanabilir.

Öğretmenler öğrencilerin kişisel becerilerini yansıtabilecekleri olumlu ve işbirlikli öğrenme ortamı yaratırken yazmanın herhangi bir aşamasında belli düşünceleri, model metinleri ya da konuları dayatmaktan kaçınırlar. Yazma özünde anlamı keşfetme olarak görüldüğü için, öğrencinin yansıttığı anlamları paylaşmak ve onun düşüncelerine rehberlik etmek öğretmenin en önemli görevlerindedir (Straub, 2000'den Akt. Yaylı 2009: 91). Bu yüzden öğretmenlerin de iyi yazarlar olması önemlidir.

Yazıdaki öncelik anlam ve düşünce geliştirme olduğu için öğretmenler sözcük ve dil bilgisi gibi yapısal hatalardan çok düşüncelere dönüt vermeyi hedeflerler (Murray, 1985). Yazarın yazısının ilk okuru olarak öncelikle kendisinin ürettiği yazıyla tatmin olması gerekliliği ön plandadır. Bu yaklaşım yazarın kendini keşfetmesi ve ifade yeteneğini artırması açılarından yarar sağlasa da yazarı yaşadığı toplumla kaynaştırmada başarısız kalmıştır. Ayrıca, özgür ifadenin desteklenmediği toplumlarda eğitim gören öğrencilerin bu yaklaşımı temel alan bir yabancı dilde yazma eğitimine ayak uydurması daha fazla zaman ve çaba gerektirebilir.

2.4.4. Süreç Yaklaşımı

Raimes'in derlemesinde yazar odaklı yaklaşım, Hyland'ın kitabında ise yazma süreçleri olarak verilen bu yaklaşımda yazma süreçleri vurgulanmaktadır. Yazmada dil kurallarına uymanın öneminin gitgide zayıflaması ve anlamın ise daha çok önem kazanmasıyla bu yaklaşım ortaya çıkmıştır. Yazma bir süreç olarak ele alınır ve yazmayı yönlendiren temel bilişsel süreçlere ve stratejilere öncelik verilir. Yazma etkinlikleri öğrencilerde plan yapma, tanımlama, probleme çözümler önerme ve sonuçları değerlendirme gibi yetenekleri geliştirmeyi amaçlar ve bu yüzden yazma dersi temelinde şu aşamalardan oluşur:

- Konu seçimi
- Yazma öncesi çalışmalar
- Yazma
- Taslağa yanıt
- Düzenleme
- Düzenlemeye yanıt

- Düzeltme
- Değerlendirme
- Yayınlama
- Takip eden çalışmalar

(Flower, 1989; Flower ve Hayes, 1981'den Akt. Yaylı 2019: 92).

Tüm etkinliklerde taslaklar halinde yazıyı geliştirerek düşüncelerin gittikçe daha uygun bir biçimde ifade edilmesi hedeflenir. Yazma eğitimi sıkı sıkıya takip edilmek zorunda olunmayan, gereksinimlere göre tekrarlanan, atlanan ya da sırası değiştirilen birbiriyle yakından ilişkili basamaklar halinde verilir (Tribbele, 1996'dan Akt. Yaylı 2019: 92). İlk önce, öğretmen ve öğrenciler yazı yazılacak konuyu belirlerler, yani biçim yaklaşımının tersine öğrenciler konu seçmede daha özgürdür. Daha sonra tartışma ve beyin fırtınası gibi tekniklerle düşünceler netleştirilir. İlk taslak yazıldıktan sonra öğretmen ve/ veya öğrencilerden düşünce, organizasyon ve biçim üzerine dönüt alınır. Alınan bu dönütlere göre yani okurun istekleri doğrultusunda ikinci taslak yazılır. Taslak yazımı yazının gereksinimine ve dönüte tatmin edici karşılık verebilmesine göre artırılabilir. Son olarak, yazı sunulma ya da sergilenmek üzere hazırlanabilir ve yazım sürecinde karşılaşılan tüm sorunlar detaylıca tartışılır.

Öğretmenin görevi bütün bu sürece rehberlik etmek ve yazının son halinden ziyade tüm gelişimini göz önüne alarak değerlendirme yapmaktır. Öğretmen yazma süreçleri boyunca verdiği dönütlerde dilin yapısal yönünden ziyade planlama, taslaklar halinde gelişim gösterebilme ve dönüte göre gerekli düzeltmeleri yapabilme gibi becerilerin gelişimini göz önünde tutar. Hem öğrenci hem de öğretmen tarafından sağlanabilen dönütler sohbet, yazıya dökülmüş ya da ses kaydı şeklinde olabilir ve bunlar süreç gelişiminde çok büyük önem taşır.

Bilişsel faktörlerin yazma becerisi üzerindeki rolü yadsınamaz. Ancak sadece bilişsel boyuta vurgu yapılarak dilin sosyal ve etkileşimsel boyutları ve istenen anlamı ifade edebilmede gereksinim duyulan dil ve işlev bilgisinin önemi büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Son olarak, birçok basamak halinde yürütülen yazma etkinliklerinin bol zaman gerektiriyor olması bir sorun teşkil edebilir (Harmer, 2007'den Akt. Yaylı

2019: 93). Bu yüzden, bu yaklaşımın yazma eğitimine kısıtlı zaman ayıran müfredatlarla uygulanması zor olabilir.

2.4.5. İçerik Odaklı Yaklaşım

Raimes ve Hyland'ın bahsettiği bu yaklaşımda yazı yazılacak konu ile ilgili bilgi sahibi olmak esastır. Öğrencilerin yazacakları konu ile ilgili tüm alt başlıklara hâkim olması önem taşır (Mohan, 1986'dan Akt. Yaylı 2019: 94)). Bilgi sahibi olunmaz ise anlamlı bir yazı yazılamayacağı düşüncesi temel alınır. Süreç yaklaşımında yazarın kendi anlamını üretirken kullandığı bilişsel süreçlere vurgu yapılırken zamanla bunun akademik alanda beklentileri karşılamadığı gözlenmiş ve bu da ilginin gitgide içeriğe ve akademik beklentilere doğru kaymasına neden olmuştur (Swales, 1987'den Akt. Yaylı 2019: 94). Tabi ki bu değişimde yabancı dil eğitiminde gitgide güçlenen içerik temelli yaklaşımın güçlenmesinin de önemli rolü bulunmaktadır. Yabancı dilde yazma eğitiminde temeli öğrencilerin akademik yaşantılarında karşılaşılabilecekleri konular ve bunların içerikleri oluşturur.

Yazma etkinliğinde öğrenci ve öğretmenin beraberce belirleyeceği konular çeşitli alanlardan seçilir ve seçim öğrenci gereksinim ve ilgisine göre yapılır. Paralel metin okuması ya da beyin fırtınası yolu ile öncelikle seçilmiş konu üzerine yazı yazmak için gerekli sözcük ve yapılar etkin hale getirilir. Grup çalışmalarına bolca yer verilir çünkü öğrencilerin işbirlikli yolla düşünce üretmesi, bilgi toplaması, bunları paylaşması ve yazıyı oluştururken gerçek iletişim ortamından uzak olmamaları hedeflenir. Kısacası, belli bir konu için gerekli sözcük ve dilbilgisi yapılarını öğrendikten sonra öğrenciler bunları arkadaşlarıyla beraber uygulama imkânı bulurlar.

Raimes'in de belirttiği üzere bu yaklaşımda okuma ve yazma iç içedir. Bunun sebebi yoğun okuma yapmanın yazma becerisi üzerindeki büyük etkisidir (Carson ve Leki, 1993; Grabe ve Stoller, 2002'den Akt. Yaylı 2019: 94). Yazmanın sadece yazarak gelişeceği düşüncesinin tersine artık okumanın yazma becerisi üzerindeki olumlu etkileri yaygın biçimde kabul görmeye başlanmıştır (Kroll, 1991'den Akt. Yaylı 2019: 94). Öğretmen yazıları değerlendirmesinde ve yazma süreçleri boyunca sağladığı rehberlikte öğrenci yazılarındaki içeriğin o konuya uygun olup olmadığını

göz önüne alır. Fakat genel olarak bakıldığında içerik de yazmanın çok çeşitli boyutlarından sadece bir tanesidir ve bu yüzden yazmanın yapısal ve sosyal boyutlarını da içerecek bir yazma eğitimi hedeflenmelidir.

2.4.6. Okur Odaklı Yaklaşım

Raimes'in derlemesinde son olarak yer bulan, Hyland'ın derlemesinde janr ve yazma bağlamı olarak yansıtılan bu yaklaşım da içerik yaklaşımında olduğu gibi akademik temellidir. Süreç ve yaratıcı ifade yaklaşımlarında vurgulanan kişisel anlam yaratma çabalarına tamamen karşı çıkar. Bu yaklaşıma göre yazma eğitimi de içeren yabancı dilde eğitim bir bütün olarak öğrencinin akademik toplumla kaynaşmasını hedeflemelidir. Okur odaklı yaklaşımda vurgulanan okur beklentisi, bir birey olarak okurun beklentisinden ziyade bireylerin ait olduğu toplulukların beklentilerine işaret eder (Gee, 2004, 2005; Wenger, 1998'den Akt. Yaylı 2019: 95).

Yazma dersinin başında belli bir okur kitlesi belirlendikten sonra konu çerçevesinde bu okurun yazıda bekleyeceği yapılar üzerinde durulur. İçerik odaklı yaklaşımda yazma ve yazının içeriği eşit olarak ele alınan boyutlar olduğu için konular hedef disiplin ya da hedef ders alanından seçilir. Benzer bir biçimde, okur odaklı yaklaşımda da öğretmenler bütün müfredatı inceleyerek öğrencilerin eğitim hayatları boyunca gereksinim duyacakları konuları esas alarak yazma dersi müfredatı düzenlerler. Akademik okurun beklentileri üzerine yapılan çalışmalar bu yaklaşımın ve tür temelli yaklaşımın güçlenmesini sağlamıştır (Swales, 1990'dan Akt. Yaylı 2019: 96). Bunun yansımaları da Kuzey Amerika ve Avustralya gibi ülkelerde tür yabancı dil eğitiminde önemli bir yer verilmesi olarak görebilmekteyiz (Paltridge, 2001'den Akt. Yaylı 2019: 96).

Tür bilgisine (janra) verilen önem dil ve dilin sosyal işlevleri arasındaki bağı vurgulayan sistemik işlevsel dilbilim kuramının ortaya çıkmasıyla ilk defa gözlenmeye başlandı (Halliday, 1994; Halliday ve Hasan, 1989'dan Akt. Yaylı 2019: 96). Yazma artık sadece yazı yazmak değil hem de belli bir amaca ulaşmak için girişilen bir etkinlik olarak görülmeye başlandı. Yazar hedeflediği amacına ulaşabilmek için belli gruplarca kabul edilmiş kurallara göre yazmakla yükümlüdür. Ancak bu yolla hedef okur kitlesinin gözünde amacına ulaşması mümkün olur. Tür,

dilin herkesçe bilinen yani sosyal olarak paylaşılan çeşitli formlarda belli amaçlar için kullanılmasıdır (Dudley- Evans, 1989; Hyland, 2004; Swales, 1990'dan Akt. Yaylı 2019: 96). Aşk mektubu, yemek tarifi, araştırma makalesi, ölüm ilanı, film tanıtım yazısı ya da şiir ayrı ayrı normlarla yazmayı gerektiren birkaç tür örnekleridir. Bir yazıyı yazarken yazarın paylaşmak istediği bir bilgisi, düşüncesi vardır ve bu hedefine ulaşabilmek için okuruyla arasındaki ilişkiyi göz önüne alarak gerekli yazı formunu kullanır. Okur ile ilgili görüş sahibi olmak yazarın iletişimini kolaylaştırırken aynı zamanda üretilen metnin hedefine daha başarılı olarak ulaşmasını sağlar (Hyland, 2005'den Akt. Yaylı 2019: 97). Kısacası, öğrencilerin sadece yabancı dilde yazma dersi müfredatı ile sınırlandırılmaması gerektiği, onlara akademik, mesleki ve sosyal hayatlarında da gereksinim duyabilecekleri janr türlerinde yazı yazabilmeleri için gerekli olan becerileri kazandırma gerekliliği vurgulanmaktadır (Hyland, 2004'den Akt. Yaylı 2019:97).

Okur odaklı yaklaşım, yazının içinde oluşturulduğu insanları yani bağlamını ihmal etmeyen ve yazıyı dilsel kurallardan olduğu kadar hedef okuru oluşturan insan gruplarından da soyutlamamayı amaçlayan bir yaklaşımdır (Hyland, 2002'den Akt. Yaylı 2019: 97). Kısacası içerik odaklı yaklaşım dışında diğer yaklaşımlarda pek de yer verilmeyen dilin bağlamsal boyutuna vurgu yapar. Yazma etkinlikleri önce iletilecek amacı belirlemekle başlar ve daha sonra buna en uygun metin tipi (janr) belirlenir. Öğretmen yazının oluşmasının her aşamasında araya girerek öğrencilerin amaçlarını uygun biçimde ifade edebilmeleri için gereksinim duydukları sözcük ve dil yapılarıyla ilgili onlara rehberlik eder. Bu yaklaşımda öğrencinin kendi başınayken öğrenme seviyesi ile öğretmen gibi daha yetkin kişilerden yardım aldığında gösterdiği öğrenme seviyesi arasında fark olduğu düşüncesi önemle vurgulanır (Bruner, 1986; Lantolf, 2000; Vygotsky, 1978'den Akt. Yaylı 2019: 96). O yüzden esas olan öğretmen ya da daha bilgili kişilerle kurulacak sürekli iletişimin yazma dahil her türlü öğrenmeyi olumlu etkilemesidir.

Seçilmiş olan tür (janr) örnek oluşturabilecek metin yapıları, bağlam ve gerekli dil yapıları incelendikten sonra öğretmen ve öğrenciler yazıyı beraberce yazmaya başlarlar. Öğrencilerin seçilmiş olan tür ve dil yapılarına hakimiyetini artırmak için yazı çeşitli taslaklar halinde geliştirilir ve öğretmen gereksinim duyulan alanlara

dönüt sağlar. Hedef, öğrencilerin seçilmiş olan janra gitgide daha fazla hakim olmasıdır. Öğrencinin tek başına yazdıkları son taslak ise öğretmenle yapılacak sohbetle tekrar değerlendirilir.

Özetle, okur odaklı yaklaşımda temel olan hedef kitlenin öngördüğü ve yazının amacına ulaşabilmesi için önemli olan dil yapılarının öğrenilmesidir (Reid, 1989'dan Akt. Yaylı 2019: 96) ve bu da tür temelli yazma dersleri düzenlenerek sağlanır. Bu yüzden model olarak daima gerçek metinler kullanılır. Karşılaşılabilecek en büyük tehlike öğrencilerin tür temelli yazmayı belli bir tarife göre yazma biçiminde sınırlı görmeleri ve dil ile bağlam arasındaki sıkı ilişkiyi tam olarak kavrayamamamalarıdır. Bu yüzden öğretmenlere düşen bir görev de hedef topluluğun beklentilerini göz ardı etmeksizin öğrencilerin yaratıcılıklarını da kullanmalarını sağlayabilmektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırma Modeli

Nitel bir yapıda olan bu çalışmada durum çalışması modeli kullanılacaktır. Betimsel nitelikte olacak araştırmada durum çalışması modeli kullanılacaktır. “*Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır*” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45). Araştırmada durum çalışması modeli kullanılacaktır. “*Durum çalışmaları gerçekte ortamda neler olduğuna bakma, sistematik bir biçimde verileri toplama, analiz etme ve sonuçları ortaya koyma yoludur*” (Davey, 1991’den Akt. Aytaçlı, 2012). Araştırmada doküman analizi tekniği kullanılacaktır. “*Doküman inceleme, araştırma konusuna ait bilgi içeren materyallerin analizidir. Doküman incelemesinde hem yazılı hem de görsel (resim, video vb.) materyaller kullanılabilir*” (Metin, 2015: 363).

3.2. Çalışma Materyali

ERSEM Akademik Türkçe ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe setlerinde dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejilerinin, yazma etkinliklerinde ise hangi yaklaşım ve yöntemlerin kullanıldığı incelenecektir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan dinleme etkinlikleri Oxford’un (1990) dil öğrenme stratejileri sınıflamasının alt boyutlarına göre incelenmiştir. Bunlar; bellek stratejileri, bilişsel stratejiler, telafi stratejileri, üst bilişsel stratejiler, duyuşsal ve sosyal stratejiler olmak üzere 6 gruba

ayrılmıştır. Dinleme etkinlikleri incelenirken Çiğdem YALÇIN'ın “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Yer Alan Dinleme Etkinliklerinin Dil Öğrenme Stratejileri Açısından İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans Tezinde kullandığı kontrol listeleri kullanılmıştır. Yazma etkinlikleri incelenirken de yazma yaklaşım ve yöntemlerinin bulunduğu kontrol listeleri oluşturulmuştur.

3.4. Araştırma Sürecinin İşleyişi

Araştırma sürecinin tamamlanması toplam yirmi dört ay sürmüştür. Araştırmanın ilk on iki ayında konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve elde edilen bulgular çerçevesinde çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuş ve yazıya dökülmüştür. Araştırmanın 12-18. ayları arasında verilerin toplanması için dinleme etkinlikleri için kontrol listeleri belirlenmiş, yazma etkinlikleri için kontrol listeleri oluşturulmuştur. Bu kontrol listelerine göre ilgili Akademik Türkçe ders kitaplarındaki dinleme ve yazma etkinlikleri incelenmiş ve bulgulara ulaşılmıştır. Bulgular yazıya geçirilmiştir. Araştırmanın son altı ayında ise elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar yapılmış ve bulgulardan yola çıkarak araştırmanın sonuç ve tartışma bölümü oluşturulmuş ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Çalışmada elde edilen verilerin çözümlemesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. “*İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır*” (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırma kapsamında Akademik Türkçe kitaplarındaki dinleme ve yazma etkinlikleri kontrol listelerine göre incelenmiş; dinleme etkinliklerinde hangi stratejilerin, yazma etkinliklerinde ise hangi yaklaşım ve yöntemlerin yer aldığı tablolar halinde ortaya konulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama süreci sonunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1.1. Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap setlerindeki dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejileri kullanılmıştır?

Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap setlerindeki dinleme etkinlikleri, Çiğdem YALÇIN'ın “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Yer Alan Dinleme Etkinliklerinin Dil Öğrenme Stratejileri Açısından İncelenmesi” tezinde yer alan dil öğrenme stratejilerinin alt boyutlarına yönelik kontrol listeleri kullanılarak Oxford' un (1990) dil öğrenme stratejileri sınıflandırmasına uygunluğu bakımından incelenmiştir.

İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe kitap seti; Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1, Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 ve Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 olmak üzere toplam üç kitaptan oluşmaktadır.

Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında sekiz dinleme metni yer almaktadır. Kitabın sonunda dinleme metinlerinin yazılı haline yer verilmiştir.

DİNLEME METİNLERİ

1. EDEBİYAT

Merhaba arkadaşlar, bugünkü dersimizde Türk Edebiyatının dönemleri üzerinde duracağız.

Türk edebiyatı, "İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı", "İslami Devir Türk Edebiyatı" ve "Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı" olmak üzere üç ana döneme ayrılır:

"İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı"; Sakalar, Bunlar, Tabgaçlar, Göktürkler ve Uygurlar adıyla devletler kurmuş Türklerin edebiyatıdır. Bu dönemde meydana getirilen eserler, dil, duygu ve düşünce yönüyle yabancı etkilere uzaktır. Başlangıcından XI. yüzyıla kadar devam eder.

"İslami Devir Türk Edebiyatı", edebiyatımızın XI. yüzyılda yeni bir kimlik kazanmasıyla başlayıp XIX. yüzyılın ortalarına kadar devam eden bir süreci kapsar. Bu dönem, edebiyat alanında büyük başarıların ortaya konulduğu ve rimli bir dönemdir.

Türk edebiyatı çeşitli kültürlerle kaynaşmış, biçim ve içerik bakımından zenginleşmiştir. Bir yandan klasik Türk edebiyatı gelişimini sürdürürken, diğer yandan Türk halk edebiyatı varlığını devam ettirmiştir. Bu dönemde İslamiyet'in edebi eserler üzerinde önemli etkileri olmuş, dilimize Arapça ve Farsçadan birçok kelime, terim ve tamlama girmiş, özellikle klasik şiirde aruz ölçüsü kullanılmış ve gazel, kaside, mesnevi gibi nazım biçimlerine yer verilmiştir.

"Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı"nda klasik edebiyatın yerini, siyasal ve sosyal konularda halkı aydınlatmayı amaçlayan bir edebiyat almıştır. Batı uygarlığına yönelmemizle birlikte kültür, sanat ve edebiyat alanlarında batı uygarlığının etkisi kaçınılmaz olarak ortaya çıkmıştır.

Tanzimat Devri Türk Edebiyatı, Edebiyat-ı Cedide (Servet-i Fünun Edebiyatı), Fecr-i Ati Edebiyatı, Milli Edebiyat Akımı, Milli Mücadele Dönemi Edebiyatı, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı gibi dönemlere ayrılan edebiyatımıza, roman, tiyatro, eleştiri vb. yeni türler girmiştir. Batıdan terzarima, ottavarima, sone gibi yeni nazım biçimleri, çapraz ve sarmal uyak gibi yeni uyak düzenleri alınmıştır.

Zaman içerisinde dilde yalınlaşma eğilimleri görülmüştür. Batıdan yeni düşünceler ve imgeler alınmış, batılı edebi akımların etkisiyle yazılmış eserler meydana gelmiş-

tir. Bütün bunların dışında günümüz edebiyatçıları özgün eserler vererek edebiyatımızın gelişip yaygınlaşmasına katkıda bulunmaya devam etmektedirler.

2. FELSEFE

Profesör Dr. Mehmet Güneş: Merhaba arkadaşlar, bugün felsefeye giriş dersimizin ilk günü. Bu dersimizde felsefenin anlamı, doğuşu ve diğer alanlarla ilişkisi üzerinde duracağız.

Öncelikle felsefenin anlamı ve alanı üzerinde duralım.

Felsefe kelime anlamı olarak Philo (sevgi) ve Sophia (bilgelik) kavramlarının birleşmesinden meydana gelmiştir. Bu manasıyla felsefe "Bilgelik Sevgisi" demektir. Felsefenin anlamı konusunda her filozof kendince bir tanım yapmıştır. Aristoteles felsefeyi "Var olanın ilk temellerini ve ilkelerini araştıran bir bilgi", Jaspers "Hep yolda olmak", T. Hobbes "Felsefe yapmak doğru düşünmek" diye tanımlarken, kimi felsefeciler de felsefeyi "soru sorma sanatı", "Bilgece yaşamın yollarını öğrenmek ve öğretmek" diye tanımlamıştır.

Filozof ise bilgiyi arayan, ona ulaşmak isteyen kişidir. Filozof, hayatın anlamını bulmaya çalışır, edindiği bilgileri yetersiz bulur ve sürekli bir arayış içerisinde olur. Bu arayışında hep eleştiri yapar. İnsan yaşamını ilgilendiren her şey hakkında akıl yürütüp bunları felsefi problem konusu yapar, hatta apaçık ve doğru olduğunu bildiğimiz şeyleri bile sorgular.

Felsefenin üç ana konusu vardır: Bunlar varlık (ontoloji), bilgi (epistemoloji) ve değerler (aksiyoloji: etik ve estetik) Felsefeyi konularına göre şu alt dallara ayırabiliriz; bilgi (epistemoloji), varlık (ontoloji), ahlak (etik), sanat (estetik), din, siyaset ve bilim

Felsefenin doğuşuna baktığımızda...

Felsefe ilk olarak M.Ö. 7.yy'da İyonya uygarlığında önemli bir ticaret merkezi ve liman kenti olan Miletos (Milet) kentinde ortaya çıkmıştır. İyonya'dan önce Mısır, Mezopotamya, Çin, Hindistan ve Türklerde önemli düşünce sistemleri vardı. Fakat bu düşüncelerin yapılarında dini ve mistik (mitolojik) öğeler yer aldığı için felsefe düzeyine

erişememişlerdir. İyonya düşünce sisteminin felsefe olarak nitelendirilmesinin temel nedeni, düşünce sisteminin dini ve mitolojik açıklamalar içermeyip akla dayalı olmasıdır.

Varlıklarla, insanla alakalı sistemli ve yalnızca akla dayanan ilk düşünce sistemi İyonya'da ortaya çıkması tesadüf değildir; Mezopotamya, Mısır, İran ve Fenike kültürlerinden etkilenmiş olan Milet kenti tarım ve denizciliğin geliştiği oldukça işlek liman kentidir. Ekonomik yapının ileri düzeyde olması, bilgi birikiminin varlığı ve hoşgörüyü de beraberinde getirmiştir. Yani Milet kentindeki ortam farklı inanç ve düşüncelere izin verecek kadar hoşgörülüydü.

Bu elverişli ortam Thales gibi düşünürlerin çıkmasına olanak hazırlamıştır. Thales (MÖ 624-546) ile başlayan bu süreçte, doğal olaylar yine doğal nedenlerle açıklanmaya çalışılarak insan aklının yeterli olduğu inancı sağlanmaya çalışılmıştır.

Tüm bunlara göre felsefenin ortaya çıkabilmesi bazı şartlara bağlı olarak gerçekleşmiştir:

- Yüksek refah düzeyine ulaşılmış olması gerekir.(Bos zamanların olması gerekir).
- Kültürel zenginliğin (bilgi birikiminin) olması gerekir.
- Farklı inanç ve düşüncelere izin verecek hoşgörü ortamının olması gerekir.
- Diğer bir önemli etken ise insan faktörüdür. Bu insan faktörü; kişinin merak duymasıdır.

İşte bu şartlar fazlasıyla İyonya'da olduğu için felsefe ilk olarak burada ortaya çıkmıştır. O dönemde bu koşulu ilk gerçekleştiren kişi de Miletli Thales'tir.

Thales yunan dini ve mitolojisinin açıklamalarıyla yetinmeyip akla dayalı açıklamalar yaparak evrenin ilk ana maddesi (Arkhe) sorununa cevap aramıştır.

Felsefenin farklı disiplinlerle de ilişkisi vardır.

1. FELSEFENİN BİLİMLE İLİŞKİSİ: Her ikisi de evreni, insanı, olguları anlamaya çalışır ama aynı yöntemi kullanmazlar. Felsefe bunları akıl ile açıklamaya çalışırken, bilim ise deney ve gözlemi kullanarak açıklamaya çalışır. Bilim bazı kesin sonuçlara varmayı hedefler. Felsefede deney olanağı yoktur. Bu nedenle kesin sonuçlara varamaz, sonuçları varsayımsaldır. Felsefe konularını bütüncül yaklaşımla incelerken, bilim konularını inceleme alanına göre

parçalara ayırarak inceler. Felsefede bilimdeki gibi maddi bir faydacılık anlayışı güdülmez.

2. FELSEFENİN DİNLE İLİŞKİSİ: Felsefenin konusuna giren bazı sorunlar dinin de konuları arasında yer alır. Mesela Evren ve insanın yaratılış konusu hem felsefenin hem de dinin konusudur. Felsefenin temeli insan düşüncesidir. Felsefi bilgiler özgür düşünce ve akıl yoluyla elde edilir. Eleştireldir. Din ise ilahi temellere dayanır. Dini bilgiler vahiy yoluyla elde edilir. Bu yüzden tartışmaya açık değildir (dogmatik). Sonuçları kesindir, zaman içerisinde değişmez.

3. FELSEFENİN SANATLA İLİŞKİSİ: Felsefede sanatla öznelir. Her ikisi de dünyayı ve evreni anlama çabasıdır. Felsefenin amacı doğruyu bulmaktır. Felsefe birtakım genellemelere varmaya çalışır. Sanatta hiçbir şey doğru veya yanlış değildir. Sanatta ise amaç güzeli bulmaktır. Sanat genellemelere varma ihtiyacı taşımaz. Felsefe akla, sanat ise duygulara, duylara ve sezgilere dayanır. Felsefe var olana ilişkin eleştirel tavır sergilerken, sanat var olana ilişkin beğeni duygusunu harekete geçirir.

4. FELSEFE – HİKMET İLİŞKİSİ: Varlık, bilgi ve değer üzerine tam ve bütün bir bilgiye ulaşılmasına hikmet (bilgelik/sophia) denir. Hikmet, bütün olan bitenlerin esasını bilmektir. Hikmet tümel bir bilgidir, yani her şeyi kuşatan bilgidir. Felsefe ise böyle bir iddiada değildir. Felsefede sorgulama esastır, felsefe hikmete ulaşma amacıyla değildir. Felsefe, hikmeti sevme ve ona yönelme anlamında bir bilgidir.

5. FELSEFE – YAŞAM İLİŞKİSİ: Felsefi tavir hayatı ve hayata dair her şeyi sorgulamayı ve görününlerin ardındaki gerçeği aramayı gerektirir. Bu tavir felsefeciyi diğer insanlardan farklı kılar. Sokrates'in de ifade ettiği gibi sorgulanmayan hayat yaşamaya değmez. İnsan, merakını giderme, evreni ve yaşamın anlamını sorgulamaya ihtiyaç duyar. Aristoteles'te bunu şöyle ifade eder: "“Bütün insanlar doğaları gereği bilmek ister”. Felsefi sorgulama sayesinde insan bir şeylerin farkında olabilir ve böylece insan yaşamını anlamlandırır.

Hayatın anlamına dair sorular hem geçmişte hem de günümüzde büyük düşünürler tarafından hep sorgulanmıştır. İnsanı diğer varlıklardan ayıran ve insanın en önemli özelliği kendine dönük düşünmeyi yapabilmesidir. İnsan kendi üzerine düşünür, kendi için meraklanır ve kendi yaşamının anlamını sorgular.

Yukarıdaki görsellerde Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabındaki “Edebiyat” ve “Felsefe” adlı dinleme metinlerine yer verilmiştir.

Tablo 4. 1. Edebiyat Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım Kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım Kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler		Yeni bilgileri bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Edebiyat metninin öncesinde “Edebiyat nedir?” metni vardır. Dinleme metni öncesinde “ Edebiyat nedir?” metninin verilmesi; bellek stratejilerinden zihinsel bağlantılar oluşturma stratejisinin türleri olan gruplama, çağrışım kurma ve yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerine yer verildiğini göstermektedir. Dinleme öncesi metninde edebiyatla ilgili kelimelerin öğretilmesi gruplama, edebiyatla ilgili forme, fond ve Execution gibi kavramların Türkçe karşılıklarının verilmesi çağrışım kurma, bu kelime ve kavramların cümle içinde kullanılması dayeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerinin varlığının göstergesidir. Aynı metinde görsele ve edebiyat araştırmalarında sık karşılaşılan kelimelere yer verilmesi, bellek stratejilerinden imge ve sesleri kullanma stratejisinin türleri olan görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine yer verildiğini göstermektedir. Bu metni bilişsel stratejiler yönüyle incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma stratejisinin olduğunu tespit ediyoruz. “Edebiyat nedir?” metnini dinleme öncesinde telafi stratejileri yönüyle incelediğimizde tahmin yürütme stratejilerinden diğer ipuçlarını kullanma stratejisini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejiler yönüyle incelediğimizde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama stratejisi; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejisini tespit ediyoruz.

“ Edebiyat” adlı dinleme metnini dinleme sırası etkinliklerine göre incelediğimizde, bellek stratejilerinden zihinsel bağlantılar oluşturma stratejisinin türlerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerine yer verildiğini göstermektedir. “Edebiyat” metninde kelime ve kavramların öğretilmesi gruplama, yabancı dillerdeki nazım biçimlerine yer verilmesi çağrışım, öğrenilen yeni kelimelerin cümlelerde kullanılması yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerine örnektir. Aynı metinde edebiyatla ilgili önemli kavramlara yer verilmesi de İmge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine örnektir. “Edebiyat” adlı metni bilişsel stratejiler yönüyle incelediğimizde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma

vardır. Bu metinde dinleme sırası etkinliklerde telafi stratejilerine yer verilmemiştir. İlgili metni üst bilişsel stratejiler yönüyle incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerine rastlıyoruz. Metni duyuşsal stratejiler yönüyle incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hâkim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisini görüyoruz.

“Edebiyat” adlı dinleme metni sonrasındaki dinleme etkinliklerinde bellek stratejilerinden hiçbiri kullanılmamıştır. Aynı metni dinleme sonrası etkinliklerde bilişsel stratejiler yönüyle incelediğimizde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisi vardır. Bu metinde dinleme sonrasında telafi stratejilerine yer verilmemiştir. İlgili metni üst bilişsel stratejiler yönüyle incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Metni duyuşsal stratejiler yönüyle incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini görüyoruz. Sosyal stratejilere göre incelediğimizde ise; dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verilmiştir.

Tablo 4. 2. Felsefe Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Çağrışım Kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım Kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler		Yeni bilgileri bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Felsefe” adlı dinleme metni öncesinde de “Felsefe nedir?” isimli bir metin verilmiştir. “Felsefe nedir?” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantı oluşturma stratejilerinden çağrışım kurma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. Aynı metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma stratejisine rastlıyoruz. İlgili metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden diğer ipuçlarını kullanma stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerini görüyoruz.

“Felsefe” adlı dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantı oluşturma stratejilerinden çağrışım kurma, gruplama, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. Aynı metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hâkim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisini görüyoruz.

“Felsefe” adlı dinleme metninin dinleme sonrası etkinliklerini üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisini görüyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini

ödüllendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisini tespit ediyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 1

Hayvanların da kendi aralarında iletişim kurdukları bilinmektedir. Anılar, yunuslar iletişim sistemlerine sahip canlılar olarak bilinirler. İnsan dilini bir iletişim aracı olarak farklılaştıran bazı özellikler vardır. İnsan dilinin çift eklemli olması en önemli ayrıncılardan biridir. Bizler dili kullanırken önce iletiyi bir bütün olarak alınız, ancak iletiyi oluşturan öğeleri parçalayıp başka iletiler için kullanabiliriz. Ali geldi gibi bir cümleyi duyduğumuzda birinci eklemlilik düzeyini aşmış oluruz. İletiyi ses olarak alınız ve zihinsel süreçler sonucunda anlama gerçekleşir. Bu iletide yer alan öğeler başka iletiler için de kullanılabilir. Örneğin (-Di) ekini Ahmet uyudu gibi başka bir cümlede de kullanabiliriz. Aynı şeyi Ali ve gel- sözcükleri için de yapabiliriz. Sesler için de bu geçerlidir. /a/, /v/, /v/ seslerini başka sözcüklerde de kullanabiliriz: al, ilan vb. İşte bunu yapabilmemiz ikinci eklemlilik sayesinde. Hayvanların iletişim biçimleri tek eklemlidir. Köpekler havlar, kediler miyavlar ancak iletilerini oluşturan ses yapısını bölerek farklı iletiler için kullanamazlar. İnsan dilini farklı kılan özelliklerinden biri bu çift eklemli yapısıdır.

İnsan dili çift eklemliliğin sağladığı bir sözdizimine sahiptir. Sözdizimi öğelerin birlikte bir dizge oluşturmasını sağlar. Ali kitap aldı gibi bir cümlede iletinin sağlıklı olarak anlaşılmasını sağlayan sözdizimsel özellikler vardır. Bunlar sözlük öğeleri olan sözcükler ve sözcüklerin bir araya gelmesini sağlayan dizge öğeleridir (zaman, kip, kişi kategorileri, cümle öğelerinin dizilişi vb.). kitap sözcüğünün al- fiiliyle sözdiziminde yan yana gelebilmesi, al- fiilinin geçmiş zamanda çekimlenmesi iletiyi doğru olarak algılamamızı sağlar.

Soyutluk insan dilinin temel özelliklerindedir. Kalem-den söz etmek için mutlaka bir kalemin yanımızda olması gerekmez. Burada ve şimdi olmayanlardan bahsedebilmemiz dilin bize soyutlama olanağı tanımamasından kaynaklanır. Aksi takdirde yalnızca somut bir dünyayla sınırlanırdık.

“Dil canlı bir varlıktır” yargısı 19. yüzyılda kalmış bir yargı olmasına rağmen bugün hâlâ sevilen bir tekrar öğesidir. Dilbilim bu yargıyı çürütmüştür. Dilin canlı bir varlık olmadığı, insanın bir aracı olduğu, soğuk ve belki de kabul edilmesi zor bir gerçekliktir. Dile biyolojik bir varlık gibi yaklaşmak, dilde insana ait “doğma, büyüme, ölme” gibi özellikleri görmek ancak bir mecazla mümkündür. Gerçeklikte dil böyle bir mecazı doğrulayacak niteliğe sahip bir

SAYFA • 156

olgu değildir. Dil, insanın yapay bir kurgusudur. Ancak biz dünya gerçekliğini çoğu zaman bu kurgusal araçtan anlamaya çalışırız.

Öğrenci: Hocam, dilbilgisi ve dilbilim arasında nasıl farklar vardır? Bize açıklayabilir misiniz?

Kerimoğlu: Tabii...

Dil pek çok bilim dalının inceleme nesnesidir. Ancak tarihe baktığımızda dilbilgisinin (grammar) öncü olarak öne çıktığını görürüz. Felsefeyle ilişkili olarak ortaya çıkmıştır ancak daha sonra başlı başına, felsefeden farklı bir alana dönüşmüştür. Eski Yunancadaki yazı, harf anlamındaki gramma sözcüğünden türeyen gramer, uzun süre yalnızca yazılı dilin incelenmesini merkeze almıştır. Dilbilgisinden beklenen de yazılı dilin kurallarının belirlenmesi ve kural dışı kullanımların önlenmesinde bir ölçü olmasıydı. Zamanla dilbilgisinin yalnızca yazılı dilin kurallarıyla ilgilenmemesi gerektiği, dili bir bütün olarak ele almasının zorunlu olduğu kabulü yaygınlaşmıştır. Ancak hâlâ dilbilgisine bu eski bakışla yaklaşanların olduğunu görmek mümkündür.

Dilbilgisinin pek çok kurama göre geliştirilmiş farklı biçimleri vardır. Ancak dilbilgisi tarihine bakıldığında iki büyük dilbilgisi anlayışı olduğu görülür.

Kuralcı dilbilgisi (Normative grammar) doğru-yanlış biçiminde yargılar koyan klasik veya geleneksel dilbilgisi de denen bir dilbilgisi anlayışıdır. Kuralcı dilbilgisi anlayışı gelmeye de bilirim gibi bir kullanımla karşılaştığımızda belirlediği kurallara göre doğru-yanlış değerlendirmesi yapar. Kuralcı bir dilbilgisi yaklaşımı bu kullanımı yanlış bulur. “Yeterlilik birleşik fiili bitişik yazılır ve iki öge arasında bağlaç girmez.” diyerek kendi kurallarına uygun bir doğru biçimi önerir: gelmeyebilirim de. Kuralcı dilbilgisi, konuşurların kendi belirlediği kurallara uymasını bekler.

Betimleyici dilbilgisi (Descriptive grammar) ise kural koyma ve doğru-yanlış yargısında bulunmayı hedeflemez. Asıl amaç, dilin en doğru biçimde betimlenmesidir. Konuşurların kurallara uyması beklenmez, kurallar kullanımlardan yola çıkarak belirlenir. “Bu yanlıştır, bunu kullanın.” gibi bir yaptırımda bulunmaz.

„Gelmeyebilirim de” ile „gelmeye de bilirim” dizilişlerinin kullanıldığını saptarsa her ikisini de doğru-yanlış

Yukarıdaki “ Filoloji” dinleme metni öncesinde “Türk Dilinin Söz Dizimsel Yapısı” adlı metne yer verilmiştir.

Tablo 4. 3. Filoloji Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım Kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım Kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını k.		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef b.	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Türk Dilinin Söz Dizimsel Yapısı” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantı oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. Aynı metni bilişsel

stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme ve çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Bu metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerini görüyoruz. İlgili metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerini tespit ediyoruz.

“Filoloji” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantı oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. Aynı metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. İlgili metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisini görüyoruz.

“Filoloji” metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. İlgili

metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine rastlıyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 1

malıdır:

- Olay üzerinden belli bir süre geçmelidir.
- Olay, meydana geldiği zamanın değer yargıları göz önüne alınarak incelenmeli, günümüzün değer yargıları ile yorumlanmamalıdır.
- İncelenen olay ile ilgili kaynak taraması yapılmalıdır.

Öğrenci: Hocam, Tarihi olayların ve olguların araştırılması ve değerlendirilmesi sırasında izlenmesi gereken yöntemler nelerdir?

- 1) Tarama (Kaynak Arama): Olayla ilgili yazılı ve yazısız kaynaklara başvurulur.

* Yazılı Kaynaklar: Kitabeler, şecereler, biyografiler, seyahatnameler, hatıralar, takvimler, dergiler ve gazeteler, mahkeme kayıtları, resmi veya özel mektuplar, fermanlar, paralar, kanunlar,

* Yazısız Kaynaklar: Evler, kaleler, çeşmeler, heykeller, resimler, fotoğraflar, filmler, destanlar, hikâye ve masallar, efsaneler.

- 2) Tasnif (Sınıflandırma): Tarihsel verilerin (bilgilerin) zamana, yere ve konuya göre bölümlere ayrılarak düzenlenmesine tasnif denir. Belgeler sınıflandırılır.
- 3) Tahlil (Çözümleme): Elde edilen verilerin kaynak ve bilgi yönünden yeterli olup olmadığının tespitine Tahlil etme denir. Belgeler çözümlenir.
- 4) Tenkit (Eleştiri): Eldeki bilgilerin doğruluk derecesinin güvenilir kaynaklara göre belirlenmesidir. Belgelerin yanlış olanları ayırt edilir
- 5) Terkip (Sentez): Kaynaklar sınıflandırma, çözümleme ve eleştiri aşamasından geçtikten sonra çalışmalarını birleştirmek, bir araya getirmek ve sonuca gitmek işlemine Terkip, sentez yapma, birleştirme denir.

Ayrıca, tarihin araştırılmasında ve öğretiminde kolaylık sağlamak amacıyla tarih zamana, mekâna ve konuya göre sınıflandırılır.

- a. Zamana Göre Sınıflandırma: Bu tasnifte tarih, kronolojik dilimlere, çağlara bölünmüştür. Örneğin: Tarih öncesi çağlar (Taş çağı, maden çağı), tarih çağları (İlk Çağ, Orta Çağ, Yeni Çağ, Yakın Çağ).
- b. Mekâna Göre Sınıflandırma: Kıtaların (Asya Tarihi, Avrupa Tarihi vb.) ülkelerin (Türkiye Tarihi, Çin Tarihi vb.) bölgelerin (Ortadoğu Ülkeleri Tarihi, Kafkas Ülkeleri Tarihi vb.) ve şehirlerin tarihi. (İstanbul Tarihi, Ankara Tarihi vb.)

- c. Konuya Göre Sınıflandırma: Bu tasnifte toplumların siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal, sanatsal ve dini tarihleri incelenebilir. Siyasi Tarih, Sanat Tarihi, Dinler Tarihi, Hukuk Tarihi vb.

Tarihi anlatırken tarih boyunca kullanılan takvimler konusuna da değinmekte fayda var.

Takvimler insanların zaman göstergesi olarak kullanılan çizelgelerdir. Toplumların ihtiyaçlarından dolayı ortaya çıkmışlardır. İlk takvimi bulan ve kullanan Sümerlerdir. Nil havzasında yaşayan ve tanımla geçinen Mısırlılar Nil Nehri'nin taşması ve ürünlerinin sular altında kalması üzerine astronomi çalışmaları başlamış, bu çalışma da Miladi Takvimin bulunmasını sağlamıştır.

Takvimler hazırlanış esaslarına göre ikiye ayrılır:

1. Güneş Yılı Esaslı Takvimler: Dünya'nın Güneş etrafında bir defa dönmesi sırasında geçen 365 gün 6 saatlik süreyi kapsar.
2. Ay Yılı Esaslı Takvimler: Ay'ın Dünya etrafında 12 defa dönmesiyle geçen 354 günlük süreyi kapsar.

Öğrenci: Hocam, Türkler Tarih boyunca hangi takvimleri kullanmışlardır?

1. 12 Hayvanlı Türk Takvimi: Güneş yılı esaslıdır. Yıllar, sayı yerine hayvan adı ile söylenir. Türklerin kullandıkları ilk takvimdir. Türkler, Hicri Takvime geçinceye kadar kullanmışlardır.
2. Hicri Takvim: Ay yılı esaslıdır. Başlangıç yılı olarak Hicret alınmıştır. Hz. Ömer döneminde ilk defa kullanılmaya başlandı (639). Bugün sadece mübarek gün ve gecelerin belirlenmesinde kullanılıyor.
3. Celali Takvimi: Güneş yılı esaslıdır. Başlangıç yılı Hicret'tir. Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah adına yapılmış ve sadece onun döneminde kullanılmıştır (1079). Yılbaşı 21 Mart'tır.
4. Rumi Takvim: Güneş yılı esaslıdır. Başlangıç yılı Hicret'tir. Osmanlı Devleti'nde mali işlerde kullanılmak üzere 1739 yılında hazırlanmıştır. Yılbaşı 1 Mart'tır. Miladi Takvimle arasında 584 yıl fark vardır. Bizans takvimine dayanarak yapıldığından Rumi denmiştir.

SAYFA • 158

Yukarıdaki görselde “Tarih” dinleme metnine yer verilmiştir. Bu metin öncesinde Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında “ Niçin Tarih” adlı metin vardır.

Tablo 4. 4. Tarih Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler		Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Niçin Tarih” adlı metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre

incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma stratejisini görüyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden diğer ipuçlarını kullanma stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde derin nefes alma, meditasyon, rahatlama, kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Tarih” adlı dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantı oluşturma stratejilerinden grupta, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine yer verilmiştir. Aynı metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerine rastlıyoruz. Bu metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisini tespit ediyoruz.

“Tarih” adlı dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisini tespit ediyoruz. İlgili metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisini görüyoruz.

5. Miladi Takvim: Güneş yılı esaslıdır. Başlangıç sıfır Hz. İsa'nın doğumu kabul edildiğinden doğum anlamına gelen Milad denilmiştir. Bu takvimi Mısırlılar bulmuş, Yunanlılar geliştirmiş, Romalılar da son şeklini vermiştir.¹ Ocak 1926'dan itibaren Türkiye Cumhuriyeti tarafından kullanılmaya başlanmıştır.

5. PSİKOLOJİ

Profesör Rana Özen Kutanis: Merhaba arkadaşlar, bugünkü dersimizde pozitif psikoloji hakkında konuşacağız.

Elli yıl önce psikoloji sadece akıl hastalıkları üzerine değil; aynı zamanda insanların yaşamlarını daha tatmin edici, verimli hale getirme ve yetenekli insanları belirleme üzerine de çalışmaktaydı. Ancak, gerçekleştirilen araştırmalar, insanlar için neyin yanlış olduğunu belirlemeye yönelik olarak sürdürüldü; psikolojik problemlerin, insanların zayıf yanlarının nasıl tedavi edileceği ve düzeltilebileceğine odaklanırken, kaynaklar da bu alanlara yönlendirildi. Son birkaç yıl önce ise, Martin Seligman önderliğinde küçük bir grup pozitif yaklaşımın, insanlarda güçlü yönleri inşa etmenin kötü bir şekilde ihmal edildiğini fark etti ve böylece pozitif psikoloji hareketi ortaya çıktı.

Pozitif psikoloji, bireylerde neyin yanlış olduğuna değil; neyin doğru olduğuna vurgu yapmakta ve mutlu yaşamın yolları üzerine odaklanmaktadır.

Pozitif psikolojinin örgütlere yansımaları olan pozitif örgütsel davranış ise, örgütlerde performans gelişimi için ölçülebilir, etkili bir biçimde yönetilebilir, geliştirilebilir, insan kaynaklarının güçleri ve psikolojik kapasiteleri üzerine çalışmaktadır.

Tarihsel açıdan bakıldığında, psikolojinin, bireylerin güçlü yanlarından çok, bireysel problemlere odaklandığı görülmektedir. Luthans, psikoloji alanının başlangıçta (1) hasar onarmaya çalışmak (2) problemleri önlemek (3) insanlarda güçlü yönleri inşa etmek, olmak üzere üç temel amacı gerçekleştirmek için çalıştığını ortaya koymaktadır. Ancak, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra psikoloji alanı neredeyse tamamen negatif bir yaklaşıma yönelmiştir. Klinik psikologlar dikkatlerini büyük ölçüde patolojilerin tanı ve tedavisine vermişler; sosyal psikologlar önyargılar, kuruntular, yetersizlikler ve insan davranışı bozuklukları ile meş-

gul olmuşlardır.

Tarihsel gelişmeler değerlendirildiğinde, psikoloji alanının olumsuzluklara odaklanmasının çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Psikolojinin geçen elli yılda hastalık ve sıkıntıya odaklanmasının temel nedenleri, tarihi olaylar ve bunlara ilişkin faydacı yaklaşımlardır. II. Dünya Savaşı sonrasında, savaş gazilerine yardımcı olacak araştırmaların yapılması öncelik kazanmıştır. Bu yönde özellikle teğhis ve tedaviye önem verilmiştir. Böylece, psikolojik rahatsızlıklara neden olan faktörlerin belirlenmesi ve bu sorunları yaşayan kişilere yönelik etkili müdahale yöntemlerinin uygulamaya konması, psikoloji kuramlarının ve uygulamalarının merkezinde yer almaya başlamıştır. Oysa pozitif psikoloji, yaşamdaki yanlışlara yönelik vurguların nasıl değiştirilebileceği ve yerine konabilecek iyi şeylerin neler olabileceği üzerine çalışma amacını taşımakta; alana ilişkin teorik anlayış oluşturmak, bireylerin, grupların, örgütlerin ve toplulukların gelişmesine olanak sağlayan faktörleri keşfetmek ve geliştirmek için bilimsel metodoloji kullanmak misyonuyla hareket etmektedir.

Sistematik olarak, pozitif psikolojide yaşamı değerli kılabacak bireysel açıdan güçlü yanların incelenmesinde üç farklı analiz düzeyi belirlenmiştir. Analiz düzeyleri şu şekilde özetlenebilir:

(1) Öznel düzey (iyi olma, geçmiş ile memnuniyet, akış ve şimdiki mutluluk, geleceğe ilişkin iyimserlik ve umut gibi pozitif öznel deneyimler)

(2) Mikro, bireysel düzey (sevgi, cesaret, estetik duyarlılık, azim, affedicilik, maneviyat, yüksek yetenek ve bilgelik gibi pozitif özellikler)

(3) Makro grup ve kurumsal düzey (kişileri daha iyi vatandaşlık yapmaya -sorumluluk, fedakârlık, nezaket, ılımlılık, hoşgörü ve güçlü bir iş ahlakı gibi doğru harekete geçiren pozitif vatandaşlık erdemleri)

Yeni bir yaklaşım olmakla birlikte, pozitif psikoloji konusunda yapılan araştırmaların hızla arttığı; öz yeterlik, iyimserlik, umut, psikolojik sağlamlık, öznel iyi oluş, baş etme becerileri, yaşam doyumu ve güçlü karakter özellikleri, kişilerarası ilişkiler, aidiyet, özgüven gibi kavramların araştırmalarda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, pozitif psikoloji kapsamında psikolojik iyi olma, otantiklik, proaktivi-

Yukarıdaki görselde “Psikoloji” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 5. Psikoloji Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Modern Psikolojinin Gelişimi” metnine yer verilmiştir. “Modern Psikolojinin Gelişimi” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerini görüyoruz. Bu metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Psikoloji” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerini görüyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerine rastlıyoruz. Metni

duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Psikoloji” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejisine rastlıyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine rastlıyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 1

Buy'dir. Önce Almanya'da daha sonra İstanbul Amerikan Kız Koleji'nde ve Fransa Sorbonne Üniversitesi'nde okumuş; birçok batı diline ana dili kadar hâkim olmasının ötesinde On Asya'nın ölü dillerinde de uzmanlaşmış, dönemin önde gelen düşünürleri, bilim insanları ile yakın ilişki içinde yetişmiştir. Bu farklı ve seçkin aile ortamına karşın Çambel, 1939 yılından itibaren yaşamının büyük bir kısmını arazide, dağlarda, köylerde en güç koşullar altında hiç şikâyet etmeden kendi seçtiği yaşam şekline gönülden bağlanarak sürdürmüştür. Kendisine sıradan gelmesine karşın efsaneleşmiş alan çalışmaları vardır.

Öğrenci: Hocam, Çambel meslek hayatında ne gibi zorluklarla karşılaştı? Bunların üstesinden nasıl geldi?

II. Dünya Savaşı'ndan önce Afyon'un Frig yaylasında Emilie Haspels ile başladığı ve savaşın başlamasıyla yarım kalan çalışmayı tek başına sürdürmüş, iki kez paraşütle indirilmiş Alman casusu kuşkusıyla tevkif edilerek yakalanmış ancak yine de geri dönerek çalışmalarını sürdürmüştü, Karatepe Dağları'nda eşkiyaların kol gezdiği dönemde tek başına atla gezmiş, konaklamış ve bölgede "Halet Bacı" adı günümüze kadar yaşayan bir efsane haline gelmiştir. Halet Çambel'in meslek yaşamının ilk yılları, yukarıda sözünü ettiğimiz Frig Yaylası'nın yanı sıra Orta Anadolu'da Kirşehir Has Höyük'te 1943 yılında başlamıştır. İç Anadolu Yaylası'nın enginliği Çambel'i çok etkilemiştir. Sık sık "Orta Anadolu bozkırlarında güneşin batışı ve gece karanlığının bastırması bir başka olur" sözünü yinelerdi. 1946 yılından sonra Çukurova, Çambel'in yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuş, o zamanlar Adana'ya bağlı Kadirli İlçesi Karatepe ve Kızıusufu Köyleri O'nun kendini özdeşleştirdiği mekânı haline gelmişti. İlk olarak Theodor Bossert ve Bahadır Alkım ile çalışmaya başladığı Karatepe-Aslantaş, Ceyhan Irmağı'nın Andırın Ovası'ndan sonra girdiği sarp, dağlık ve ormanlık bir bölgeydi. Yol yoktu, devletin olanakları henüz buraya ulaşmamış, ormanlılıkla geçinen birkaç fakir köy, dağın mekan tutan eşkiyalar, yılda iki kez geçen Türkmen aşiretlerinden başka kimsenin uğramadığı bir yerdi. Çambel kültür savaşını burada verdi. Bossert başkanlığında yapılan birkaç kazı mevsimi, ortaya beklenmedik önemde eserler ve daha sonra Hitit resim yazısının çözülmesini sağlayacak çift dilli yazıtlar vermişti.

Çevreyi korumak için Türkiye'nin ilk milli park uygulanmasını gerçekleştirdiler. Ormanın zarar görmemesi için köylüyü ikna ederek keçiyi koyun ile takas ettiler, koyuna nasıl bakacağını, nasıl yavrutacağını sabırla öğrettiler. Okulu olmayan köylere bizzat çalışarak okul yaptılar, öğretmen olmadıkları için kendileri ve arkadaşları öğrencilere ders verdi. Köylünün iş sahibi olması için marangozluk, demircilik gibi kurslar açtılar, eğitici usta getirdiler. Çevrenin tüm sağlık sorunlarını üstlendiler, gelişim sürecinde yerel kültürün bozulmaması için el sanatlarını belgelediler, desteklediler ve yeniden kök boyayı köylüye "keşfettirerek" Karatepe kilimini bir dünya markası haline getirdiler. 1960'lı yıllara gelindiğinde Karatepe Türkiye'nin ilk Açık Hava Müzesi, ilk Milli Parkı, ilk ayrıntılı etnografik belgeleme çalışması ile ünlendi, başka yerlere örnek oldu ve daha da önemlisi özelliğini yitirmeden günümüze kadar süregelirdi.

Çambel ulusal değerlere bağlı ancak bilimin evrenselliğine inanan bir insandı. Bugün eğer Türkiye'de Neolitik Dönem arkeolojisinden söz edebiliyorsa, bu alandaki başarılarımızla övünebiliyorsa, bu Çambel'in 1963 yılında Chicago Doğu Bilimleri Enstitüsü'nün o yıllarda efsaneleşmiş ismi olan Robert J. Braidwood'u Türkiye'ye çekebilmiş olması sayesinde. Braidwood'u Türkiye'ye yalnızca kazı yapmak, arkeolojik araştırmaları birlikte sürdürmek için getirmemişti. Braidwood Dünya arkeolojisinde bakış açısı ve uygulamaları ile çığır açmış bir yenilikçiydi. Geçmiş dönemleri öğrenmede, anlamada, arkeolojinin yetersiz kaldığını savunmuş, iklimbilim, yerbilim, bitkibilim, hayvanbilim gibi doğa bilimleri ile işbirliği yaparak birlikte çalışmanın tarihsel sürecin anlaşılamayacağını ortaya koymuştu.

Çambel bir akademisyendi. Akademisyen olmanın gereğinin bilime ve kendine olan saygıyı yitirmemekte olduğuna yüreğinden inanmıştı. Bilimi, bilimsel çalışmaya, kendine ün getirecek bir araç olarak hiçbir zaman görmedi. Yeni kuşakların çağdaş bir anlayışa sahip olarak yetişmesine önem verdi, onlara kalıplaşmış bilgileri ezberletmeye çalışmadı. Bilgiyi aktaran dersler vermediği için meslektaşları tarafından çok eleştirildi. Öğrencilerine söylediği şu söz Çambel'in eğitim anlayışının en açık tanımıdır:

"Siz okuma yazma biliyorsunuz. Bütün bilgi kitaplarında vardır. Ben size yarı değerli olan bilgiyi bellekle

SAYFA • 161

Yukarıdaki görselde "Arkeoloji" dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 6. Arkeoloji Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Dinleme metni öncesinde “Arkeoloji Bilimine Giriş” adlı bir metne yer verilmiştir. “Arkeoloji Bilimine Giriş” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme

öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. Aynı metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Bu metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Bu metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerini tespit ediyoruz.

“Arkeoloji” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisini görüyoruz. Bu metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisini tespit ediyoruz.

“Arkeoloji” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini

görüyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. İlgili metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 1

yükümlü değilim. Ben size bu bilgiyi nasıl öğreneceğinizi ve nasıl kullanacağınızı öğretirim”

Bu yaklaşımın doğruluğunu gösteren “Çambel Okulu’ndan” geçenlerin bilim dünyasında kazanmış olduğu yerdir.

7. İLAHİYAT

Profesör Dr.Necdet Subaşı: Merhaba arkadaşlar bugünkü dersimizde ilahiyatın tanımı üzerinde duracağız.

İlahiyat (teoloji), bir düşünce alanıdır ve Tanrı'nın ya da onunla ilişkili evrenin dinsel açıklamasını, akıl merkezli kalarak gerçekleştiren entelektüel bir etkinliktir. Teoloji aracılığıyla, her hangi bir Tanrı'ya duyulan inancın tutarlı ve anlamlı bir şekilde yorumlanması amaçlanmaktadır. Hatta bu amaç sürdürülerek, dinsel inanç, eylem ve deneyimlerin, özellikle de Tanrı'nın, insan ve evrenle olan bağdaşık ilişkileri kurgusal düzeyde temellendirilmeye çalışılmaktadır. Böylece vahye dayalı kalınarak tanrısal, değişmez, ezeli-ebedî ya da ideal dünya ile fiziki dünya arasındaki ilişkinin ne olduğu sorgulanmakta, Tanrı'nın özü, varlığı ve iradesi gündelik hayatın dili içinde ifadeendirilmeye çalışılmaktadır.

İlahiyat kültürel olduğu kadar düşünsel gelişimin sağlanmasında da önemli bir katkıya sahiptir. İlahiyat, yalnızca aşkın önermelerle ve kutsal ya da içrek bir alanla sınırlı kalarak değil, her türlü dünyevi alanla da ilgilenerek bu katkıyı üretmektedir. Esasen ilahiyatın gündelik yaşamdan ayrı, yalnızca dinsel hayatla sınırlı bir çerçevede ele alınmasına imkân veren bir düşünce alanı olduğu da iddia edilemez. Son tahlilde ilahiyat da dinin sarktığı alanlara ulaşan bir beşerî girişim olarak değerlendirilmelidir.

Çok kere ilahiyat, Tanrı'ya, belirli bir geleneğin içinden bakarak düşünmeyi içermektedir. Dinsel inançlar ve onun alt sistemleri de bu bağlamdan hareketle incelenmektedir. İlahiyatın bu sistematik çabası, zaman zaman onu, bir din savunusunun içine çekecek tartışmalarla da karşı karşıya getirmektedir. Zaten ilahiyattan talep edilen de, Tanrı merkezli bir evrenin akılcılaştırılması ve bu yolla da açıklanmasıdır. Verili inanç alanının sosyo-politik koşullar içinde haklılaştırılması için ya da bu inancın üstüne farklı ve tutarlı bir yorumun eklenenebilmesi için de, tüm entelektüel çabaların seferber edilmesi istenebilmektedir. Böylelikle ilahiyat, belirli bir inanca bağlı kalanların inançlarını tutarlı önermelerle dile getirmelerini mümkün kılmakta, mevcut inanç temellerine dayanarak Tanrı ve evreni açıklamak için de akıl, mantık ve öteki tinsel süreçlerle ilişkiye geçilmektedir.

Peki, “Akılın yardımını talep etmek” nedir?

Tanrı söyleminin akılcı-aklı bir sunumu ve bunun doğrulanabileceği yorumlar, teolojinin, tarihsel/dinsel birikimle ilişkilendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Hatta ilahiyatın, gündelik aklın toplumsala yayılma eğilimi gösteren dinsel kaygı, sapma ve gerilimler karşısında, bir meşrulaştırma aracı olarak görülmesi de bu bağlamda mümkün olabilmektedir. Ne var ki akılla Tanrı arasında oluşturulan aydınlanmacı gerilimden bu yana böyle bir bağ, çoğu zaman kabul edilemez sayılmıştır. Dahası ilahiyatın felsefeyle olan ilişkisinde bile, her zaman bir paradoks aranmıştır.

Sıkça tekrarlandığı gibi gerek düşünce sistemi, gerek anlatım biçimi olması açısından ilahiyat, bir yetki kaynağına karşı her zaman sorumlu kalmak durumundadır. Buna karşılık felsefe, iddialarını özgür bir aklın kendi kendini kavradığı zaman dışı kanıtlara dayandırmak zorundadır. Felsefeyle kendisi arasındaki bu temel ayrımı karşın ilahiyat, onunla paylaştığı pek çok soruna da yine akıl aracılığıyla yaklaşmayı seçmiştir. Bir başka açıdan bakıldığında örneğin çağdaş felsefenin de ilahiyat sorunlarını dindışı bir çerçevede tartışmayı sürdürdüğü görülmektedir.

Aslında Tanrı'ya ve dini, aklın yardımını talep ederek savunma çabası Eski Yunan'a kadar geri götürülebilir. Nitekim eski Yunan'da teoloji, günümüzde olduğu gibi tanrıbilim anlamında kullanılmaktaydı. Yunanca'da Theos Tanrı, logos da bilim anlamına gelmekteydi. Hatta Platon ve Aristoteles'in de ilahiyatı mitolojiyle özdeşleştirdikleri bilinmektedir. Örneğin Hesiodos ve Homeros, Delphi'deki kâhinler ve Roma'daki imparator kültürünün görevlileri birer ilahiyatçıydılar. Çünkü ilahiyat, bu dönemde tanrılara tanıklık etmenin, onlara iman bildirmenin ve inanç ilkelerini yaymanın ve öğretmenin bir aracıydı.

İlahiyat kavramı, düşünsel arayış açısından Hıristiyanlıkla birlikte önemli farklılaşmalar yaşamıştır. Hatta dinsel inançlarda içkin olan sırların özünü kavramaya yönelik akılcı bir araştırma dalı olarak bakıldığında ilahiyatın, özellikle Hıristiyanlığa özgü olduğunu düşünmek daha uygundur.

SAYFA • 162

Yukarıdaki görselde “İlahiyat” dinleme metnine yer verilmiştir.

Tablo 4. 7. İlahiyat Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
	Gruplama	Gruplama	

Bellek Stratejileri	Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu dinleme metni öncesinde “Din Psikolojisi” isimli bir metin vardır. “Din Psikolojisi” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantıları oluşturma stratejilerinden grüplama, çağrışım kurma; imge ve

sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçlarını kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“İlahiyat” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“İlahiyat” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 1

sal bir yanı; bireylerin haklarını da belirlediği için bireysel bir yanı vardır. Tarih içinde oluşturulan hukuk sistemleri, bireysel ve toplumsal anlamda hakların elde edilmesi çabasının ürünüdür. Ancak bu hukuk sistemlerinin insan ilişkilerine yönelik yapılması, onların her zaman Allah'ın bahsettiklerine, diğer bir anlatımla insan yaradılışına uygun olduğu anlamına gelmez. Bu sonuca nasıl vardığımızın izahı ise hukukun kaynaklarının incelenmesinde bulunabilir. Fakat bunun öncesinde de, bilhassa Batı'da ve Batı düşüncesinde Hak kavramı ve hakkın kullanılmasına ilişkin kadim öğretilere göz atmak yararlı olacaktır:

Kadim Hukuk Öğretilerine göre Haklar ve Kaçılmaz Son

İnsan, birey olarak doğuştan belirlenmiş hak ve özgürlüklere sahip olan varlıktır. Kişilik ise, hukuk sisteminin insana verdiği değerdir. İnsanı birey veya kişi olarak iki ayrı şekilde değerlendirmek, Kadim Hukuk Öğretisinde iki farklı görüşü ortaya çıkarmıştır. Birincisi, “Tabii Hukuk” görüşü, ikincisi “Kişisel Haklar” görüşü. Her iki görüş de tarih içinde muhtelif dönemlerde uygulama alanı bulmuştur.

Batıda ifadesini bulan “Tabii Hukuk Öğretisi”ne göre; birey hak sahibidir ve özgürdür. Özgürlüğü hak sahipliğinden de önce gelir ve doğuştandır. O halde bireyin hak sahipliği tanınmalı, özgürlük durumu hukuksal forma kavuşturulmalıdır. Bu görüş, tarih boyunca var olagelmış, fakat uygulama alanını çok zor bulabilmiştir. Fransız Devrimi ile bu “Tabii Hukuk Öğretisi”nin toplumlara olanca gücüyle yayıldığı ve etkili olduğu ileri sürülse de, topluma hâkim olan burjuva sınıfının haklarının öncelikli teminat altına alınmasıyla bu etki ortadan kaldırılmış, Fransız Devrimi'nin göz boyayıcılığı, insanı bir “kişi” olarak tanımlamakla son bulmuştur.

Günümüz Pozitivist Hukukunu doğuran ve geliştiren Kişisel Haklar Öğretisine göre, insan sadece birey değil, toplumun da bir parçasıdır, üyesidir. Hakları ve yükümlülükleri, ilişkide olduğu toplum içinde ve toplum tarafından belirlenir. Ancak, bu görüş de eleştirilmektedir, şöyle ki:

“Kişisel” bakış açısına göre, hak ancak toplum içinde doğabilir. İnsanı birey olarak değil de, hukukun tanım-

ladığı bir değer olan “kişi” olarak ele aldık mı, artık insana doğuştan bir takım haklar tanımanın da hiç bir anlamı kalmaz.(...) Kişinin insan hakları adına ileri süreceği her istek, devletin imkânlarıyla sınırlanmıştır. Bir hakkın doğal olarak ileri sürülebilmesi, o hakkı karşılayacak imkânlarla bağlandı mı, geleneksel anlamda bir haktan söz edilemez.”

O halde, konumuza demokrasinin tarihinden de örnekler vererek başlasak dahi, her tür yönetim tarzına ve temel hak ve hürriyetlere temel oluşturacak “Hukukun Kaynakları” üzerinde durmamız gerekmektedir.

Hukukun Kaynağı

Hukukun kaynağı, insanın doğuştan getirdiği temel hak ve özgürlükler ile yükümlülüklerdir. Bu hak ve yükümlülükler aynı zamanda toplumların kendi içindeki tutarlılıklarını ve ilişkilerini de düzenler. Hukuk kurallarının hayat bulması, öncelikle, bu kuralların toplumun doğuştan getirdiği hak ve özgürlükleri başkaları için de var sayması ve bu yönde oluşturduğu hukuka uygun kanuni düzenlemeler yapması ile mümkündür.

Pozitif hukukta hukukun kaynağı olarak Anayasa, Kanunlar, Kanun Hükmünde Kararnameler, Tüzük ve Yönetmelikler ve benzeri idari düzenlemeler sayılmaktadır. Bunun yanı sıra tüm milletleri kapsayan BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve bölgesel anlamda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, ülkelerin anayasaları da dâhil tüm kanuni düzenlemelerinin üzerinde hukuk normu olarak kabul edilmektedir. Nitekim Türkiye de Anayasasının 90/son maddesi ile Uluslararası Sözleşmelerin üstün norm niteliğini kabul etmiştir.

Biraz önce bu kaynakların pozitif hukukun kaynakları olduğunu, yani hukukun yazılı ve belirli kurallardan oluştuğunun kabul edildiğini ifade ettik. Halbuki hukuk sadece yazılı ve yaptırıma bağlanmış kurallardan oluşmaktadır. Batılı anlamda Ulus Devlet statüsündeki ülkelerdeki anlayış ne yazık ki bu şekilde ve salt yazılı kuralları uygulama şeklindedir. Doğulu anlamda totaliter sistemlerde veya ulus devletlerde, yazılı olmamakla birlikte istenildiğinde herhangi bir esasa dayanmaksızın ve spesifik olaylarda uygulanan şahsi ve indî kanaatler de hukukun kaynaklarını oluşturabilmektedir.

SAYFA • 164

Yukarıdaki görselde “Hukuk” dinleme metnine yer verilmiştir.

Tablo 4. 8. Hukuk Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Dinleme metni öncesinde “Osmanlı Hukuku” isimli bir metin vardır. “Osmanlı Hukuku” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Hukuk” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelime kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Hukuk” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 2

DİNLEME METİNLERİ

İNSAN KAYNAKLARI

Uzman Levent Mercin: Öncelikle insan kaynakları yönetimi ile ilgili kavramlar üzerinde duralım..

İnsan kaynakları yönetimi için insan, hemen her işin temelini oluşturduğu için en önemli olgudur. Çünkü insan, bu nedenle, insan kaynakları yönetimi, insanların içerisinde olduğu organizasyonlarda (örgütlerde) çok önemli bir alan olmaktadır. “İnsan kaynakları yönetimi, insan kaynakları ya da işi, örgüt amaçlarını karşılamak için bir organizasyonu yönetme sürecidir. İnsan kaynakları mesleği, işe alma ve seçme, performans değerlendirme, ücretlendirme ve karlılık, mesleki gelişim, güvenlik ve sağlık, gelecek, iş ilişkileri gibi alanlarla ilgilidir”. İnsan kaynakları yönetimi genel olarak personel yönetiminden çok farklı ve bu alanlarda bulunmayan yepyeni yaklaşımları içermez. Ancak insan kaynakları yönetimi, insana ilişkin yaklaşımları, insanın sosyal bir varlık olma özelliğine paralel olarak çok yönlü bir bütünlük içinde ve sistematik olarak ele almaktadır. “İnsan kaynağı yönetimi yaklaşımı ile geleneksel personel yönetimi arasındaki farklılığı,

İKY'nin iki başat özelliği ile açıklamak olanaklıdır. Birincisi, İKY'nin insanı özeğe alan boyutu, ikincisi, örgüt ortamı ve çevresi kavramlarının genişletilmiş yorumudur”.

Uzman Levent Mercin: Peki, insan kaynakları yönetiminin amaçları nelerdir?

Örgütlerin büyümelerinde rekabet avantajı sağlamanın ve bunu sürdürebilmenin önemli bir rolü vardır. Organizasyonların bu amacı taşıyan bir yol izlemelerine karşın, insan kaynakları yönetimi bu konuda en ileri teknikleri içeren bir yaklaşımı sergilemektedir. Erdoğmuş'a (2003:116) göre, “İnsan kaynaklarının amaçları arasında nitelikli personel için çekici bir ortam yaratabilmek, başarılı iş göreni örgütte tutabilmek ve iş göreni güdülemek yer alır.” İnsan kaynakları yönetimi ayrıca stratejik planların oluşturulmasında yardımcı olabilecek rekabetçi bir anlayış sağlamaktadır.

Teşvik edici, dinamizm sağlayıcı müşteri şikâyetleri hakkında bilgi sağlamak için çalışanlardan sağlanan fikirler, işçileri ilgilendiren yasal düzenlemeler veya sağlık sigortası vb. gibi planlar hakkındaki detaylar rakipler tarafından

kullanılmaktadır. İşletmelerde insan kaynakları yönetiminin diğer amaçları da, iş ahlakına sahip ve sosyal sorumluluk taşıyan bireylerin yaratıcılıklarını, örgütsel amaçların gerçekleştirilmesine kanalize etmektir.

Öğrenci: Hocam, insan kaynakları yönetiminin ilkeleri nelerdir?

“İlkeler bir anlamda belirli işlerin standartlar çerçevesinde yürütülmesini sağlayan kurallar bütünüdür”. İnsan kaynakları yönetimi alanında geliştirilen bazı genel ilkeleri şu şekilde ortaya koymak mümkündür:

- 1-İnsana saygı ilkesi: İnsan kaynakları yönetiminin başta gelen ilkesi insana saygıdır. İnsana saygı, alınan kararlarda, çalışmalarda ve örgüt içi ilişkilerde insana güven ve değer verilmesi esasına dayanmaktadır. “Bilgiyi entelektüel sermayeye dönüştürürken mevcut insan kaynakları çok önemlidir. Çünkü yaratıcı güç insandır”.
- 2-Tarafsızlık İlkesi: İnsan kaynakları yönetimi çalışmalarını sürekli bir biçimde insanları değerlendirme ve yönlendirmeyi içermektedir. Bu çalışmalar yürütülürken yönetimin insanları tarafsız bir biçimde değerlemesi bir zorunluluktur. Bu anlamda tarafsızlık ve adalet kavramları örgüt ve insan ilişkileri açısından güvenin temel taşlarını oluşturmaktadır.
- 3-Eşitlik İlkesi: Eşitlik ilkesi işletmede çalışanlar arasında dil, din, ırk ve siyasi düşünce bağlamında var olan ayrılıkların belirleyici olmaması anlamına gelmektedir. Özellikle işletmelerde işe alma ve işte ilerleme konularında fırsat eşitliği tanımak, personelin beceri, bilgi, teknik donanım, kişilik ve yeteneklerinin dışında başkaca kriterlere yer verilmemesini içermektedir.
- 4-Açıklık İlkesi: İşletmedeki insan kaynakları politikasının başarısı büyük ölçüde açıklık ilkesinden etkilenmektedir. İşletmelerde çalışanlar günümüzde sadece kendilerine verilen görevleri yerine getiren bireyler olmaktan çıkmış örgütsel amaçların belirlenmesi, işin yapılma biçimi ve sonuçlarına ilişkin bilgileri de talep eder duruma gelmiştir.
- 5-Bilimsellik İlkesi: Çağımızda insan kaynakları çalışmalarına ilişkin bilgi ve beceriler oldukça gelişmiştir. Bütün bu çalışmaların bilimsel olarak irdelenmesi ve örgüte bilgi

SAYFA • 139

Yukarıdaki görselde “İnsan Kaynakları” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 9. İnsan Kaynakları Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce yine aynı isme sahip bir metin yer almaktadır. “İnsan Kaynakları” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“İnsan Kaynakları” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metniduyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme

sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“İnsan Kaynakları” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 2

olarak kazandırılması insan kaynakları yönetiminin önem verdiği konular arasında yer almaktadır.

Bilimsellik insan kaynakları çalışmalarını yönlendiren ve belirleyen önemli bir ilkedir.

EKONOMİ

Merhaba arkadaşlar, bugün ekonominin tanımı ve tarihsel süreçteki ekonomi teorileri üzerinde duracağız.

Ekonomi, insanların sınırsız tüketim isteklerinin sınırlı(kıt) kaynaklarla en iyi nasıl tatmin edileceğini inceleyen sosyal bir bilim dalıdır.

Kaynaklar sınırlı olduğu için, üretilebilecek mal ve hizmetlerde sınırlıdır. Dolayısıyla, insanlar mal ve hizmet üretiminde, tercihler yapmak zorundadır.

Tercihlerin yapılması da maliyetlerin (fırsat maliyetlerinin) varlığını ifade eder.

Ekonominin en önemli kavramlarından biri olan fırsat maliyeti (buna alternatif maliyet de deniliyor.) şöyle tanımlanır:

Bir kararın fırsat maliyeti, o kararın alınmasıyla vazgeçilmek zorunda kalınan bir sonraki en iyi fırsattır.

Mal ve hizmetlerin elde edilmesinde kullanılan kaynaklar (üretim faktörleri) dört ana gruptan oluşur.

1. Emek, insanların mal ve hizmet üretiminde sarf ettikleri bedensel ve zihinsel çabalarıdır.
2. Doğal kaynaklar, hava, su, toprak, madenler ve ormanlar gibi insanlara sağladığı olanaklardır.
3. Sermaye, insanların ürettiği ve diğer mal ve hizmetlerin üretiminde kullanılan mallardır. Makine ve teçhizat, binalar, işlenmiş hammadde ve mal stokları sermayeyi oluşturur.
4. Girişimcilik, emek, doğal kaynaklar ve sermayenin organize edilip mal ve hizmet üretimini gerçekleştirme çabasıdır.

Üretim, emek, doğal kaynaklar ve sermaye faktörlerinin girişimci tarafından mal ve hizmetlere dönüştürülme faaliyetidir.

Ekonominin üretim kapasitesinin artıp daha fazla mal ve hizmet üretilmesi olayına ekonomik büyüme denir.

Bir ülkede sermaye malları üretimine, yani yatırımlara ne kadar ağırlık verilirse ekonomik büyüme o derece fazla olur.

Ekonomide karar vericilerin kimler olduğuna bakalım:

1. Ev Halkı ✓
2. Firmalar ✓
3. Devlet ✓
4. Dış Dünya ✓

Peki merkantilizm nedir?

Merkantilizm orta çağın sonları ile sanayi devrimi arasında kalan dönemdir (1500-1800).

Merkantilistler :

- 1) Ticari üstünlük, siyasi üstünlüğü de beraberinde getirir.
- 2) Bir ülkenin değerli metal (altın, gümüş) ne kadar çoksa, o ülke o kadar zengindir.
- 3) Ülke ham maddesi işlenmeden dışarıya satılmamalıdır.
- 4) Değerli metalin ülkeden kaçmaması için ithalatta yüksek gümrük vergileri koyulmalı.
- 5) Nüfusu çok olan ülkelerin ekonomik refahı da fazla olur.

şeklinde düşünürler.

Merkantilist zihniyete göre, zenginliğin kaynağı değerli madenlerin biriktirilmesinden ve dış ülkelere yapılan ihracatlardan oluşur. Merkantilistlere göre dünyadaki zenginlik sınırlı ve sabittir. Ülkeler ancak diğer ülkelerin fakirleşmesi pahasına zengin olabilir; bu yüzden, devletler mümkün olduğunca ithalata sınırlama getirerek tüccarlarını ihracata yönlendirmeli ve böylelikle diğer devletlerdeki madeni paraların kendi ülkesine girişini sağlamalıdır. Merkantilizmin bu sınırlı anlayışına getirilen ilk eleştiri Adam Smith'ten gelmemiştir. Fizyokratlar, dış ticaretin sınırlanmasının zenginlikten çok fakirlik getireceğine işaret etmiş ve malların ülke sınırları arasında serbestçe dolaşımını savunmuşlardır.

Fizyokratların temel felsefi görüşleri Rousseau'nun görüşüne dayanır. Fizyokratlar uyguladıkları metodolo-

SAYFA • 140

Yukarıdaki görselde “Ekonomi” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 10. Ekonomi Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Ekonomi Bilimi” adlı bir metin yer almaktadır. “Ekonomi” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Ekonomi” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına

hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Ekonomi” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 2

serbest olduğu bir sisteme göre dizayn edilmiş değildir. Sermaye hareketleri bu çapta serbest değilken para basıp dağıtarak birçok sorun çözülüyor, ekonomik yaşam canlandırılabilir. O basılan paralar büyük ölçüde basıldığı yerde harcanıyor, kasabın eline geçen para, manava ondan marangoza, hekime, öğretmene, avukata dolaşarak sistemin yeniden ayağa kalkmasına yardım ediyordu. Bugün artık bu o kadar kolay değil. Para dağıtıldığı yerde harcanmıyor, çoğunlukla daha yüksek faiz veya getiri veren ülkelere gidiyor. Asıl istenen yerde canlanmaya tam olarak yol açamadığı gibi gittiği yerde de ekonomilerin ısınmasına yerli paraların aşırı değerlenmesine neden oluyor.

Sonuç olarak: Üretilen mal ve hizmetler hiçbir toplumda gelişigüzel paylaşılmamaktadır. Her toplumda bölüşümü düzenleyen kurallar ve mekanizmalar bulunmaktadır. Klasik iktisatçılar bölüşümü emek-değer kuramı ile açıklamışlar, emeği değerın kaynağı olarak görmüşlerdir.

İKTİSAT

Profesör: Merhaba bugünkü dersimizde iktisat ile ilgili temel kavramlar üzerinde duracağız.

1. İKTİSAT NEDİR?

İktisat nedir sorusunu yanıtlayabilmek için ilk önce bazı kavramları, olayları, ilişkileri ele almak ve bazı sorular sormak gereklidir. Bunları yedi başlıkta toplayabiliriz.

1. Tercih ve Değişme

İktisatçıları düşündüren en önemli noktalardan bir tanesi halkın ne tüketeceğine ve nasıl üreteceğine karar verdiği ile yeni teknolojilerin üretici-tüketici tercihlerini nasıl değiştireceğidir.

2. Ücret ve Kazançlar

Halkın gelirini ne belirlemektedir? Aynı gayret gösterir gibi görünmekle birlikte bazıları neden daha fazla kazanmaktadır? Gerçekten aynı gayreti göstermekte midirler?

3. Devlet, Çevre ve İktisadi Sistemler

Ekonomik yaşamda devletin etkin rolü nedir? Ne olmalıdır? Devlet çevreyi korumada bize yardım edebilir mi? Mal ve hizmet üretiminde özel sektör kadar etkin olabilir mi? Yoksa daha mı etkindir?

SAYFA • 142

4. İşsizlik

İşsizliğin nedenleri nelerdir? Niçin bazı gruplar (özellikle memur ve işçiler) işsizliğin sonuçlarından daha fazla etkilenmektedirler?

5. Enflasyon

Fiyatlar niçin yükselir? Bazı ülkelerde fiyatlar istikrarlı iken, ne-den bazı ülkelerde (Güney Amerika ülkeleri Türkiye) hızla yükselebilmektedir?

6. Uluslararası İktisat

Ülkeler arası ticaret neden yapılmaktadır? Ticaret hacmini ne belirlemektedir? Tarife ve kotaların uluslararası ticarete etkileri nelerdir?

7. Zenginlik ve Yoksulluk

Bazı ülkeler neden diğerlerine göre daha fazla gelişmiştir? Niçin birçok ülke yoksulluk içindedir?

Yukarıdaki yedi temel başlık, bizi iktisatta temel bir kavrama götürmektedir; kıtlık sorunu.

Kıtlık

Herkes her istediğini alamamaktadır. Çünkü istekler, onları karşılayacak kaynaklardan daha fazladır. Veya kaynaklar, isteklerden daha azdır. Birey veya devlet olsun, sorun değişmemektedir; mevcut kaynakla daha fazla istek karşılanmaya çalışıldığında sonuç, bütçe açığıdır. O hal-de kıtlık (nadirlik) sorunu sınırsız istekler, sınırlı kaynaklar çatışmasından doğmaktadır. Bir diğer deyişle kıtlık, tercihlerin sonucunda bir maliyetin varoluşunu ima etmektedir.

İktisadi Faaliyet

Kıtlık sorunu, bizi iktisadi faaliyeti açıklamaya götürmektedir. İktisadi faaliyet halkın kıtlıkla başa çıkma eylemidir. Başa çıkma eylemi üretim, değişim, teknoloji kavramlarını gündeme getirecektir.

Kıtlık ve iktisadi faaliyet kavramlarından hareketle iktisadi tanımlayabiliriz; iktisat sınırsız istekleri karşılamak için halkın sınırlı kaynakları nasıl kullandığını araştırmaktadır. O halde iktisadın tanımında kalkış noktası sınırlı kaynak ve dolayısıyla kıtlıktır.

Kaynaklar sınırlı olmasaydı, büyük olasılıkla iktisat olmayacaktı. Çünkü kaynaklar sınırlı olmasaydı;

Yukarıdaki görselde “İktisat” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 11. İktisat Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “İktisadın Tanımı” adlı bir metin yer almaktadır. “İktisadın Tanımı” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“İktisat” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“İktisat” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 2

genthau'dur. Morgenthau, II. Dünya Savaşı sonrası oluşan konjonktürde uluslararası politikanın güç açısından tanımlanan ulusal çıkarıya dayalı objektif ve evrensel kurallarla yönetildiğini savunmuştur. Morgenthau'ya göre uluslararası politika bir güç mücadelesidir. Morgenthau'ya göre Realizm'in 6 önemli ilkesi bulunmaktadır. Bunlar şöyle sıralanabilir;

- 1) Uluslararası politika evrensel ve objektif kurallar tarafından yönetilmektedir ve bu kuralların kaynağı insan doğasıdır. Realistlere göre insan doğası İdealist veya Liberallerin belirttiği gibi iyi değildir. İnsanlar tam tersine bencil canlılardır ve çıkarlarının peşinde koşmaktadırlar.
- 2) Ulusal çıkarlar güç perspektifinden tanımlanmalıdır. Devletlerin amacı güçlerini arttırmaktır, dolayısıyla hareketlerini bu bağlamda değerlendirmek gerekir.
- 3) Güç açısından çıkarlar sabittir ve değişmez, ancak çıkarın içeriği ve bu çıkarı gerçekleştirmek için uygulanması gereken politikalar zamana ve içinde bulunulan kültürel ortama göre değişiklik gösterebilir.
- 4) Moral-ahlaki değerlerin uluslararası politikada herhangi bir etkisi yoktur.
- 5) Uluslararası politika, ekonomi ve hukuk gibi alanlardan farklı otonom (özerk) bir alandır ve esas olan devletlerin askeri-siyasi gücü ve çıkarlarıdır.
- 6) Uluslararası politikayı şekillendiren temel aktörler ulus-devletlerdir. Uluslararası ya da ulusüstü yapılar etkisizdir.

Klasik Realizm'e Liberalizm'den gelen yoğun eleştiriler sonrası Neo-Realizm akımı ortaya çıkmıştır. Kuruçusu 1979 yılında yazmış olduğu Uluslararası Politika Teorisi (Theory of International Politics) kitabı ile Kenneth Waltz'dur. Waltz bu eserinde klasik Realizm'in eksikliklerini gidermeye çalışmış ve Klasik Realizm'in sadece ulus devletler üzerinde yoğunlaşması geleneğini değiştirmeye çalışmıştır. Waltz'a göre devletler kadar sistemin geneli de uluslararası politikayı analiz etmek için iyi incelenmelidir. Waltz uluslararası siyasi yapıyı üç temel boyutta tanımlamaktadır;

- 1) Uluslararası sistem anarşiktir ve ülkelerin içyapıları gibi belirgin değildir. Sistem kendi kendine oluşur ve devletlerin temel amacı ayakta kalabilmektir.

- 2) Devletler sistemin temel aktörleridir. Uluslararası ve ulus üstü yapılarda da devletler kendi çıkarlarını savunurlar.

- 3) Devletler farklı özelliklerine rağmen sistemde fonksiyonel olarak aynıdır sadece kapasiteleri farklıdır.

Böyle bir sistemde devletler sadece kendilerine güvenmek zorundadırlar. Zira devletler herhangi bir işbirliği durumunda mutlak kazançlarını değil göreceli kazançlarını düşünmektedirler. Göreceli kazançla kastedilen işbirliği nedeniyle karşı tarafın kazancı ve o ülkenin kazancı arasındaki dengedir. Bu nedenle bir devlet ancak diğer devletten göreceli olarak daha çok kazandıysa veya eşit ölçüde kazandıysa zaman işbirliğine yanaşmalıdır. Böyle zor bir sistemde doğal olarak devletlerin kendilerine yeterli ve her tehlikeye karşı güçlü olmaları gerekmektedir.

İdealizm'e baktığımızda:

Liberalizm veya İdealizm köklü bir siyasi ideoloji olup, temellerini John Locke, John Stuart Mill, David Hume, Adam Smith, Montesquieu, Voltaire, Immanuel Kant gibi düşünürlerden alır. Tarihsel olarak Avrupa'da yükselen burjuvazinin aristokrasinin ayrıcalıklarını kısıtlamasıyla ortaya çıkmış ve burjuva demokrasisini getirmiştir (sınırlı oy hakkı, Cumhuriyet, laiklik, parlamentarizm vs.). İdealizmin insan doğası hakkında olumlu görüşleri bulunmaktadır. Birey hak ve özgürlüklerini siyasi iradesinin temeline koymaktadır. Bu yaklaşımda bireylerin akılcı oldukları varsayılır. Bireyler gibi devletler de rasyonel-akılcı olabilirler ve barışa rahatlıkla ulaşılabilir. İdealizm, serbest piyasa ekonomisi modeline dayanır.

İdealistlerin temel görüşleri ise şunlardır;

- 1) İdealistler Realistlere karşı ulus devlet ve ulusal çıkarların dış politikayı belirleyen tek aktörler olduğunu reddediyor ve uluslararası ve ulusüstü yapıları (Milletler Cemiyeti vb.) ve bir devlet içerisindeki farklı grupları (etnik-mezhepsel azınlıklar, stö'ler vs.) ve bireyleri de ön plana çıkarıyorlardı.

- 2) İdealistler ulus devletin her zaman kendi çıkarları doğrultusunda rasyonel (akılcı) kararlar alan aktörler olduğunu reddediyorlardı. Dahası devletlerin sabit politika tercihleri de yoktu.

- 3) İdealistler sadece güvenlik meseleleriyle (yüksek

Yukarıdaki görselde “Uluslararası İlişkiler” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 12. Uluslararası İlişkiler Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Uluslararası İlişkilere Giriş” adlı bir metin yer almaktadır. “Uluslararası İlişkilere Giriş” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejisini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden diğer ipuçlarını kullanma stratejisini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Uluslararası İlişkiler” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Uluslararası İlişkiler” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında

kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

politika) değil ekonomik gelişme ve siyasal özgürlükler (açık politika) konusunda da çalışmalar yapıyorlardı.

4) İdealistlere göre barış, kendi kaderini tayin hakkı (self-determinasyon) gibi ahlaki değerler de dış politika da var olmalıydı.

5) Uluslararası politika sadece rekabet ve güçten ibaret değildir, devletler işbirliği de yapabilir.

HALKLA İLİŞKİLER

Dr. Aslı Yağmurlu: Merhaba arkadaşlar, bugün halkla ilişkilerde sosyal medya başlıkları ve bunların kullanımı üzerine konuşacağız.

Son dönemde halkla ilişkiler uygulamalarındaki en dikkat çekici gelişme internet denilen mecranın halkla ilişkiler amaçlı kullanılmasıdır. Teknolojik altyapı üzerinden işleyen bu mecra Türkiye’de de son yıllarda hızla yaygınlaşmıştır.

Bu durum, kamu yönetimi örgütlerinin internet üzerinden yaptıkları halkla ilişkiler çalışmalarının önemini arttırmıştır.

Kurumların internet sitelerinin oluşturulması ile başlayan bu süreç, internet teknolojisinin sınırsız olanaklarının birer birer keşfiyle devam etmektedir. Türkiye’de internet kullanıcılarının yaklaşık dörtte biri kamu kurumlarıyla iletişimlerinde interneti kullanmaktadırlar. Bu durum kamu yönetimindeki internet uygulamalarının potansiyelini açıkça ortaya koymaktadır. Sosyal medya uygulamaları internet teknolojisi üzerinden işleyen ve halkla ilişkiler uygulamaları içinde son yıllarda gündeme gelen bir diyalog ortamıdır.

Sosyal medyayı oluşturan unsurlara baktığımızda:

İnternet teknolojisi ve sosyal etkileşim, sosyal medya olgusunu oluşturmaktadır. Web 2.0, sosyal ağ ya da sosyal iletişim siteleri olarak da ifade edilen bu alan, yeni kuşak internet uygulamalarını içermektedir. Sosyal medya, “Kullanıcılara enformasyon, düşünce, ilgi ve bilgi paylaşım imkânı tanıyarak karşılıklı etkileşim yaratan çevrimiçi araçlar ve web siteleri için ortak kullanılan bir

terimdir”. Sosyal medya, insanların düşünce, görüş ve ilişkilerini internet üzerinden paylaştıkları bir ortam sunmaktadır.

Sosyal medya, adında medya olmasına rağmen geleneksel medyadan farklılık göstermektedir.

Özgünlüğünü yaratan en önemli farklılığı, herhangi bir bireyin sosyal medyanın içeriğini yaratabilmesi, yorumda bulunabilmesi ve katkı sağlayabilmesidir. Sosyal medya metin, ses, video, resim paylaşımına olanak sağlamakta, bu özelliği ile de kullanıcılara geniş bir kullanım olanağı sunmaktadır. Artık bireyler sadece izleyici veya okuyucu değil doğrudan bilgi yayan aktörlere dönüşmüşlerdir.

Sosyal medya araçlarını kullanarak insanlar, düşüncelerini, fikirlerini, deneyimlerini dünya çapında paylaşma imkânı bulmaktadırlar. Osimo, hâlihazırda yapılmış olan çalışmaları değerlendirerek, sosyal medyada içeriği oluşturan grubun genel kullanıcılara göre oranının çok düşük olduğunu ifade etmekte ancak, paylaşımlarla ortaya çıkan etkinin yaygınlığının dikkat çekici olduğunu altını çizmektedir.

Sosyal medyanın pek çok alt başlığı bulunmaktadır:

“Blog”, “Mikro-blog”, “Forum”, “Sosyal ağ”, “Podcast”, “Wiki”, “Sanal alem” gibi.

Bloglar

Web log sözcüklerinden türeyen blog, temelde bir çeşit internet sitesidir. Blogların bir başlığı bulunmakta, ters kronolojik olarak yazarın ve okuyucuların yorumlarını eklemesine izin vermektedir.

Bloglar internet sayfasına benzer nitelikte oldukları için benzer şekilde yazı, görüntü, film, ses ekleme imkânı bulunmaktadır. Milyonlarca blog bulunmaktadır. Herhangi bir şey hakkında yayınlanan internet temelli “gazete” olarak nitelendirilebilirler. Halkla ilişkiler açısından da bu yönü önem taşımaktadır.

Mikro-bloglara gelince:

Mikro-bloglar, metin için sınırlı alan veren (140 karakter) bloglardır. Küçük veri girişi alanı sayesinde bu tür

Yukarıdaki görselde “Halkla İlişkiler” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 13. Halkla İlişkiler Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Halkla İlişkilerin İlişkili Olduğu Alanlar” adlı bir metin yer almaktadır. “Halkla İlişkilerin İlişkili Olduğu Alanlar” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Halkla İlişkiler” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına

hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Halkla İlişkiler” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 2

bloglar, bilgisayar ve cep telefonlarından takip edilebilmektedir. En yaygın ve ünlü mikroblog 2006 yılında kurulmuş olan “Twitter”dir.

Facebook kullanıcılarının „Ne düşünüyorsun? (Statu) konuları da bir mikro-blog örneğidir.

Alexa verilerine göre, tüm dünyada en çok ziyaret edilen 9. site Twitter’dir.

Bloglara internet gazetesi, mikro-bloglara ise günlük demek mümkündür.

Forumlar ya da mesaj panoları ise:

Elektronik ortamda yaratılmış, “Bilgi ve paylaşım platformları”dır. Forumların atası ziyaretçi defterleridir. Daha sonra, mesaj panoları ortaya çıkmış ve en son olarak günümüzdeki forum hâlini almıştır. Forum alanına girildikten sonra ilgili kategori seçilmekte ve bu kategoriye bağlı olarak yeni bir konu başlığı yaratılmaktadır.

Yaratılan konu başlığına diğer kullanıcılar yorumlarını (cevaplarını) yazarak fikirlerini beyan etmektedirler. Forumlarda çoğu zaman bir yönetici ve/veya moderatör bulunmaktadır. Yönetici, forumlardaki en yüksek yetki seviyesine sahip kişidir. Postaları yönetip, üyeleri onaylamakta, yeni forumlar oluşturmaktadır. Bir diğer yönetici konumundaki kişi ise moderatördür. Postaları onaylamak, taşımak, silmek, düzenlemek veya kullanıcıları engellemek gibi görevleri bulunmaktadır. Forumları oluşturan en önemli öge üyelerdir. Eğer katkıda bulunan yeterli sayıda üye yoksa bir forumdan söz edilemez.

Son olarak sosyal ağlardan bahsetmek gerekirse:

Sosyal ağlar giderek artan üyeleriyle çok önemli bir iletişim platformu oluşturmaktadırlar.

“Sosyal ağ siteleri insanların kullanıcılar tarafından hazırlanan içerikleri interaktif bir şekilde birbirlerine iletebildikleri mikro internet siteleri olarak tanımlanabilir. Bu içerikler, arkadaşlar arasında oluşan ağ içinde kişisel bilgiler (profil), bloglar ve tartışma listeleri aracılığıyla iletilmektedir”. Sosyal ağlar, internet üzerinden topluluklar yaratmışlardır.

SAYFA • 146

PAZARLAMA

Dr. Nurettin Alabay: Merhaba arkadaşlar bugün pazarlamanın tanımı ve pazarlamadaki değişimler üzerinde duracağız?

Öncelikle “Pazarlama nedir?” sorusunu cevaplayalım:

Tüketicilerin eğitim ve iletişim düzeylerindeki artışla değişen tüketici pazarının, teknolojinin ve küreselleşmenin gelişimiyle, pazarlama anlayışında da bir takım değişimler meydana gelmiştir. Meydana gelen bu yeni pazarlama anlayışı ile kıyaslama yapılırken klasik pazarlamanın doğuşundan beri gelen anlayışın “geleneksel pazarlama” olarak nitelendirilmiştir.

Geleneksel pazarlama anlayışı, “üretim/ürün” ve “satış” kavramlarının üstünlüğüne dayandığı 1920’li yıllarda pazarın nabzını tutmanın önemli olmadığı klasik anlayıştır. Ancak, özellikle 1930’lu yıllarda başlayan Büyük Dünya Krizi ve İkinci Dünya Savaşından sonra işletme stratejilerinin önem kazanmasıyla daha güçlü bir pazara duyulan ihtiyaç, pazarlama stratejilerini de öne çıkarmış ve sonraki yıllarda olan gelişmelerle daha yeni ve önceliklere göre daha etkin olacak yeni yaklaşımları ortaya çıkmasını zorunlu kılmıştır.

Pazarlamadaki değişimler, küreselleşme, teknolojinin gelişimi ve tüketicinin eğitim ve iletişim düzeyinin artmasına bağlı olarak gelişmiştir. Bu süreçte pazarlamanın tanımı, pazarlama kavramı, rolü ve işletmenin örgüt yapısı da değişmiştir. Değişim sürecinde, ilişki pazarlaması gelişmiş, müşteri, işletmenin odak noktasına koyulmuş, değer üretme ve değer aktarma kavramları gelişmiş ve Pazar yönelimlilik esas hale gelmiştir.

Pazarlamadaki değişime etki eden faktörlere baktığımızda:

Pazarlamadaki değişime etki eden faktörleri 3 ana başlık altında toplamak mümkündür.

Bunlar, 1) teknolojik gelişmeler ve internetin yaygınlaşması, 2) küreselleşme ve 3) tüketicinin eğitim ve iletişim düzeyindeki artış şeklinde sıralanabilir.

Öğrenci: Hocam, geleneksel pazarlama ve yeni pazarlama anlayışı arasında ne gibi farklar vardır? Bize anlatabilir misiniz?

Yukarıdaki görselde “Pazarlama” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 14. Pazarlama Dinleme Metni Stratejiler

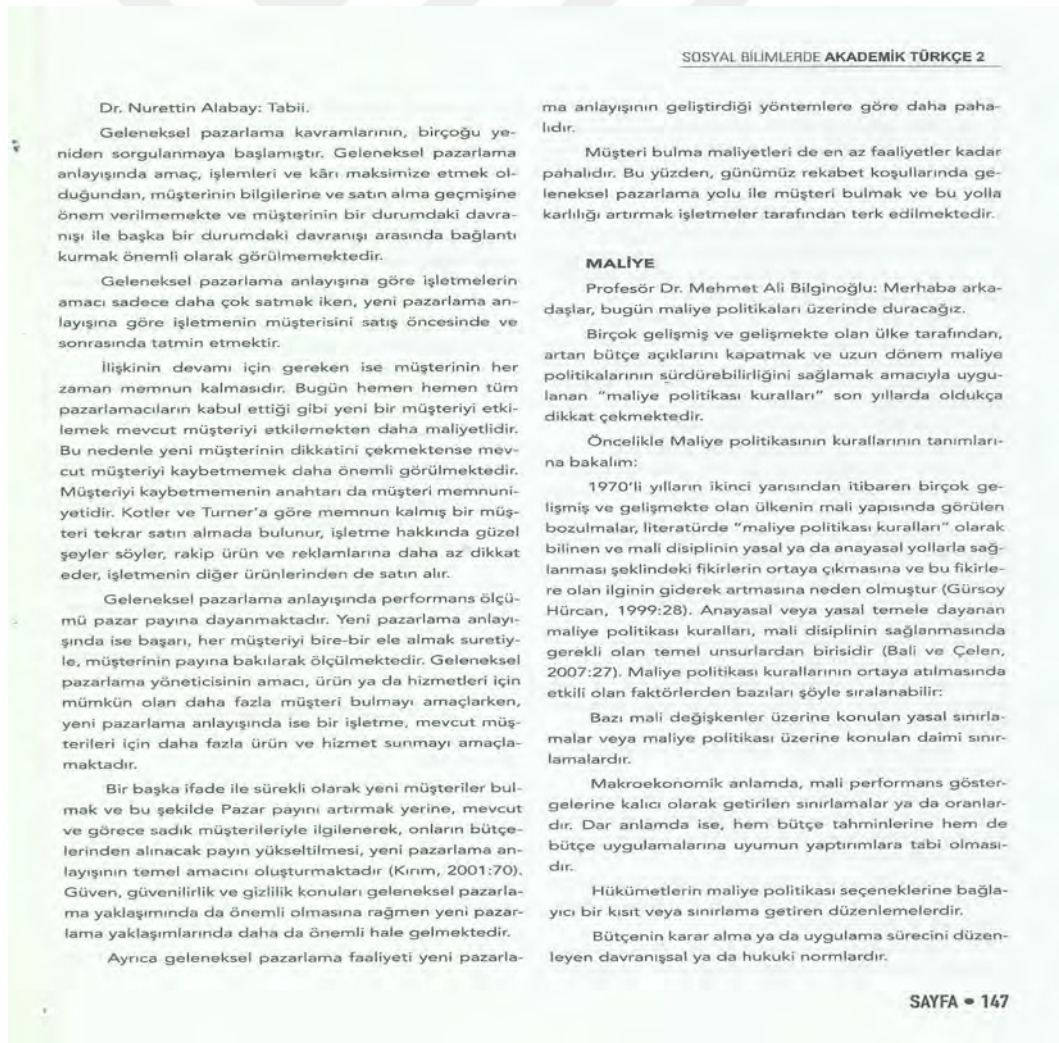
Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Pazarlama Nedir?” adlı bir metin yer almaktadır. “Pazarlama Nedir?” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Pazarlama” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına

hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Pazarlama” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

Yukarıdaki görselde “Maliye” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 15. Maliye Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Kamu Kesimi, Kamu Kesiminin Bileşenleri ve Görevleri” adlı bir metin yer almaktadır. “Kamu Kesimi, Kamu Kesiminin Bileşenleri ve Görevleri” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma, diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Maliye” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına

hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Maliye” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK TÜRKÇE 2

renklendirilmiş görüntülerin yerine fotoğraf kullanmayı denedi. Stereofantaskop ya da biyoskop denilen bu yeni alet sonrada birçok değişikliğe uğradı ve geliştirildi. 1853 yılında Avusturyalı Uchatius büyüü fener ile fenakistiskopu birleştirerek hareketli görüntüleri bir ekrana yansıtmayı başardı. Bu düşünce sonradan, 1870 yılında özellikle Bourbouze ve Heyl tarafından yeniden ele alındı.

1870 yılında ender rastlanan bir olay olan Venüs gezegeninin güneşin önünden geçişini gözlemlemek amacıyla astronom Jules Janssen, peşpeşe fotoğraf çeken ve astronomi tabancası adı verilen bir alet yaptırdı. Bu alette her yetmiş iki saniyede bir, kendi merkezi etrafında otuz sekiz derece dönen yuvarlak bir fotoğraf filmi vardı ve her ilerleyişte filmin bir başka bölümü objektifin önüne geliyordu. Böylece, bir dizi oluşturan görüntüler elde etmek mümkün oldu.

1878 yılında büyük Fransız fizyolojisti Marey ile ünlü Amerikalı fotoğrafçı Muybridge, atın hareketinin aşamalarını birbirinden ayırmak ve kuşların uçuşunu incelemek üzere, geliştirilmiş bir fenakistiskop olan zootrop'tan yararlandılar. Dört yıl sonra, Marey, Janssen'in tabancasından esinlenerek geliştirdiği Fotoğraf Tüfeği isimli aletle saniyede eşit aralıklarla peş peşe çekilmiş on iki görüntü elde etmeyi başardı. Ne var ki Marey, hareketin sadece bilimsel çözümlenmesiyle ilgilenen, sentezine pek önem vermeyen bir bilim adamıydı. 1888 yılında Emile Reynaud, kenarı delikli film şeridi sisteminin telif hakkını tescil ettirdi. Praksinoskop adını verdiği aletle yüzlerce heyecanlı izleyici önünde deliklerden çevrilerek dönen canlı resim gösterileri düzenledi. Gösteriye müzik eşlik ediyordu.

1892 yılında Thomas Edison, kinetograf adlı bir çekim makinesinin telif hakkını tescil ettirdi. Ne yazık ki filmleri görmeyi sağlayan kinetoskop, görüntüyü ekrana yansıtma olanağından yoksundu; çünkü bu alet, filmin bir büyütecin ardında düzenli bir hızla döndüğü bir kutudan ibaretti. Bu yüzden görüntüler küçüktü ve ancak tek bir seyirci tarafından izlenebilmekteydi. Avrupa ve Amerika'nın farklı kentlerinde birçok mucit işe yarar bir sinema düzeneği bulabilmek uğruna birçok hareketli görüntü makineleri yaptılar.

Sinematografi icat etme onuru bir Fransız'a aittir.

Louis Lumiere (1864-1948). Kamuya açık ilk gösteri 22 Mart 1895 tarihinde Bilimler Akademisi Başkanı, astronom Mascart'ın başkanlık ettiği Ulusal Sanayiye Özendirme Derneği üyeleri önünde yapıldı. Lumiere'in sinematografi, aynı yılın 28 Aralık tarihinden itibaren Paris'teki Grand Cafe'nin bodrum katında halka açık gösterilerde kullanılmaya başladı.

Sinemanın ilk yıllarına yani 1895-1908 yıllarına baktığımızda:

İlk filmler açık havada çekildi; ne senaryoları vardı ne de yöneticileri. Bunlar belgesel türde röportaj filmleri (Lumiere Fabrikasından Çıkan İşçiler, Bir Trenin Ciotat İstasyonuna Varışı, Bahçesini Sulayan Bahçıvan, Deniz Kıyısında Bir Banyo Sahnesi v.b.), belgeseller, günlük hayattan sahneler, saptayan filmler (Bir Bebeğin Öğle Yemeği, Piquet Partisi v.b.) ve aktüalite filmleriydi (Arabaya Binen İtalya Kral ve Kraliçesi, Çar II. Nikola'nın Taç Giyme Töreni v.b.).

Fransa'da, ama onun yanı sıra Almanya'da, İngiltere'de ve Birleşik Devletler'de sinema kısa sürede panayır- larının en çekici gösterilerinden biri oldu. Fakat 1895 yılına gelindiğinde Georges Melies isimli bir adam, Lumiere Kardeşler'in ticari geleceği olmayan bilimsel bir merak konusu olarak gördükleri bu yeni tekniğin önündeki parlak geleceği herkesten önce fark etti.

1914 yılına kadar dört yüzün üzerinde film çekti. Bunlardan bazıları yedi yüz metre uzunluğa erişiyordu. Melies'in 1902 yılında çektiği Aya Seyahat, bugün ticari değer taşıyan ilk gösteri filmi olarak kabul edilmektedir. Sinema sanatında bugün dahi kullanılmakta olan birçok tekniği Georges Melies'e borçluyuz.

SAYFA • 149

Yukarıdaki görselde “Radyo, Televizyon ve Sinema” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 16. Radyo, Televizyon ve Sinema Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Çağrışım kurma Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Özetleme
Telafi Stratejileri	Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler		Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Gerilim Filmlerinde Sosyal Medya” adlı bir metin yer almaktadır. “Gerilim Filmlerinde Sosyal Medya” metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden çağrışım kurma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejisini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden diğer ipuçlarını kullanma stratejisini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Radyo, Televizyon ve Sinema” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

“Radyo, Televizyon ve Sinema” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme

stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

DİNLEME METİNLERİ

FİZİK

Çizgilerin dışındaki adam: Prof. Dr. Mete Atatüre

Merhabalar Sayın dinleyiciler, her hafta salı akşamı yaptığımız bilim sohbetlerimizde bu hafta ünlü bir fizikçi-yi ağırlıyoruz. Cambridge Üniversitesi'nde kuantum fiziği üzerine çalışan Prof. Dr. Mete Atatüre bu haftaki programımızın konuğu. Pekî Kuantum fiziği üzerine çalışmalarıyla tarihe geçen sıra dışı bir bilim adamı Prof. Dr. Mete Atatüre kimdir?

19 Şubat 1975 Ankara doğumlu olan Türk fizikçi ve akademisyen Mete Atatüre, Cambridge Üniversitesi Fizik bölümünde öğretim üyesidir. Kuantum fiziği alanında çalışmaktadır. Işığın doğasını daha iyi anlamak üzere çalışmalar yapan Atatüre, 2015 yılında ölçülmesi imkânsız olarak kabul edilen 'ışık seviyesinin gürültü ölçümü'nü gerçekleştirmiştir. Prof. Dr. Mete Atatüre 42 yaşındadır.

Işık seviyesinin gürültü ölçümü ne demek?

Kuantum fiziğine göre gürültü, sinyalin şiddetinden bağımsız olarak arka planda hep vardır. Bu yüzden hiçliğin gürültüsü olduğunu iddia edebiliyoruz. Gürültü, sinyalin oynak olması demektir. Denizdeki dalga gibi... Deniz dalgalıysa derinliği değişir. Bu oynamaya gürültü diyoruz. Aslında buradaki gürültünün sesle bir alakası yok.

Bu buluştan sonra hayatınızda neler değişti?

Eskiden çalışmalarımı kendi kendime yapıyordum. Türkiye'de adım pek bilinmezdi. Buluşumuz İsrail'de, Amerika'da, Fransa'da, Almanya'da haber oldu ama Türkiye'de bir süre sonra öğrenildi. Haber olduktan sonra fizik okumak isteyen birçok Türkiyeli öğrenci bana yazdı. Yazılarında ailelerinin fizik okumalarına karşı olduğundan bahsetmişlerdi.

Birçok çocuğa fizik dersi ve laboratuvar kabus gibi geliyor.

Küçük yaşta ben de laboratuvarları sevmezdim. Çünkü "Şunu yap!" denirdi. Çocuğunu parka götüren anneler "üç kez salıncağa binip, geleceksin" demiyor. Laboratuvarıda kendi seçtiğim şeylerle oynamak farklı bir serüven.

Size 'Türk Einstein' demeleri can sıkıcı değil mi?

Kadın olsaydı "Türk Marie Cruie", futbolcu olsaydı "Türk Zidane" diyeceklerdi. İyi niyetli tabii ki, ama yine de artık bu benzetmelerden kurtulmamız gerekiyor. Ben hiçbir şeyin versiyonu değilim. Kendi halimde Mete'yim.

Laboratuvar dışında nasıl bir hayatınız var?

Hafta sonları dahil her gün çalışıyorum. Sadece bir gün az çalışıyorum. O da tatilimsi bir şey oluyor. Haftada üç film izlerim. Kürek ve bisiklet en sevdiğim iki spor. Biraz da akordion, ukulele ve gitarla oynuyorum. İyi bir müzik dinleyicisiyim. Ay fotoğrafları çekiyorum, yeri ayrıdır bende Ay'ın. Her akşam mutlaka gökyüzüne bakarım.

Ne kadar uyuyorsunuz?

Her şeye zaman yetmediği için uykudan kesiyorum. Genelde 4-6 saat arası uyuyorum.

Stephen Hawking'le aynı üniversitede çalışıyorsunuz. Hiç karşılaştınız mı?

Buraya ilk geldiğimde bir bankta oturup, broşürlere bakıyordum. O sırada yanımdan geçti. Sadece baktık. Okula eskisi kadar gelmiyor. Oradan kalkınca da karşımda Brian David Josephson'ı (Nobel ödüllü fizikçi) gördüm. Onunla daha çok iletişim halindeydim.

Stephen Hawking "İnsanoğlunun saldırganlığı nükleer savaşlara yol açabilir. Böylece medeniyet sona erer ve insanlık biter. İnsanlar başka gezegenlerde koloni kurarak soylarını devam ettirebilirler" demişti. Sizce haklı mı?

Başka bir gezegende yaşamamız gerektiği için değil de sadece gidip gidemeyeceğimizi merak ettiğim için bile denemeye değer. İnsanı doğadaki diğer canlılardan farklı yapan birebir ihtiyacı olmayan şeyleri de merak etmesidir. Biraz daha doğru hareket edebilirsek dünya herkese yeter.

Başka bir galaksidede hayat olduğuna inanıyor musunuz?

Evren o kadar büyük ki olmama olasılığı çok düşük. Carl Sagan "Eğer tüm evrende yaşam sadece Dünya'da varsa, bu çok büyük bir yer israfı olurdu" demiş.

SAYFA • 131

Yukarıdaki görselde "Fizik" dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 17. Fizik Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Feza GÜRSEY”in biyografisi yer almaktadır. “Feza GÜRSEY”in biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejisini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Fizik” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümünden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Fizik” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

Görünmezlik pelerininizi olsa kimin laboratuvarına girip, çalışmalarını izlerdiniz?

Laboratuvar olarak yelkenli bir gemiyi seçmiş olan Charles Darwin’i izlemek isterdim. Evrim gerçekten inanılmaz güçlü bir bilimsel olgu ve onun fark edildiği o sürece tanıklık etmeyi çok isterdim.

Koskoca evren hala bir sürü sır saklıyor. Hiçbir zaman her şeyi bilemeyecek olmamız sizi rahatsız etmiyor mu?

Aksine çok eğleniyorum. Koca bir bulmacanın henüz başındayız. Bilimden emekli olunmaz. 93 yaşında olup da okula gelen profesörlerimiz var. O iştah bitmez.

Nobel ödülünü önemsiyor musunuz?

Nobel almak güzel bir şey ama kimse ödül almak için çalışmaz. İşimi tutkuyla yapıyorum. Artık bilim ekip halinde yapıyor. Bir kişiye verilen ödüller süreci yansıtmıyor.

KİMYA

Merhaba sayın hocam öncelikle röportaj isteğimi geri çevirmediğiniz için teşekkür ederim.

Ne demek rica ederim.

Hocam geçen hafta hepimize büyük bir mutluluk yaşattınız ve bu yılki Nobel ödülünü aldınız. Nobel ödülünü aldığınızda neler hissettiniz?

Ödülü alırken memleketim adına gurur duydum. Bugüne kadar benim ismim, kimya alanındaki ders kitaplarında vardı, sadece kimyacılar beni tanırdı. Şimdi bir Türk ödül aldı diye Hindistan’dan, İngiltere’ye kadar herkes beni tanıyor. “10 bin dolar verelim konuşmaya gelin” diye sayısız mail alıyorum. Bundan, memleketim adına gurur duyuyorum.

Çalışmalarınız DNA onarımı dolayısıyla kanser tedavisinde umut olarak görülüyor. Sizce kanser bir gün önlenebilecek mi?

Ödülü almama vesile olan araştırma DNA onarımıyla ilgili. İnsanlar bana “Kanseri ne zaman tedavi edeceksin?” diye soruyor, onlara “Sigara içmezseniz, buna gerek kalmaz. Kanseri önlemek kanseri tedavi etmekten daha kolay olur” diye cevap veriyorum. Tekrar tekrar söy-

lüyorum. Sigara içmezseniz kanserin yüzde 50’si gider. DNA tahribinden kaynaklı kanserler var onları önlemek için yeni yöntemler geliştirilebilir. Bugün, kanser tedavisinde kullanılan ilaçların belli başlıları, kanser hücrelerinin DNA’sını tahrip ederek öldürüyor. Ancak buna karşılık kanser hücresi de kendi DNA’sını onarıyor. Biz kanser hücrelerinin DNA’yı onarmasını önlemeye çalışıyoruz. Bu ilk safha. Gelecekte mutlaka bir tedavi olacaktır.

Yeni çalışmalarınız ne yönde? Yeni bir Nobel ödülü daha gelebilir mi?

Mayıs ayında bir makale yayınladık. Buna göre bir insan genomunun DNA onarım haritasını çıkarabiliyoruz. Buna dayanarak kansere karşı daha iyi tedavi yöntemleri bulabiliriz. Şimdi, bu araştırmayı yapmalıyız ama dediğim gibi kanserden korunmak tedaviden çok daha kolay. Bence her şey makul ölçülerde yenmeli. Hiç bir şey aşırı yapılmamalı. Sigara gibi içki de zararlı. Çevre kirliliğinin de kansere neden olduğu ispatlandı. Ayrıca aşırı kilo kanseri tetikliyor. Türkiye’de kapalı alanlarda sigara yasağının uygulanması çok önemli.

Türkiye’ye dönmeyi, çalışmalarınızı buradan yürütmeyi düşünüyor musunuz?

Hayır... Şimdilik Türkiye’ye dönmeyi düşünmüyorum. Yaşım çok ilerledi. 69 yaşındayım. Şimdi Türkiye’ye gel, yeni laboratuvar kur, yeni bir ekip kur en az 10 yıl alacak bir süre. O zaman ben 80 yaşında olurum. Bu 10 yıllık süreyi orada devam eden çalışmaları sonlandırarak değerlendirmeliyim. Hem orada bulunan ortak çalışma arkadaşlarıma karşı da sorumluluklarım var. Ben laboratuvarımda hep Türk öğrencilerle çalıştım. Türk öğrencileri desteklemeye devam edeceğim. O şekilde Türkiye’ye olan borcumu ödeyeceğim.

Memleketin en çok neyini özlediniz?

Türkiye’nin suyunu, havasını, en çok insanını özledim. Biz özel insanlarız. Samimiyiz. Bu özlenmez mi? Ankara simidini çok severim. İzmir incirine bayılırım. Gelen tüm arkadaşlardan isterim. Mardin yemekleri burnumda tüter. Kısaca İnsan vatanının her şeyini özleyorum..

Bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim.

Rica ederim.

Yukarıdaki görselde “Kimya” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 18. Kimya Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Amaç ve hedef belirleme Yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Aziz SANCAR”ın biyografisi yer almaktadır. “Aziz SANCAR”ın biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Kimya” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma

stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Kimya” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

BİYOLOJİ

SUNUCU: Merhaba sayın dinleyiciler, bugün Genetik mühendisi Dr. Aysu Uygur'la GDO yani genetiği değiştirilmiş organizmalar üzerine konuşacağız.

SUNUCU: Merhaba Aysu hanım, bugünlerde televizyonda sıkça duyduğumuz GDO nedir? Bize kısaca bilgi verebilir misiniz?

AYSU UYGUR: Tabii. Her canlının, kendine özgü gen dizilerinin oluşturduğu bir kalıtsal yapısı vardır. Canlı yaşamına ait bütün bilgiler, genler şeklinde diziler; DNA yapısında yer almaktadır. Biyoteknolojik yöntemlerle, kendi türü dışındaki bir türden gen aktararak, belirli özellikleri değiştirilen bitki, hayvan ya da mikroorganizmalara, “transgenik” ya da “genetiği değiştirilmiş organizma”(GDO) adı verilmektedir.

Gen teknolojisi ile DNA içine, bir yabancı gen yerleştirilir. Yerleştirilen bu gen dizilimi, ilgili olmayan başka tür bir bitkiden hatta hayvan veya mikroorganizmadan gelir. Aktarılan gen parçasına, transgen adı verilmektedir. Bu teknoloji de; “gen teknolojisi”, “biyoteknoloji” veya “genetik mühendisliği” olarak adlandırılmaktadır.

SUNUCU: Bu genetik değişimler her canlıya uygulanabiliyor mu?

AYSU UYGUR: Elbette. Örneğin; bir balık veya kuşa ait gen, domatese; insan genleri, bir koyuna veya koli basili bakterisine; bir bakteri veya virüse ait bir gen de, mısıra transfer edilebilmektedir. Soya, mısır, patates gibi ürünleri, böcek ve yaban otlarına karşı korumak için, zehir salgılayan genler yerleştirilmektedir.

Genetiği ile en çok oynanmış canlılar, bitkilerdir. Ancak günümüz teknolojisi, hemen hemen tüm yaşam formlarına bu teknolojiyi uygulamaktadır. Bu teknoloji ile UV ışık altında parlayan ev hayvanları, HIV virüsünü bloke eden bakteriler, ispanak genleri taşıyan domuzlar, örümcek ağı üreten keçiler de üretilmektedir.

SUNUCU: Aysu Hanım, GDO yalnızca tarım sektöründe mi kullanılmaktadır?

AYSU UYGUR: Hayır. Bugün biz sadece tarım sektöründen duyuyor olsak da, aslında genetiği değiştirilmiş organizmalar birçok tıbbi araştırmada da kullanılır. Örneğin, şeker hastalarına insülin sağlayan bakteriler de

genetiği değiştirilmiş canlıdır, çünkü onlara insülin geni eklenmiştir. Bunun yanında, geçtiğimiz yıl, genetiği değiştirilmiş fare ve tavuklarla da, organların oluşumunu inceleyen birkaç çalışma için yoğun şekilde çalıştım. Kalp hastalarının ani kalp krizlerini önlemek için, yeni başladığım projemde de genetiği değiştirilmiş ve bu nedenle kalpleri çok çabuk yaşanan farelerle çalışacağım.

SUNUCU: Peki size göre GDOların tarımda kullanımının insan sağlığına etkisi nedir?

AYSU UYGUR: Teknoloji iyi kullanılırsa çok yararlı, hatta traktörlerin ve makinelerin tarımda yarattığı devrimin benzeri, ikinci bir devrim yaratılabilir. Ama dediğim gibi, bu teknolojinin iyi yönetilmesi gerekir.

SUNUCU: Bu değerli bilgiler için size çok teşekkür ederiz Aysu Hanım.

AYSU UYGUR: Beni programa konuk olarak davet ettiğiniz için ben teşekkür ederim.

ECZACILIK

Bugünkü yayınımda Kayseri Eczacı Odası Başkanı Oğuzhan Ulutaş'ın eczaneler ve bitkisel ürünler hakkında yapmış olduğu basın açıklamasına yer veriyoruz.

Eczacılığın 179. yıl dönümü nedeniyle Cumhuriyet Meydanı'nda bulunan Atatürk Anıtı'na çelenk koyan Kayseri Eczacı Odası Başkanı Oğuzhan Ulutaş, “Bitkisel ürünler konusunda ülkemizdeki uygulamalarda ciddi sıkıntılar var. Bitkisel ürünlerin satışı eczaneler tarafından yapılmalı” dedi.

Kayseri Eczacı Odası Başkanı Oğuzhan Ulutaş, “2009 yılından itibaren belirli temalar etrafında Eczacılık Haftası olarak kutlamaya başladığımız 14 Mayıs'ın odağına bu yıl bitkisel ürünleri yerleştirdik” dedi.

Ulutaş, bitkisel ürünlerin ülkede ciddi bir halk sağlığı sorunu haline geldiğini, bitkisel ürünler ve gıda takviyeleri konusunda eczaneler olarak vatandaşları bilgilendirmeye çalıştıklarını söyledi. Ulutaş, bitkisel ürünler konusunda Türkiye'de mevcut uygulamalara bakıldığında, gerek alanın tanımlanması, gerekse yasal düzenlemeler ve denetim aşamasında ciddi sıkıntılar olduğunu ifade ederek şu şekilde konuştu:

SAYFA • 133

Yukarıdaki görselde “Biyoloji” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 19. Biyoloji Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Prof. Dr. Gökhan HOTAMIŞLIGİL”in biyografisi yer almaktadır. “Prof. Dr.Gökhan HOTAMIŞLIGİL” in biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Biyoloji” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma

stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Biyoloji” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlamastratejisini görüyoruz. İlgili metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Aynı metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

“Hiçbir standarnizasyonu olmayan bitkisel ürünlerin ve gıda takviyelerinin bireye özgü değerlendirmeler yapılmaksızın, bilimsel yetkinliğe sahip olmayan kişilerce, herhangi bir denetime tâbi olmayan mekanlarda ya da radyo, televizyon ve internet gibi iletişim kanalları ile tanıtılmakta, reklamı yapılmakta ve satışa sunulmaktadır.

2010 yılında yürürlüğe konulan Geleneksel Bitkisel Tıbbi Ürünler Yönetmeliği'nde bitkisel ilaçların sunumunda eczanelerin sorumlu ve yetkili olduğu yasal bir çerçeveye konulmuştur. Ancak bitkisel ilaç tanımı ve sınıflandırılması açısından mevzuatta boşluklar bulunmakta, dolayısıyla söz konusu ürünlerin eczaneler dışında halka sunulması olgusu varlığını sürdürmektedir. Söz konusu ürünler yürürlükte bulunan gıda mevzuatına aykırı bir biçimde; rahatsızlıkları önlediği, tedavi ettiği veya tedaviye yardımcı olduğu şeklinde halkı yanlış yönlendirebilecek iddialarla ve ilaç olarak algılanabilecek biçimde ambalajlanarak piyasaya sunulmaktadır.

Sağlığa ilişkin tüm ürünlerde olduğu gibi bu ürünlerin kullanımı noktasında akıldan çıkarılmaması gereken husus gereğinden fazla dozda kullanılması ya da faydalanıcıların doğru belirlenmemesi durumunda bitkisel ürünlerin yarardan çok zarar getireceğidir. Bu anlamda bitkisel ürünlerin ancak gıda takviyesi tanımlamasından uzaklaştırılarak ilaç döngüsü içine girdikleri takdirde takip edilebileceği, yanlış kullanımların önüne geçilerek herhangi bir yan etki görüldüğünde mümkün olan en kısa sürede gerekli önlemlerin alınabileceği, daha da önemlisi ölümlere varan sonuçların engellenebileceği açıktır. Diğer yandan bitkisel ürünler ve gıda takviyeleri diğer ilaçlarla birlikte kullanılırken son derece dikkatli olunması gerekmektedir.

Temel uzmanlık alanı ilaç olan eczacı, bu bağlamda sağlık alanındaki görev ve yetkileri devredilmeyecek ve vazgeçilmeyecek bir sağlık elemanıdır. Eczacı, ilaç olarak değerlendirmesi gereken bitkisel ürünler hakkında da uzman olan kişidir. Zira Türkiye'de bitkisel ürün, drog ya da ilaçlarla ilgili olarak eğitim alan asli meslek grubu eczacılardır. Doğru üretim standartlarına göre üretilmiş bitkisel ilaçların doğru danışmanlık hizmeti ile halka sunulması ancak eczacılar aracılığıyla yürütülebilir.

Bu bağlamda bitkisel ürünlerin kullanım şekli, mik-

tari ve süresi hakkında açık, net ve doğru bilginin eczacıdan öğrenilip doğru tedavinin eczane aracılığıyla sürdürülmesi toplum sağlığı ve ülke ekonomisi açısından temel bir önem arz etmektedir.

Halk sağlığı açısından yarın daha büyük sorunlarla karşılaşılacak istenmiyorsa gıda takviyesi adı altında sağlık beyanları kullanılarak piyasaya sürülen, yazılı ve görsel medyada tanıtımı ve pazarlaması yapılan tüm ürünlerin satışı acilen durdurulmalı. Sağlığa ilişkin her türlü ürün Sağlık Bakanlığı'nın onayından geçtikten sonra bir sağlık profesyoneli olan eczacı danışmanlığında hastalara ulaştırılmalıdır”

TIP

Merhaba arkadaşlar, yaz geliyor ve hepiniz fazla kilolardan kurtulmak mı istiyorsunuz? Bugün sevgili spor hocam Ahmet Vural'ı sizin için stüdyomuzda çağırdım ve kendisine bazı sorular hazırladım. Hocam hoş geldiniz.

Hoş bulduk.

Zayıflamak için aşırı spor yapanlar kas kütlelerini arttırıyor. Peki kas artışı, kilo artışına neden olmuyor mu?

Hem diyet yapıp hem aşırı spor yapanlar kas kütlelerini arttırmıyor. Peki kas artışı, kilo artışına neden olmuyor mu? Hem diyet yapıp hem aşırı ağır egzersiz yapmak zaten yanlış. Ağır egzersiz yapan kişilerin amaçlarından biri kilo vermek bile olsa, özellikle sağlıklı ve doğru beslenmeye özen göstermelidirler. Çünkü zaten insanın doğasında hareketli ve aktif olmak var. Ama yüksek yük bu doğallık sürecinin bir parçası değildir. Kişi çabuk kilo vermek için aşırı egzersiz, ağırlık çalışması yapıyorsa ihtiyacının çok altında kalori almamalıdır. Siz ikisini birbirine ters orantılısanız, yani alımı iyice kısip kalori harcamayı egzersizle çok artırırsanız kilo verirsiniz ama kas yapmak yerine kas yıkımına da neden olabilirsiniz. Bu da sağlığınıza yitirmenize neden olur. Kilo verme amacından uzaklaştığınız gibi sağlığınızı da kaybetmiş olursunuz.

Spor sabah mı yoksa akşam saatlerinde mi yapılmalı?

Burada hem alışkanlıklar göz önünde bulundurulmalı hem de bilimsel çalışmalar. Genelde öğleden önce ve hemen sonrasındaki saatler daha ideal gözüküyor. Çünkü insan metabolizması ışıkla harekete geçiyor. Sabah güneşin doğması sonucu ışık sayesinde uyandırıyor

Yukarıdaki görselde “Eczacılık” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 20. Eczacılık Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Şerafettin SABUNCUOĞLU”nun biyografisi yer almaktadır. “Şerafettin SABUNCUOĞLU”nun biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Eczacılık” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma

stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Eczacılık” dinleme metnini bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. İlgili metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

ve metabolizmamızın hızı artıyor. Bu, öğleden önce veya sonrasında en yüksek performans noktasına çıkıyor. İşte bu nedenle sporun da bu saatlerde yapılmasında fayda var. Ama günümüz koşullarında, çalışan insanlar için gün ortasında spor yapmak pek de mümkün olmuyor. o zaman yapılacak tek bir şey kalıyor ki kendimize uygun zamanlarda spor yapmak. Sporu hiç yapmaktansa geç de olsa yapmak. Mesela iş çıkışı geç saat bile olsa spor salonuna gitmek istiyorsanız mutlaka gidin. Sporun önüne zamanla ilgili hiçbir engel koymayın. Günlük koşullarınıza ne zaman uyuyorsa o zaman spor yapın. Gece geç saatlerde sporun önerilmeme nedeni de şudur; Gece aslında organizmanın dinlenme zamanı başlıyor. Vücut tüm fonksiyonlarını yavaşlatıyor ve kendini uykuya hazırlıyor. Tam bu süreçte spora başlandığında vücut yeniden harekete geçiyor ve dinleniyor. Böylece gece spor yaptıktan sonra kişinin tekrar uykü durumuna geçmesi uzun bir zaman alıyor. Bu durum kişi için sorun yaratmıyorsa gece de spor yapılabilir. Söylediğim gibi egzersizin ideal saatleri vardır ama bu saate uyamıyorsanız da mutlaka egzersizinizi yapın.

Egzersiz öncesinde aç mı olmalıyız, tok mu?

Aç demeyelim ama yemek sonrası belli bir zamanın geçmiş olması gerekli. Bu da ideal şartlarda yemekten üç saat sonra olabilir. Ama aşırı yemediyse iki saat sonra da olabilir. Daha kısa bir süre içinde egzersiz yaparsanız o zaman bir ara öğün tercih etmeniz gerekiyor. Hafif bir atıştırma ile egzersize başlayabilirsiniz. Egzersiz öncesi özellikle de glikemik indeksi düşük olanların aç olmaları gerekir. Bu tip kişiler için açlık da aşırı tokluk kadar olumsuz etki yaratır. Kan şekeri düşürür.

Çok spor yapmanın zararı olur mu?

Olur tabii. Burada kritik durum, şiddet ve sıklıktır. En üst düzey performans sporcuları için bile dinlenme çok önemlidir. Yani hafta sonu savaştığı olmamak gerekiyor. Hafta sonu savaştığı, Amerika’da sık kullanılan bir tanımlama... Bunlar bir grup sporcudur. Hafta içi hiçbir şey yapmazlar ama hafta sonu gelince çok sıkı bir basket veya futbol maçı, arkasından yürüyüş, spor salonu çalışması gibi hizmetleri alamaz ve beş günün acısını çıkarmaya çalışırlar. Tüm sporları yaparlar bir de üzerine saunaya girerler. İşte bu yapılan zararlıdır. Doğru egzersiz zamanı yayılmalıdır. Eğer siz spor yaptıktan sonra ertesi gün sağınız solunuz ağrıyorsa buna da egzersiz uzmanınız ‘iyi güzel, böyle olsun, geliyorsunuz’ dıyorsa o zaman o salona ve egzersiz uzmanınızı sorgulayın.

Normalde hiç ağrı olmaması mı lazım?

Ufak tefek hamlik ağrıları olabilir ama bunlar kişinin günlük aktivitesini etkilemez ve zaman içinde kaybolup gider. Bu tip ağrılar ilk günler olabilir ama ağrı hareketleri kısıtlayacak kadar oluyorsa, kişi ‘Her yerim tutuldu, kolumu kaldıramıyorum’ dıyorsa o zaman yanlış yoldadır.

‘Spora başlarsam hep yapmam lazım. Bırakırsam kilo alırım. En iyisi ben hiç başlamayayım’ sıkça duyduğumuz bir söz. Bunda doğruluk payı var mı?

Böyle bir şey var ama bu yine bizim eksik ve yanlış yaptığımız egzersizlerden, kaynaklanıyor. Nasıl ki yanlış diyetle, yanlış egzersizle kilo alınabilir, sporu bıraktıktan sonra kilo almak da mümkün. Yanlış sistem şöyle işliyor. Spor yapan kişi sporu bıraktıktan sonra aynı yeme alışkanlıklarına devam ediyor. Böylece bir dengesizlik ortaya çıkıyor. Vücuttan çıkan kalori ile giren kalori arasındaki fark da kiloya neden oluyor. Beynimizde bir termostat vardır. O vücut ayarlarımızı belli bir düzene uydurur ve hep aynı kalmaya çalışır. Eğer dikkatsiz olursanız verdığınız kilolar geri gelir. Belki de ilk vermeye başladığınızdan birkaç kilo fazlasıyla bile geri gelebilir. Eğer bir dönem eski aktiflik düzeninizde olmayacaksınız, enerji alımınızı azaltmanız şarttır.

SAĞLIK YÖNETİMİ

Doç.Dr.Aysegül YILDIRIM KAPTANOĞLU ile R-
portajı:

SORU:

Sağlık yönetimi bölümü gelişmiş ülkelerde meslek olarak kabul edilirken bizim ülkemizde hala bir meslek olarak görülmemektedir. İnsanlar böyle bir bölümden haberdar bile değil. Bu bölümün meslekleşmesi için ne gibi adımlar atılması gerekmektedir ?

CEVAP:

Sabıra ihtiyaç var. Yeni çıkan bölümlerin meslekleşmesi zamanla oluyor. Bir de bölüm öğrencisinin kendisini

SAYFA = 135

Yukarıdaki görselde “Tıp” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 21. Tıp Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Çağrışım Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “İbn-i Sina”nın biyografisi yer almaktadır. “İbn-i Sina”nın biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden çağrışım, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Tıp” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Tıp” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

nitelikli hale getirmesine ihtiyaç var. Bizim eğittiğimiz üstüne eklerseniz, bizden daha çok bilgi isterseniz, zaman içinde göreceksiniz ki millet mecburen öğrenecek. Bizim burdan mezun öğrencimiz var, lojistik yönetiyor. Özel hastaneler onu kapmanın peşinde. Çünkü depo masrafindan kurtuluyor hastane. Bunun gibi bir çıktı yaratmalısınız.

SORU :

Sağlık yönetimi eğitimi veren üniversitelerimizde akademisyen açığı olduğu herkes tarafından sıkça dile getirilen bir sorun. Bu konuda fikirleriniz nelerdir?

CEVAP:

Bizde yine açık çok değil ama yeni açılan yerlerde bu sorun çok. Biz yine buralardan destekliyoruz birbirimizi. İstanbul ve Ankara buluyor... Her yerde açılıyor, gitmek mesele işte. Eğitimin standardizasyonu lazım o da zaman içinde gelişecek. İyi yönetici, sonunda, hastanesini iyi yönetendir, çıktısını iyi verendir. Bu şekilde ancak işimizi iyi yapabiliriz. Yönetici olarak iş bulmamız için gerekirse hastanenin her yerinde çalışmayı bilmeliyiz. Üşenmeden bu şekilde çalışarak biraz zamana ihtiyacımız olacak.

SORU

Bölümün ülkemizde popüler olmaya başladığı ilk yıllarda bu bölüm 3 üniversitede bulunuyordu ve sınırlı mezun veriyorlardı. Günümüzde toplam yirmi beşin üzerinde üniversitede bu bölüm lisans düzeyinde okutuluyor. Kısa bir sürede sizce bu kadar üniversitede açılması bölümün geleceği için bir sıkıntı doğurmaz mı?

CEVAP:

Geleceği açısından bir sıkıntı doğurmaz yani şu anda sektörün gelişmesi neticesinde ve kamuda yasaların yürürlüğe girmesi ile sağlık yöneticisinin önemi artıyor.

ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ

Merhabalar sayın dinleyiciler. Her hafta meslekleri tanıttığımız programımızda bu hafta Endüstri Mühendisliği'ne yer vereceğiz.

Ülkemizde en çok tercih edilen mühendislik bölümleri arasında yer alan endüstri mühendisliği; malzeme,

makine ve insan ile birlikte oluşan bütünlük sistemleri bir araya getiren ve bütün bu unsurların yönetimini gerçekleştiren bir bölüm olarak tanımlanmaktadır.

Bu mühendislik dalında, fen bilimleri, sosyal bilimler ve matematik gibi alanları, bilgi ve beceriler ile birleştirerek, tasarım, analiz gibi konuları da ele alarak sonuçlar belirlenmektedir. Elbette ki disiplinler arası bir yaklaşım mevcuttur. Enerji kaynaklarını daha verimli kullanmak; para, vakit ve diğer olanakları da en verimli şekilde elde tutabilmek adına artırılan mühendislik hizmet kalitesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Bahsedilen bu mühendislik dalı, aslında diğer dallara göre biraz daha farklı bir yapıda kurulmaktadır. Düşünce sistemi diğerlerine göre farklılık gösterirken, parça olarak çalışmak yerine bir parçayı diğerleri ile birlikte bir bütün olarak görerek, çalışma sistemi oluşturmayı hedeflemektedir. Bu dalda sosyal bilimler ile de iç içe çalışıldığı bilmeniz gerekenler arasında.

Endüstri mühendislerinin görevi nedir?

Elbette ki tecrübeleri ve aldığı unvana göre değişiklik gösteren görevleri bulunmaktadır.

Endüstri mühendisleri üretim süreçlerinin planlamasını yapmaktadır. Bu planlama ise üretilen ürüne göre değişiklik gösterir. Maliyet ve zamanlama endüstri mühendislerinin görevleri arasında yer alıyor. Makine tesisatlarının en verimlisinin tercih edilmesi ve yerleşimi konusunda da görevlere sahiptir. Ürün ve stokların kontrolünü yapmakta görevli olurken, hammadde kontrollerini de üstlenmektedir. Sipariş verilecek olan ürün miktarı konusunda da yetkisi bulunmaktadır. Yöneticilerin karar süreçlerini hızlandırabilmek üzere gerekli olan veri ve evrakların hazırlığını yaparlar. Çalışanlardan verim alabilmek üzere, iş bölümleri planlamaları ve iş emirlerini hazırlamaktadırlar. Herhangi bir ürünün ya da bunun yanı sıra verilecek hizmetlerin, tüketiciler üzerinde verdiği etkinin en üst düzeyde olması için yönetimleri üstlenmektedirler.

Meslek ne gibi özellikler gerektiriyor?

Her meslekte olduğu gibi elbette ki endüstri mühendisi olmak isteyenlerin de bazı özellikleri taşıması gerekmektedir. Mühendis olmak isteyenlerde bulunması ya da kazanılması gereken yeterlilikler şöyledir;

SAYFA • 136

Yukarıdaki görselde “Sağlık Yönetimi” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 22. Sağlık Yönetimi Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Görselleri kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Prof.Dr.Ömer ÖZKAN”ın biyografisi yer almaktadır. “Prof.Dr.Ömer ÖZKAN”ın biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejisini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Sağlık Yönetimi” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Sağlık Yönetimi” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

nitelikli hale getirmesine ihtiyaç var. Bizim eğittiğimiz üstüne eklerseniz, bizden daha çok bilgi isterseniz, zaman içinde göreceksiniz ki millet mecburen öğrenecek. Bizim burdan mezun öğrencimiz var, lojistik yönetiyor. Özel hastaneler onu kapmanın peşinde. Çünkü depo masrafından kurtuluyor hastane. Bunun gibi bir çıktı yaratmalısınız.

SORU :

Sağlık yönetimi eğitimi veren üniversitelerimizde akademisyen açığı olduğu herkes tarafından sıkça dile getirilen bir sorun. Bu konuda fikirleriniz nelerdir?

CEVAP:

Bizde yine açık çok değil ama yeni açılan yerlerde bu sorun çok. Biz yine buralardan destekliyoruz birbirimizi. İstanbul ve Ankara buluyor... Her yerde açılıyor, gitmek mesele işte. Eğitimin standardizasyonu lazım o da zaman içinde gelişecek. İyi yönetici, sonunda, hastanesini iyi yönetendir, çıktısını iyi verendir. Bu şekilde ancak işimizi iyi yapabiliriz. Yönetici olarak iş bulmamız için gerekirse hastanenin her yerinde çalışmayı bilmeliyiz. Üşenmeden bu şekilde çalışarak biraz zamana ihtiyacımız olacak.

SORU

Bölümün ülkemizde popüler olmaya başladığı ilk yıllarda bu bölüm 3 üniversitede bulunuyordu ve sınırlı mezun veriyorlardı. Günümüzde toplam yirmi beşin üzerinde üniversitede bu bölüm lisans düzeyinde okutuluyor. Kısa bir sürede sizce bu kadar üniversitede açılması bölümün geleceği için bir sıkıntı doğurmaz mı?

CEVAP:

Geleceği açısından bir sıkıntı doğurmaz yani şu anda sektörün gelişmesi neticesinde ve kamuda yasaların yürürlüğe girmesi ile sağlık yöneticisinin önemi artıyor.

ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ

Merhabalar sayın dinleyiciler. Her hafta meslekleri tanıttığımız programımızda bu hafta Endüstri Mühendisliği'ne yer vereceğiz.

Ülkemizde en çok tercih edilen mühendislik bölümleri arasında yer alan endüstri mühendisliği; malzeme,

makine ve insan ile birlikte oluşan bütünlük sistemleri bir araya getiren ve bütün bu unsurların yönetimini gerçekleştiren bir bölüm olarak tanımlanmaktadır.

Bu mühendislik dalında, fen bilimleri, sosyal bilimler ve matematik gibi alanları, bilgi ve beceriler ile birleştirerek, tasarım, analiz gibi konuları da ele alarak sonuçlar belirlenmektedir. Elbette ki disiplinler arası bir yaklaşım mevcuttur. Enerji kaynaklarını daha verimli kullanmak; para, vakit ve diğer olanakları da en verimli şekilde elde tutabilmek adına artırılan mühendislik hizmet kalitesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Bahsedilen bu mühendislik dalı, aslında diğer dallara göre biraz daha farklı bir yapıda kurulmaktadır. Düşünce sistemi diğerlerine göre farklılık gösterirken, parça olarak çalışmak yerine bir parçayı diğerleri ile birlikte bir bütün olarak görerek, çalışma sistemi oluşturmayı hedeflemektedir. Bu dalda sosyal bilimler ile de iç içe çalışıldığı bilmeniz gerekenler arasında.

Endüstri mühendislerinin görevi nedir?

Elbette ki tecrübeleri ve aldığı unvana göre değişiklik gösteren görevleri bulunmaktadır.

Endüstri mühendisleri üretim süreçlerinin planlamasını yapmaktadır. Bu planlama ise üretilen ürüne göre değişiklik gösterir. Maliyet ve zamanlama endüstri mühendislerinin görevleri arasında yer alıyor. Makine tesisatlarının en verimlisinin tercih edilmesi ve yerleşimi konusunda da görevlere sahiptir. Ürün ve stokların kontrolünü yapmakta görevli olurken, hammadde kontrollerini de üstlenmektedir. Sipariş verilecek olan ürün miktarı konusunda da yetkisi bulunmaktadır. Yöneticilerin karar süreçlerini hızlandırabilmek üzere gerekli olan veri ve evrakların hazırlığını yaparlar. Çalışanlardan verim alabilmek üzere, iş bölümleri planlamaları ve iş emirlerini hazırlamaktadırlar. Herhangi bir ürünün ya da bunun yanı sıra verilecek hizmetlerin, tüketiciler üzerinde verdiği etkinin en üst düzeyde olması için yönetimleri üstlenmektedirler.

Meslek ne gibi özellikler gerektiriyor?

Her meslekte olduğu gibi elbette ki endüstri mühendisi olmak isteyenlerin de bazı özellikleri taşıması gerekmektedir. Mühendis olmak isteyenlerde bulunması ya da kazanılması gereken yeterlilikler şöyledir;

SAYFA • 136

Yukarıdaki görselde “Endüstri Mühendisliği” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 23. Endüstri Mühendisliği Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını k.		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Süreyya CİLİV”in biyografisi yer almaktadır. “Süreyya CİLİV”in biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejisini görüyoruz.

İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Endüstri Mühendisliği” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Endüstri Mühendisliği” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde

dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metnibilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz.

FEN ve SAĞLIK BİLİMLERİNDE AKADEMİK TÜRKÇE 3

- Eşgüdüm ve çok yönlü olarak karar verebilmek,
- Altında çalışan personellerden verim alabilmek üzere motivasyonlarını sağlamak,
- Matematik ve fizik alanlarında başarılı, çalışkan ve öğrenmeye açık olmak,
- Fikirlerini diğer kişilere aktarma konusunda yetenekli olmak,
- Analitik düşünme yeteneğine sahip olmak,
- İnsan ihtiyaçlarını karşılayabilmek üzere duyarlı ve sorumluluk sahibi olmak,
- İlişki ve sosyal etkileşimlerde başarılı ve ikna kabiliyeti yüksek olmak,
- Son olarak elbette ki her hangi bir konuda yaratıcı olmak da mesleğin gerekleri arasında yer alıyor.

Evet sayın dinleyiciler, bu haftaki programımızda size endüstri mühendisliği hakkında bilgiler verdik. Umarız programımız hoşunuza gitmiştir.

ELEKTRİK-ELEKTRONİK MÜHENDİSLİĞİ

Dünya'da nükleer enerjinin durumu nedir ?

Atom çekirdeklerinin parçalanması sonucunda büyük bir enerji açığa çıkmaktadır. Ağır atom çekirdeklerinin nötronlarla bombardımanı sonucunda bu çekirdeklerin parçalanması sağlanabilir; bu tepkimeye "filyon" adı verilmektedir. Her bir parçalanma tepkimesi sonucunda açığa filyon ürünleri, enerji ve 2-3 adet de nötron çıkmaktadır.

Uygun şekilde tasarlanan bir sistemde tepkime sonucunu açığa çıkan nötronlar da kullanılarak parçalanma tepkimesinin sürekliliği sağlanabilir yani zincirleme tepkime ortaya çıkabilir.

Bu işlemde çok yüksek sıcaklığa çıkılan sistemler kullanılmaktadır. Çok yüksek sıcaklıkta yüksek enerjiye ulaşan atom çekirdeklerinin çarpışması ile füzyon tepkimesi sağlanabilmektedir. Filyon ve füzyon tepkimeleri ile elde edilen enerjiye "çekirdek enerjisi" veya "nükleer enerji" adı verilmektedir. Bu işlemlerin yapıldığı elektrik santralleri nükleer reaktör ya da nükleer elektrik santrali adını taşımaktadır.

31 ülkede toplam 444 nükleer reaktör çalışır durumdadır. Aralarında daha önce nükleer güç santrali bulunmayan Birleşik Arap Emirliği'nin de bulunduğu 16 ülkede ise hali hazırda toplam 64 santralin inşaatı devam etmektedir. 2023 yılına kadar 164 yeni nükleer reaktör yapılması planlanmıştır.

99 santralle dünyanın en fazla nükleer santraline sahip bulunan ABD, elektrik üretiminin % 20'sini nükleer enerjiden elde etmektedir. 58 nükleer reaktörün üretimde olduğu Fransa elektrik üretiminin % 77'sini nükleer enerjiden karşılarken; 35 nükleer reaktörün üretime devam ettiği 8 reaktörün ise inşaat halinde bulunduğu Rusya elektrik üretiminin % 19'unu; 3 reaktörün inşaat aşamasında 25 reaktörün ise işletmede olduğu Güney Kore % 30'unu nükleer santrallerden elde etmektedir. 33 nükleer reaktöre sahip Çin ise önümüzdeki yıllarda gerçekleştirilecek elektrik enerji talebini karşılamak için 22 nükleer reaktörün inşaatına başlamıştır.

Petrol ve doğalgaz zengin ülkelerde bile nükleer güç santrali bulunmaktadır. Örneğin; ABD, Kanada, İngiltere, Rusya ve Meksika gibi petrol zengin ülkeler, İran ve Rusya gibi doğalgaz zengin ülkeler elektrik enerjisi üretim portföyüne nükleer enerjiyi de dâhil etmişlerdir.

Ayrıca, petrol rezervi bakımından dünya 5 incisi, doğalgaz rezervi bakımından da dünya 9 uncusu olan Birleşik Arap Emirlikleri, Güney Kore ile 4 ünitelik santralin kurulumu için anlaşma imzalamıştır. Şuanda ilk ünitenin inşaatı devam etmektedir.

Fukuşima sonrasında Almanya, ömrü dolan 9 santralini kapatmış olup 8 santral ise halen işletme halindedir. Ancak, bu politik karar sonucunda Almanya elektrik ihtiyacını karşılamak için Fransa ve Çek Cumhuriyeti'nden elektrik ithal etmektedir.

Japonya, Fukuşima kazası nedeniyle kapattığı nükleer santrallerden dolayı ortaya çıkan elektrik açığını karşılamak için yıllık 40 milyar dolara yakın ilave enerji kaynakları ithal etmek zorunda kalmıştır. Nihayetinde, Japonya 17 nükleer güç santralini yeniden açma sürecini başlatmıştır.

SAYFA • 137

Yukarıdaki görselde "Elektrik-Elektronik Mühendisliği" dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 24. Elektrik-Elektronik Mühendisliği Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Görselleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma	Fikri çabucak anlama Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

Bu metinden önce “Doç.Dr. Kamran TÜRKOĞLU” nun biyografisi yer almaktadır. “Doç.Dr. Kamran TÜRKOĞLU”nun biyografisini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejisini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynaklara başvurma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yoluyla akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Elektrik-Elektronik Mühendisliği” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden grupta, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma, mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Elektrik-Elektronik Mühendisliği” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz.

ERSEM SOSYAL BİLİMLER KİTABI

Dinleme Metni: Bilim ve Bilimcilik Nedir?
Konuşmacı: Dr. Alper Bilgili
Kaynak: Youtube

canlı

YRD. DOÇ. ALPER BİLGİLİ - Acıbadem
Ün. Sosyoloji Böl. Öğretim Üyesi
Lisans - Yüksek Lisans
Boğaziçi Üni. Siyaset Bilimi
ve Uluslararası İlişkiler
Doktora
İstanbul Üni. Sosyoloji Bölümü
Post-Doktora
Leeds Üniversitesi
Bilim Tarihi ve Bilim Felsefesi)
İngiliz Bilim Tarihi Topluluğu
Uluslararası Danışma Kurulu Üyesi

BİLİM VE BİLİMCİLİK NEDİR?
7:12 / 1:29:57

KINLIK Metni dinleyiniz. "Bilim ve bilimcilik" ifadeleri konuşmacıya ve size göre ne anlama geliyor? Karşılaştırınız.

AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER 5

Yukarıdaki görselde “Bilim ve Bilimcilik” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 25. Bilim ve Bilimcilik Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Fikri çabucak anlama İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını k.		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz.

Dinleme Metni: Osteoarkeoloji Nedir?
Konuşmacı: Prof. Dr. Vedat Onar
Kaynak: Youtube - TÜbitak Bilim Genç

▶ Seçici dinleyebilme

LİK Prof. Dr. Vedat Onar'ın "Osteoarkeoloji Nedir?" başlıklı konuşmasını dinleyiniz ve aşağıda istenen bilgilere yönelik notlar alınız.

a. Vedat Onar'ın görev tanımı:

.....

.....

b. Osteoarkeoloji biriminde yürütülen çalışmalar:

.....

.....

c. Osteoarkeoloji merkezindeki en önemli kazı malzemeleri:

.....

.....

AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER 33

Yukarıdaki görselde “Osteoarkeoloji” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 26. Osteoarkeoloji Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler	
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Fikri çabucak anlama İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümünden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Osteoarkeoloji” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Osteoarkeoloji” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma,

duygularına hâkim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Osteoarkeoloji” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz.

► İktisat ile ilgili alan bilgisini genişletebilme

16. ETKİNLİK İşsizlik türleri, temelde istemli (iradi) işsizlik ve istem dışı (gayri iradi) işsizlik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sizce metindeki işsizlik türü aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz ve sınıfta tartışınız.

İstemli (iradi) işsizlik
 İstem dışı (gayri iradi) işsizlik

17. ETKİNLİK İstem dışı işsizlik kendi içinde 6 türe ayrılabilir. Sizce metindeki işsizlik türü aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz ve sınıfta tartışınız.

Geçici (frikسیونel) işsizlik
 Dönemsel (konjonktürel) işsizlik
 Yapısal (strüktürel) işsizlik
 Teknolojik işsizlik
 Mevsime bağlı işsizlik
 Gizli işsizlik

18. ETKİNLİK Ülkenizde hangi işsizlik türü veya türleri yaygındır? Sebeplerini belirterek açıklayınız.

 1. Dinleme Metni: “Katil Robotlar” Birleşmiş Milletler’in Gündeminde
Kaynak: Youtube

56 AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER

Yukarıdaki görselde “Katil Robotlar Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 27. Katil Robotlar Birleşmiş Milletler'in Gündeminde Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Fikri çabucak anlama İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını k.		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu vaklasma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Katil Robotlar Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Katil Robotlar Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini

cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Katil Robotlar Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

2. Dinleme Metni: Yapay Zekâ ve Robotlar

Konuşmacı: Prof. Dr. Levent AKIN

Kaynak: Youtube - Tübitak Bilim Genç

► Dinlerken Cornell not alma tekniğini kullanabilme

İPUCU

Cornell not alma tekniği, yapılandırılmış bir not alma tekniğidir. Bu teknikte kullandığınız kâğıdı bölümlere ayırmak çok önemlidir. Kâğıdı yatay olarak 3 bölüme ayırmalısınız. Üstteki bölüme tutacağınız notla ilgili tanımlayıcı bilgileri (konuşmacı, tarih, yer vb.) yazmalısınız. Orta bölümü iki sütuna ayırmalısınız. Sol sütun dar, sağ sütun ise geniş olmalıdır. Sol sütuna anahtar kelimeler, fikirler, konu ile ilgili soruları yazmalısınız. Sağ sütuna ise ayrıntıları yazarak not almamalısınız. Sağ sütundaki ayrıntılar, sol sütundaki anahtar kelimeler, fikirler ve sorularla ilgili olmalıdır. Alt bölümde ise aldığınız notlardan ürettiğiniz özete yer vermelisiniz.

Yukarıdaki görselde “Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 28. Yapay Zekâ ve Robotlar Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Fikri çabucak anlama İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı analiz	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

37. ETKİNLİK Aşağıdakilerden hangisi veya hangilerinin eşik beklentilerinin görevleri arasında olduğunu araştırınız. Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.

38. ETKİNLİK Aşağıdaki görüşlerden hangisine katılıyorsunuz? Sınıfta tartışınız.

Dinleme Metni: Sosyal Medya İletişimi Nedir?
Kaynak: Youtube - infografikz

Sosyal Medya İletişimi Nedir?

134 AKADEMİK YÖRÜKÇÜ SOSYAL BİLİMLER

Yukarıdaki görselde “Sosyal Medya İletişimi Nedir?” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 29. Sosyal Medya İletişimi Nedir? Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anlam haritası oluşturma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Fikri çabucak anlama İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı analiz	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Sosyal Medya İletişimi” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anlam haritası oluşturma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Sosyal Medya İletişimi Nedir?” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Sosyal Medya İletişimi Nedir?” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

Dinleme Metni: Karar verme
Kaynak: Youtube - KhanAcademyTurkce

Karar Verme ve Kestirme Yolları

Ulaşılabilirlik Kestirme Yolu - Hemen akla gelen örnekler

Temsil Edilebilirlik Kestirme Yolu
"Örneklere karşılaştırma"

Çekişme Yanılgısı : Feminist + Veznedar

Not alarak dinleme

6. ETKİNLİK Metni dinlerken aşağıda verilen ifadelerle ilgili notlar alınız.

Ulaşılabilirlik kestirme yolu

Temsil edilebilirlik kestirme yolu

Çekişme yanılgısı

156 AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER

Yukarıdaki görselde “Karar Verme” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 30. Karar Verme Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Anlam haritası oluşturma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Fikri çabucak anlama İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Karar Verme” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Karar Verme” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma, görselleri kullanma, anlam haritası oluşturma; eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Karar Verme” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

ERSEM FEN BİLİMLERİ

Dinleme Metni: Bilim ve Bilimcilik Nedir?
Konuşmacı: Dr. Alper Bilgili
Kaynak: Youtube

canlı

YRD. DOÇ. ALPER BİLGİLİ - Akademi
Ünl. Sosyoloji Böl. Öğretim Üyesi
Lisans - Yüksek Lisans
Boğaziçi Ünl. Siyaset Bilimi
ve Uluslararası İlişkiler
Doktora
İstanbul Ünl. Sosyoloji Bölümü
Post-Doktora
Leeds Üniversitesi
Bilim Tarihi ve Bilim Felsefesi
İngiliz Bilim Tarihi Topluluğu
Uluslararası Danışma Kurulu Üyesi

ABONE OL

BİLİM VE BİLİMCİLİK NEDİR?
7:12 / 1:29:57

KİMLİK Metni dinleyiniz. “Bilim ve bilimcilik” ifadeleri konuşmacıya ve size göre ne anlama geliyor? Karşılaştırınız.

AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER 5

Yukarıdaki görselde “Bilim ve Bilimcilik” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 31. Bilim ve Bilimcilik Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Anlam haritası oluşturma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden grupta, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden grupta, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

Dinleme Metni: Yenikapı Marmaray Kazıları
Konuşmacı: Prof. Dr. Vedat Onar
2.

Prof. Dr. Vedat ONAR
İstanbul Üni. Veterinerlik Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı Öğr. Üyesi

0:16 / 2:05

► Seçici dinleyebilme

TKİNLİK Prof. Dr. Vedat Onar'ın "Yenikapı Marmaray Kazıları" başlıklı konuşmasını dinleyiniz ve aşağıda istenen bilgilere yönelik notlar alınız.

a. Vedat Onar'ın görevi nedir?
.....

b. Yeni Kapı Metro ve Marmaray kazı çalışmaları kaç yıldan itibaren sürdürülen bir çalışmadır?
.....

c. Kazılar sırasında hangi hayvanlara ait kalıntılar bulunmuştur?
.....

d. Kazılarda tespit edilen kalıntılara ait laboratuvar incelemeleri neden tamamlanamamıştır?
.....

e. Kazı sonucunda tespit edilen İstanbul'un tarihini değiştirecek önemli buluntular nelerdir? Yazınız.
.....

AKADEMİK TÜRKÇE FEN BİLİMLERİ 33

Yukarıdaki görselde “Yenikapı Marmaray Kazıları” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 32. Yenikapı Marmaray Kazıları Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı analiz	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Yenikapı Marmaray Kazıları” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Yenikapı Marmaray Kazıları” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Yenikapı Marmaray Kazıları” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

► İktisat ile ilgili alan bilgisini genişletebilme

16. ETKİNLİK İşsizlik türleri, temelde istemli (iradi) işsizlik ve istem dışı (gayri iradi) işsizlik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sizce metindeki işsizlik türü aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz ve sınıfta tartışınız.

İstemli (iradi) işsizlik
 İstem dışı (gayri iradi) işsizlik

17. ETKİNLİK İstem dışı işsizlik kendi içinde 6 türe ayrılabilir. Sizce metindeki işsizlik türü aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz ve sınıfta tartışınız.

Geçici (friksiyonel) işsizlik
 Dönemsel (konjonktürel) işsizlik
 Yapısal (strüktürel) işsizlik
 Teknolojik işsizlik
 Mevsime bağlı işsizlik
 Gizli işsizlik

18. ETKİNLİK Ülkenizde hangi işsizlik türü veya türleri yaygındır? Sebeplerini belirterek açıklayınız.

 1. Dinleme Metni: “Katil Robotlar” Birleşmiş Milletler’in Gündeminde
Kaynak: Youtube

56 AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER

Yukarıdaki görselde “Katil Robotlar” Birleşmiş Milletler’in Gündeminde dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 33. “Katil Robotlar” Birleşmiş Milletler’in Gündeminde Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları k. Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz e. Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Katil Robotlar” Birleşmiş Milletler’in Gündeminde dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma

stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Katil Robotlar” Birleşmiş Milletler’in Gündeminde dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Katil Robotlar” Birleşmiş Milletler’in Gündeminde dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

2. Dinleme Metni: Yapay Zekâ ve Robotlar
Konuşmacı: Prof. Dr. Levent AKIN
Kaynak: Youtube - Tübitak Bilim Genç

Prof. Dr. H. Levent AKIN
Boğaziçi Üni. Bilg. Muh. Bölümü Öğretim Üyesi

► Dinlerken Cornell not alma tekniğini kullanabilme

İPUCU
Cornell not alma tekniği, yapılandırılmış bir not alma tekniğidir. Bu teknikte kullandığımız kâğıdı bölümlere ayırmak çok önemlidir. Kâğıdı yatay olarak 3 bölüme ayırmalısınız. Üstteki bölüme tutacağınız notla ilgili tanımlayıcı bilgileri (konuşmacı, tarih, yer vb.) yazmalısınız. Orta bölümü iki sütuna ayırmalısınız. Sol sütun dar, sağ sütun ise geniş olmalıdır. Sol sütuna anahtar kelimeler, fikirler, konu ile ilgili soruları yazmalısınız. Sağ sütuna ise ayrıntıları yazarak not almalısınız. Sağ sütundaki ayrıntılar, sol sütundaki anahtar kelimeler, fikirler ve sorularla ilgili olmalıdır. Alt bölümde ise aldığınız notlardan ürettiğiniz özete yer vermelisiniz.

AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER 57

Yukarıdaki görselde “Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 34. “Yapay Zekâ ve Robotlar” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı analiz	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

44. ETKİNLİK İslam dünyasındaki kimya çalışmaları oldukça ilerlemesine rağmen günümüzde neden bu alanda Avrupalı bilim insanları (Michael Faraday, Marie Curie vb.) daha ön plandadır, sınıfta tartışınız.

45. ETKİNLİK 2015 Nobel kimya ödülünü alan resimdeki bilim adamını tanıyor musunuz? Kim olduğunu arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dinleme Metni: Prof. Dr. Aziz SANCAR' la Röportaj
Konuşmacı: Prof. Dr. Aziz SANCAR

ÖZEL RÖPORTAJ

NTV

92 AKADEMİK TÜRKÇE FEN BİLİMLERİ

Yukarıdaki görselde “Prof.Dr. Aziz SANCAR’la Röportaj” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 35. “Prof.Dr. Aziz SANCAR’la Röportaj” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Prof.Dr. Aziz SANCAR’la Röportaj” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Prof.Dr. Aziz SANCAR’la Röportaj” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Prof.Dr. Aziz SANCAR’la Röportaj” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

36. ETKİNLİK Geri dönüşümün önemi konusunda sınıfta tartışınız ve geri dönüşüm olabilecek maddeleri işaretleyiniz.

Kağıt Cam Alüminyum Atıklar Plastik Şişe ve Kutular Çelik

Yazıcı Tonerleri Motor Yağı Otomobil Aküleri İpek Kumuşlar

37. ETKİNLİK Aşağıda yer alan çevre felaketlerinden birini seçip araştırma yaparak sınıfta sözlü olarak sunum yapınız. Bunlardan hareketle çevre felaketlerinin sebeplerini tartışınız.

Bhopal	Aral Gölü
Kuvey Petrol Yangınları	Seveso Patlaması
Love Canal Atıkları	Minamata Hastalığı
Exxon Valdez Petrol Sızıntısı	Three Mile Island Nükleer Santrali
Fukuşima Nükleer Kazası	Ozon Tabakasının Delinmesi

 Görsel Metin: Küresel Isınma
Kaynak: MEB

144 AKADEMİK TÖRKE FEN BİLİMLERİ

Yukarıdaki görselde “Küresel Isınma” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 36. “Küresel Isınma” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı analiz	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Küresel Isınma” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Küresel Isınma” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma,

duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Küresel Isınma” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

Dinleme Metni: Besin Zinciri ve Enerji Akışı
Kaynak: www.youtube.com/watch?v=4B68pH-WmiY

aslan
zebra akbaba geyik
bitki

► Not alarak dinleyebilme

7. ETKİNLİK Metni dinlerken aşağıda verilen ifadelerle ilgili notlar alınız.

Canlıların ihtiyaç duyduğu yaşam şartları

Ekosisteme örnek olarak

Besin üretmek için gereken maddeler

166 AKADEMİK TÜRKÇE FEN BİLİMLERİ

Yukarıdaki görselde “Besin Zinciri ve Enerji Akışı” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 37. “Besin Zinciri ve Enerji Akışı” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a. Fikri çabucak a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Besin Zinciri ve Enerji Akışı” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Besin Zinciri ve Enerji Akışı” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini

cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Besin Zinciri ve Enerji Akışı” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

ERSEM SAĞLIK BİLİMLERİ

Dinleme Metni: Bilim ve Bilimcilik Nedir?
Konuşmacı: Dr. Alper Bilgili
Kaynak: Youtube

canlı

YRD. DOÇ. ALPER BİLGİLİ - Acbadem
Ünl. Sosyoloji Böl. Öğretim Üyesi

Lisans - Yüksek Lisans
Boğaziçi Ünl. Siyaset Bilimi
ve Uluslararası İlişkiler
Doktora
İstanbul Ünl. Sosyoloji Bölümü
Post-Doktora
Leeds Üniversitesi
Bilim Tarihi ve Bilim Felsefesi)
İngilizce Bilim Tarihi Topluluğu
Uluslararası Danışma Kurulu Üyesi

BİLİM VE BİLİMCİLİK NEDİR?
7:12 / 1:29:57

KİMLİK Metni dinleyiniz. "Bilim ve bilimcilik" ifadeleri konuşmacıya ve size göre ne anlama geliyor? Karşılaştırınız.

ARADENK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER 5

Yukarıdaki görselde “Bilim ve Bilimcilik” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 38. “Bilim ve Bilimcilik” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı analiz	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef belirleme Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruptama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruptama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini

cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Bilim ve Bilimcilik” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

Dinleme Metni: Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü bebeğinize ne gibi zararlar verir?
Konuşmacı: Doç. Dr. Serap YALTI
Kaynak : Youtube

Seçici dinleyebilme

SEÇİMLİK Doç. Dr. Serap Yaltı'nın "Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü bebeğinize ne gibi zararlar verir?" başlıklı konuşmasını dinleyiniz ve aşağıda istenen bilgilere yönelik notlar alınız.

a. Zika virüsünün normal insanlar üzerindeki etkisi:

b. Zika virüsünün gebeler açısından önemi:

c. Kafanın küçük olmasının bebeklerde yol açtığı hasarlar:

ç. Mikrocefalinin görüldüğü diğer virüsler:

d. Mikrocefali tanısı için en uygun yöntem ve kritik dönem:

AKADEMİK TÜRKÇE SAĞLIK BİLİMLERİ 31

Yukarıdaki görselde “Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü Bebeğinize Ne Gibi Zararlar Verir?” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 39. “Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü Bebeğinize Ne Gibi Zararlar Verir?” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz e. Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü Bebeğinize Ne Gibi Zararlar Verir?” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel

bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü Bebeğinize Ne Gibi Zararlar Verir?” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma,

duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Hamile Anneler Dikkat! Zika Virüsü Bebeğinize Ne Gibi Zararlar Verir?” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

İktisat ile ilgili alan bilgisini genişletebilme

16. ETKİNLİK İşsizlik türleri, temelde istemli (iradi) işsizlik ve istem dışı (gayri iradi) işsizlik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sizce metindeki işsizlik türü aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz ve sınıfta tartışınız.

İstemli (iradi) işsizlik
 İstem dışı (gayri iradi) işsizlik

17. ETKİNLİK İstem dışı işsizlik kendi içinde 6 türe ayrılabilir. Sizce metindeki işsizlik türü aşağıdakilerden hangisi olabilir? İşaretleyiniz ve sınıfta tartışınız.

Geçici (frikisyonel) işsizlik
 Dönemsel (konjunktürel) işsizlik
 Yapısal (strüktürel) işsizlik
 Teknolojik işsizlik
 Mevsime bağlı işsizlik
 Gizli işsizlik

18. ETKİNLİK Ülkenizde hangi işsizlik türü veya türleri yaygındır? Sebeplerini belirterek açıklayınız.

1. Dinleme Metni: "Katil Robotlar"
Birleşmiş Milletler'in Gündeminde
Kaynak: Youtube

Noel Sharkey
Professor of Artificial Intelligence and Robotics

56 AKADEMİK TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER

Yukarıdaki görselde “Katil Robotlar, Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 40. “Katil Robotlar, Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Fikri çabucak a. Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Katil Robotlar, Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Katil Robotlar, Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre

incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Katil Robotlar, Birleşmiş Milletler’in Gündeminde” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

2. Dinleme Metni: Yapay Zekâ ve Robotlar
Konuşmacı: Prof. Dr. Levent AKIN
Kaynak: Youtube - Tübitak Bilim Genç

Prof. Dr. H. Levent AKIN
Boğaziçi Üni. Bilg. Müh. Bölümü Öğretim Üyesi

Dinlerken Cornell not alma tekniğini kullanabilme

İpucu
Cornell not alma tekniği, yapılandırılmış bir not alma tekniğidir. Bu teknikte kullandığınız kâğıdı bölümlere ayırmak çok önemlidir. Kâğıdı yatay olarak 3 bölüme ayırmalısınız. Üstteki bölüme tutacağınız notla ilgili tanımlayıcı bilgileri (konuşmacı, tarih, yer vb.) yazmalısınız. Orta bölümü iki sütüne ayırmalısınız. Sol sütun dar, sağ sütun ise geniş olmalıdır. Sol sütüne anahtar kelimeler, fikirler, konu ile ilgili soruları yazmalısınız. Sağ sütüne ise ayrıntıları yazarak not almalısınız. Sağ sütündeki ayrıntılar, sol sütündeki anahtar kelimeler, fikirler ve sorularla ilgili olmalıdır. Alt bölümde ise aldığınız notlardan ürettiğiniz özete yer vermelisiniz.

AKADEMİE TÜRKÇE SOSYAL BİLİMLER 57

Yukarıdaki görselde “Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 41. “Yapay Zekâ ve Robotlar” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Fikri çabucak a. Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Yapay Zeka ve Robotlar” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, fikri çabucak anlama; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini

cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Yapay Zekâ ve Robotlar” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma, anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

32. ETKİNLİK Okuduğunuz makalenin kaynakça bölümünü inceleyiniz. Sizce hangi kaynak gösterme biçimi kullanılmıştır? İşaretleyiniz.

APA MLA NUMERİK CHICAGO

33. ETKİNLİK Bilimsel makalelerde çeşitli kaynaklardan yararlanılması ve bunların belirtilmesinin sebepleri neler olabilir? Sınıfta tartışınız.

QR Code

Dinleme Metni: Periferik Sinir Sistemi Hastalıkları
Konuşmacı: Zeynep AYDIN
Kaynak: Youtube

0:19 / 3:05

Not alarak dinleyebilme

198 AKADEMİK TÜRKÇE SAĞLIK BİLİMLERİ

Yukarıdaki görselde “Periferik Sinir Sistemi Hastalıkları” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 42. “Periferik Sinir Sistemi Hastalıkları” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları k. Tümünden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz e. Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle e. Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Periferik Sinir Sistemi Hastalıkları” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden

gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Periferik Sinir Sistemi Hastalıkları” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Periferik Sinir Sistemi Hastalıkları” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma stratejisine rastlıyoruz.

Dinleme Metni: Genetik Hastalıklar Nelerdir?
Kaynak: <https://www.dailymotion.com/video/x1bl5pd>

GENETİK ACIBADEM
Genetik hastalıklar nelerdir?

► Not alarak dinleme

6. ETKİNLİK Metni dinlerken aşağıda verilen ifadelerle ilgili notlar alınız.

Multifaktöriyel hastalıklar
.....
.....
.....

Tek gen hastalıkları
.....
.....
.....

Kromozom hastalıkları
.....
.....
.....

150 AKADEMİK TÜRKÇE SAĞLIK BİLİMLERİ

Yukarıdaki görselde “Genetik Hastalıklar Nelerdir?” dinleme metni yer almaktadır.

Tablo 4. 43. “Genetik Hastalıklar Nelerdir?” Dinleme Metni Stratejiler

Stratejiler	Dinleme Öncesi	Dinleme Sırası	Dinleme Sonrası
Bellek Stratejileri	Gruplama Çağrışım kurma Görselleri kullanma Anahtar kelimeleri kullanma	Gruplama Çağrışım kurma Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma Görselleri kullanma Mekanik teknikler kullanma	Yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma Anahtar kelimeleri kullanma
Bilişsel Stratejiler	Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Karşılaştırmalı analiz Çeviri yapma	Formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma Tekrar etme Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma Tümden gelim yoluyla akıl yürütme İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Not alma Karşılaştırmalı a.	Fikri çabucak anlama Mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma İfadeyi analiz etme Çeviri yapma Karşılaştırmalı analiz Özetleme
Telafi Stratejileri	Dilbilimsel ipuçları kullanma Diğer ipuçlarını kullanma		
Duyuşsal Stratejiler	Derin nefes alma Meditasyon Rahatlama Olumlu yaklaşma	Dil öğrenme günlüğü tutma Risk alma Kendini dinleme	Kendini ödüllendirme
Üst Bilişsel Stratejiler	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Amaç ve hedef belirleme	Yeni bilgiyi bilinenle eşleştirme Dikkatini toplama Düzenleme Amaç ve hedef b. Kendini izleme	Kendini değerlendirme
Sosyal Stratejiler			Açıklama ve doğrulama için soru sorma

“Genetik Hastalıklar Nelerdir?” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden görselleri kullanma ve anahtar kelimeleri kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde tahmin yürütme stratejilerinden dilbilimsel ipuçları kullanma ve diğer ipuçlarını kullanma stratejilerini tespit ediyoruz. Bu metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgileri bilinenlerle eşleştirme, öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden amaç ve hedef belirleme stratejisine yer verildiğini görüyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme öncesinde kaygıyı azaltma stratejilerinden derin nefes alma, meditasyon, rahatlama; kendini cesaretlendirme stratejilerinden olumlu yaklaşma stratejilerine rastlıyoruz.

“Genetik Hastalıklar Nelerdir?” dinleme metnini bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sırasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden gruplama, çağrışım kurma, yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma; imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma ve görselleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerinden mekanik teknikler kullanma stratejilerini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında uygulama yapma stratejilerinden tekrar etme, formülleri ve dil yapılarını tanıma ve kullanma; mesaj alma ve gönderme stratejilerinden mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma, akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden tümden gelim yolu ile akıl yürütme, ifadeyi analiz etme, çeviri yapma, karşılaştırmalı analiz; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden not alma stratejilerine rastlıyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında öğrenmeye odaklanma stratejilerinden yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme, dikkatini toplama; öğrenmeyi düzenleme stratejilerinden düzenleme, amaç ve hedef belirleme; öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini izleme stratejilerini tespit ediyoruz. Metni duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sırasında kendini cesaretlendirme

stratejilerinden risk alma, duygularına hakim olma stratejilerinden dil öğrenme günlüğü tutma, kendini dinleme stratejilerine yer verildiğini görüyoruz.

“Genetik Hastalıklar Nelerdir?” dinleme metnini duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında kendini cesaretlendirme stratejilerinden kendini ödüllendirme stratejisini tespit ediyoruz. Aynı metni üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında öğrenmeyi değerlendirme stratejilerinden kendini değerlendirme stratejisine rastlıyoruz. Bu metni sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında soru sorma stratejilerinden açıklama ve doğrulama için soru sorma stratejisine yer verildiğini görüyoruz. İlgili metni bilişsel stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında mesaj alma ve gönderme stratejilerinden fikri çabucak anlama, mesaj alma ve gönderme için kaynakları kullanma; akıl yürütme ve analiz etme stratejilerinden ifadeyi analiz etme, karşılaştırmalı analiz, çeviri yapma; bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerinden özetleme stratejilerini görüyoruz. Metni bellek stratejilerine göre incelediğimizde dinleme sonrasında zihinsel bağlantılar oluşturma stratejilerinden yeni kelimeleri bağlam içinde kullanma, imge ve sesleri kullanma stratejilerinden anahtar kelimeleri kullanma stratejilerine rastlıyoruz.

4.1.2. İstanbul Üniversitesi Akademik Türkçe Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Yaklaşım Ve Yöntemler Yönüyle İncelenmesi

Tablo 4. 44. Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 Yazma Etkinlikleri

Yaklaşımlar	Yöntemler	Adet
Biçimsel Yaklaşım	Boşluk doldurma	8
İşlevsel Yaklaşım	Paragrafların anahtar kelimelerle yeniden yazılması	8
Okur Odaklı Yaklaşım	Akademik metin yazımı	8

Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında 24 yazma etkinliğine yer verilmiştir. Bu etkinliklerden 8 tanesinde biçimsel yaklaşıma uygun olarak boşluk

doldurma yöntemi kullanılmıştır. Etkinliklerin 8 tanesinde ise; paragraflar verilmiş bu paragrafların verilen anahtar kelimelerle yeniden yazılması istenmiştir, bu yöntem işlevsel yaklaşıma uygundur. Geriye kalan 8 etkinlikte ise; öğrencilerin akademik hayatında karşılaçağı metinlere örnek verilmiş, öğrencilerin bu metinlerden hareketle yeni metinler yazmaları istenmiştir; bu yöntem okur odaklı yaklaşıma uygundur.

Tablo 4. 45. Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 Yazma Etkinlikleri

Yaklaşımlar	Yöntemler	Adet
Biçimsel Yaklaşım	Boşluk doldurma	8
İşlevsel Yaklaşım	Paragrafların anahtar kelimelerle yeniden yazılması	8
Okur Odaklı Yaklaşım	Akademik metin yazımı	8

Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabında 24 yazma etkinliğine yer verilmiştir. Bu etkinliklerden 8 tanesinde biçimsel yaklaşıma uygun olarak boşluk doldurma yöntemi kullanılmıştır. Etkinliklerin 8 tanesinde ise; paragraflar verilmiş bu paragrafların verilen anahtar kelimelerle yeniden yazılması istenmiştir, bu yöntem işlevsel yaklaşıma uygundur. Geriye kalan 8 etkinlikte ise; öğrencilerin akademik hayatında karşılaçağı metinlere örnek verilmiş, öğrencilerin bu metinlerden hareketle yeni metinler yazmaları istenmiştir; bu yöntem okur odaklı yaklaşıma uygundur.

Tablo 4. 46.Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 Yazma Etkinlikleri

Yaklaşımlar	Yöntemler	Adet
Biçimsel Yaklaşım	Boşluk doldurma	8
İşlevsel Yaklaşım	Paragrafların anahtar kelimelerle yeniden yazılması	8
Okur Odaklı Yaklaşım	Akademik metin yazımı	8

Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabında 24 yazma etkinliğine yer verilmiştir. Bu etkinliklerden 8 tanesinde biçimsel yaklaşıma uygun olarak boşluk doldurma yöntemi kullanılmıştır. Etkinliklerin 8 tanesinde ise; paragraflar verilmiş bu paragrafların verilen anahtar kelimelerle yeniden yazılması istenmiştir, bu yöntem işlevsel yaklaşıma uygundur. Geriye kalan 8 etkinlikte ise; öğrencilerin akademik hayatında karşılaçağı metinlere örnek verilmiş, öğrencilerin bu metinlerden hareketle yeni metinler yazmaları istenmiştir; bu yöntem okur odaklı yaklaşıma uygundur.

4.1.3. Erciyes Üniversitesi Akademik Türkçe Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinin Yaklaşım Ve Yöntemler Yönüyle İncelenmesi

Tablo 4. 47. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Kitabı Yazma Etkinlikleri

Yaklaşımlar	Yöntemler	Adet
Biçimsel Yaklaşım	Boşluk doldurma Dil bilgisi Not alma Metinle ilgili sorulara cevap verme Karşılaştırma Tanımlama Eşleştirme	30
İşlevsel Yaklaşım	Soru cevap Paragraf yazma Ana fikir ve konu tespiti Özetleme	48
Yaratıcı Yazma Yaklaşımı	Yaratıcı yazma	11
Okur Odaklı Yaklaşım	Akademik metin yazma	8
İçerik Odaklı Yaklaşım	Çağrışım Beyin fırtınası	4

Sosyal Bilimler kitabında toplam 101 yazma etkinliği vardır. Yazma etkinliklerinin 30 tanesi; boşluk doldurma, dil bilgisi konularını işleme, not alma, metinle ilgili sorulara cevap verme, karşılaştırma, tanımlama, eşleştirme gibi yöntemlerle biçimsel yaklaşıma uygun şekilde yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 48 tanesi; soru cevap, paragraf yazma, ana fikir ve konu tespiti, özetleme gibi yöntemlerle işlevsel yaklaşıma uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 11 tanesi yaratıcı yazma yaklaşımına uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 8 tanesi; öğrencilerin akademik hayatında gerekli olacak konuların öğretilmesiyle okur odaklı yaklaşıma uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 4 tanesi ise çağrışım ve beyin fırtınası yöntemleriyle içerik odaklı yaklaşıma uygun yazılmıştır.

Tablo 4. 48. Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Kitabı Yazma Etkinlikleri

Yaklaşımlar	Yöntemler	Adet
Bıçimsel Yaklaşım	Boşluk doldurma Dil bilgisi Not alma Metinle ilgili sorulara cevap verme Tanımlama Eşleştirme	41
İşlevsel Yaklaşım	Soru cevap Paragraf yazma Ana fikir ve konu tespiti Özetleme	30
Yaratıcı Yazma Yaklaşımı	Yaratıcı yazma	13
Okur Odaklı Yaklaşım	Akademik metin yazma	9
İçerik Odaklı Yaklaşım	Çağrışım Kavram ağı oluşturma	3

Fen Bilimleri kitabında toplam 96 yazma etkinliği vardır. Yazma etkinliklerinin 41 tanesi; boşluk doldurma, dil bilgisi konularını işleme, not alma, metinle ilgili sorulara cevap verme, tanımlama, eşleştirme gibi yöntemlerle biçimsel yaklaşıma uygun şekilde yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 30 tanesi; soru cevap, paragraf yazma, ana fikir ve konu tespiti, özetleme gibi yöntemlerle işlevsel yaklaşıma uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 13 tanesi yaratıcı yazma yaklaşımına uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 9 tanesi; öğrencilerin akademik hayatında gerekli olacak konuların öğretilmesiyle okur odaklı yaklaşıma uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 3 tanesi ise çağrışım ve kavram ağı oluşturma yöntemleriyle içerik odaklı yaklaşıma uygun yazılmıştır.

Tablo 4. 49. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Kitabı Yazma Etkinlikleri

Yaklaşımlar	Yöntemler	Adet
Biçimsel Yaklaşım	Boşluk doldurma Dil bilgisi Not alma Metinle ilgili sorulara cevap verme Karşılaştırma Tanımlama Eşleştirme	36
İşlevsel Yaklaşım	Soru cevap Paragraf yazma Ana fikir ve konu tespiti Özetleme	28
Okur Odaklı Yaklaşım	Akademik metin yazma	11
İçerik Odaklı Yaklaşım	Çağrışım Beyin fırtınası	5

Sağlık Bilimleri kitabında toplam 80 yazma etkinliği vardır. Yazma etkinliklerinin 36 tanesi; boşluk doldurma, dil bilgisi konularını işleme, not alma, metinle ilgili sorulara cevap verme, karşılaştırma, tanımlama, eşleştirme gibi yöntemlerle biçimsel yaklaşıma uygun şekilde yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 28 tanesi; soru cevap, paragraf yazma, ana fikir ve konu tespiti, özetleme gibi yöntemlerle işlevsel yaklaşıma uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 11 tanesi; öğrencilerin akademik hayatında gerekli olacak konuların öğretilmesiyle okur odaklı yaklaşıma uygun yazılmıştır. Yazma etkinliklerinin 5 tanesi ise çağrışım ve beyin fırtınası yöntemleriyle içerik odaklı yaklaşıma uygun yazılmıştır.

SONUÇLAR

Sonuç ve Tartışma

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabındaki dinleme etkinliklerini, Oxford'un dinleme stratejileri açısından incelediğimizde dinleme öncesi ve sırasında bellek stratejilerinden zihinsel bağlantılar oluşturma, imge ve sesleri kullanma stratejilerine yer verildiğini fakat gözden geçirme ve eyleme geçirme stratejilerine yer verilmediği görülmüştür. Dinleme sonrasında ise bellek stratejilerine hiç yer verilmemiştir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında bilişsel stratejilerden uygulama yapma, mesaj alma ve gönderme, akıl yürütme ve analiz etme, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında dinleme öncesinde telafi stratejilerinden tahmin yürütme stratejisine yer verilmiştir. Dinleme sırası ve sonrasında ilgili hiçbir etkinliğe rastlanmamıştır.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında üst bilişsel stratejilerden öğrenmeye odaklanma, öğrenmeyi düzenleme, öğrenmeyi değerlendirme stratejilerine yer verilmiştir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında duyuşsal stratejilerden kaygıyı azaltma, kendini cesaretlendirme, duygularına hakim olma stratejilerine yer verilmiştir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabında dinleme sonrasında sosyal stratejilerden soru sorma stratejisine yer verilmiştir. Dinleme öncesi ve dinleme sırasında sosyal stratejilerle ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1 kitabının yazma etkinliklerinin; biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım ve okur odaklı yaklaşıma uygun şekilde oluşturulduğu görülmüştür.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabındaki dinleme etkinliklerini, Oxford'un dinleme stratejileri açısından incelediğimizde dinleme öncesi ve sırasında bellek stratejilerinden zihinsel bağlantılar oluşturma, imge ve sesleri kullanma stratejilerine yer verildiğini fakat gözden geçirme ve eyleme geçirme stratejilerine yer verilmediği görülmüştür. Dinleme sonrasında ise bellek stratejilerine hiç yer verilmemiştir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabında bilişsel stratejilerden uygulama yapma, mesaj alma ve gönderme, akıl yürütme ve analiz etme, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabında dinleme öncesinde telafi stratejilerinden tahmin yürütme stratejisine yer verilmiştir. Dinleme sırası ve sonrasında ilgili hiçbir etkinliğe rastlanmamıştır.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabında üst bilişsel stratejilerden öğrenmeye odaklanma, öğrenmeyi düzenleme, öğrenmeyi değerlendirme stratejilerine yer verilmiştir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabında duyuşsal stratejilerden kaygıyı azaltma, kendini cesaretlendirme, duygularına hakim olma stratejilerine yer verilmiştir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabında dinleme sonrasında sosyal stratejilerden soru sorma stratejisine yer verilmiştir. Dinleme öncesi ve dinleme sırasında sosyal stratejilerle ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 kitabında yazma etkinliklerinin; biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım ve okur odaklı yaklaşıma uygun şekilde oluşturulduğu görülmüştür.

İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabındaki dinleme etkinliklerini, Oxford'un dinleme stratejileri açısından incelediğimizde dinleme

öncesi ve sırasında bellek stratejilerinden zihinsel bağlantılar oluşturma, imge ve sesleri kullanma stratejilerine yer verildiğini fakat gözden geçirme ve eyleme geçirme stratejilerine yer verilmediği görülmüştür. Dinleme sonrasında ise bellek stratejilerine hiç yer verilmemiştir.

İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabında bilişsel stratejilerden uygulama yapma, mesaj alma ve gönderme, akıl yürütme ve analiz etme, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabında dinleme öncesinde telafi stratejilerinden tahmin yürütme stratejisine yer verilmiştir. Dinleme sırası ve sonrasında ilgili hiçbir etkinliğe rastlanmamıştır.

İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabında üst bilişsel stratejilerden öğrenmeye odaklanma, öğrenmeyi düzenleme, öğrenmeyi değerlendirme stratejilerine yer verilmiştir.

İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabında duyuşsal stratejilerden kaygıyı azaltma, kendini cesaretlendirme, duygularına hakim olma stratejilerine yer verilmiştir.

İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabında dinleme sonrasında sosyal stratejilerden soru sorma stratejisine yer verilmiştir. Dinleme öncesi ve dinleme sırasında sosyal stratejilerle ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır.

İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitabında yazma etkinliklerinin biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım ve okur odaklı yaklaşıma uygun şekilde oluşturulduğu görülmüştür.

ERSEM Sosyal Bilimler kitabını bellek stratejilerine göre incelediğimizde zihinsel bağlantılar oluşturma, imge ve sesleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sosyal Bilimler kitabını bilişsel stratejilere göre incelediğimizde uygulama yapma, mesaj alma ve gönderme, akıl yürütme ve analiz etme, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sosyal Bilimler kitabını üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeye odaklanma, öğrenmeyi düzenleme, öğrenmeyi değerlendirme stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sosyal Bilimler kitabını duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde kaygıyı azaltma, kendini cesaretlendirme, duygularına hakim olma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sosyal Bilimler kitabını sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında sadece soru sorma stratejisine rastlıyoruz.

ERSEM Sosyal Bilimler kitabını telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde sadece tahmin yürütme stratejisi görülmüştür.

ERSEM Sosyal Bilimler kitabındaki etkinliklerin biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım, yaratıcı yazma yaklaşımı, okur odaklı yaklaşım ve içerik odaklı yaklaşıma uygun yazıldığı görülmüştür.

ERSEM Fen Bilimleri kitabını bellek stratejilerine göre incelediğimizde zihinsel bağlantılar oluşturma, imge ve sesleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Fen Bilimleri kitabını bilişsel stratejilere göre incelediğimizde uygulama yapma, mesaj alma ve gönderme, akıl yürütme ve analiz etme, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Fen Bilimleri kitabını üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeye odaklanma, öğrenmeyi düzenleme, öğrenmeyi değerlendirme stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Fen Bilimleri kitabını duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde kaygıyı azaltma, kendini cesaretlendirme, duygularına hakim olma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Fen Bilimleri kitabını sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında sadece soru sorma stratejisine rastlıyoruz.

ERSEM Fen Bilimleri kitabını telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde sadece tahmin yürütme stratejisi görülmüştür.

ERSEM Fen Bilimleri kitabındaki yazma etkinliklerinin biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım, yaratıcı yazma yaklaşımı, okur odaklı yaklaşım ve içerik odaklı yaklaşıma uygun yazıldığı görülmüştür.

ERSEM Sağlık Bilimleri kitabını bellek stratejilerine göre incelediğimizde zihinsel bağlantılar oluşturma, imge ve sesleri kullanma, eyleme geçirme stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sağlık Bilimleri kitabını bilişsel stratejilere göre incelediğimizde uygulama yapma, mesaj alma ve gönderme, akıl yürütme ve analiz etme, bilgi ve ürün için yapı oluşturma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sağlık Bilimleri kitabını üst bilişsel stratejilere göre incelediğimizde öğrenmeye odaklanma, öğrenmeyi düzenleme, öğrenmeyi değerlendirme stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sağlık Bilimleri kitabını duyuşsal stratejilere göre incelediğimizde kaygıyı azaltma, kendini cesaretlendirme, duygularına hakim olma stratejilerine yer verildiği görülmüştür.

ERSEM Sağlık Bilimleri kitabını sosyal stratejilere göre incelediğimizde dinleme sonrasında sadece soru sorma stratejisine rastlıyoruz.

ERSEM Sağlık Bilimleri kitabını telafi stratejilerine göre incelediğimizde dinleme öncesinde sadece tahmin yürütme stratejisi görülmüştür.

ERSEM Sağlık Bilimleri kitabındaki yazma etkinliklerinin biçimsel yaklaşım, işlevsel yaklaşım, okur odaklı yaklaşım ve içerik odaklı yaklaşıma uygun yazıldığı görülmüştür.

Demir (2017), “ Uluslar arası Öğrencilerin Akademik Türkçe İhtiyaçları” isimli doktora tezinde öğrencilerin akademik okumada en çok metinlerdeki bölümleriyle ilgili terimleri anlamakta, akademik yazmada akademik dil kullanarak yazabilmekte, akademik konuşmada telaffuz hatası yapmadan konuşabilmekte, akademik dinlemede ise en çok standart Türkçenin dışındaki aksanlı konuşmaları anlayabilmekte zorlandıkları sonucuna ulaşmıştır. Demir, çalışmasında akademik Türkçe ders kitaplarını incelememiştir.

Tüfekçioğlu (2018), “ Yabancı Dil Olarak Akademik Türkçe: Sosyal Bilimlerde Akademik ve Teknik Söz Varlığı ” isimli doktora tezinde sosyal bilimlerde 18 alt alanda ortak olarak geçen sözcüklerden, sıklığı 100’den fazla olan sözcüklerden, genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlardan, fiillerden, edat ve bağlaçlardan oluşan, eğitim amaçlı bir akademik Türkçe sözcük listesi oluşturarak yabancı dil olarak akademik Türkçe öğrencilerinin, eğitimcilerinin, materyal tasarımcılarının ve araştırmacıların kullanımına sunmuştur. Tüfekçioğlu, çalışmasında akademik Türkçe ders kitaplarını incelememiştir.

Seyedi(2019),“ Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Yazma Öğretimi” isimli doktora tezinde yabancı öğrencilerin dil bilgisi, sözcükler ve terimler konusunda yaşadıkları sorunların, ana dilden aktarımlar ve yetersiz akademik Türkçe öğretimi sonucunda ortaya çıktığı tespit etmiştir. Yabancı ve Türk öğrencilerin ortak sorunlarının en önemlisi ise akademik dili kullanarak alıcının beklentilerini karşılayabilecek düzeyde akıcı, düz anlamlı ve tutarlı biçimde bir metin oluşturmada güçlük çekmeleri sonucuna ulaşmıştır. Seyedi, çalışmasında akademik Türkçe ders kitaplarını incelememiştir.

Konyar (2019), “ Uluslar arası Öğrencilerin Akademik Türkçe İhtiyaç Analizi ve Örnek Ders İçeriği” isimli yüksek lisans tezinde nitel ve nicel bulgulara göre uluslar arası öğrencilerin en çok zorlandıkları becerilerin okuma ve yazma becerileri olduğu, sosyal bilimler öğrencilerinin fen bilimleri öğrencilerine göre tüm becerilerde daha iyi oldukları ortaya çıkmıştır. Konyar çalışmasında, akademik Türkçe ders kitaplarını incelememiştir.

Bu araştırmada ise Erciyes ve İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe ders kitapları incelenerek ilgili kitaplardaki dinleme etkinliklerinde hangi dil öğrenme stratejileri, yazma etkinliklerinde ise hangi yaklaşım ve yöntemlere yer verildiği tespit edilmiştir. Bu çalışma, akademik Türkçe kitap setleri üzerine yapılan ilk çalışmadır.

ÖNERİLER

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırmada Erciyes ve İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe kitaplarındaki dinleme etkinlikleri dil öğrenme stratejileri, yazma etkinlikleri ise yaklaşım ve yöntemler bakımından incelenmiştir. Diğer üniversitelere ait akademik Türkçe kitaplarındaki dinleme etkinlikleri dil öğrenme stratejileri, yazma etkinlikleri ise yaklaşım ve yöntemler açısından incelenebilir.

Araştırmada Erciyes ve İstanbul Üniversitesi akademik Türkçe kitaplarındaki dinleme ve yazma etkinlikleri incelenmiştir. İlgili kitaplardaki okuma ve konuşma etkinlikleri de incelenebilir. Diğer üniversitelere ait akademik Türkçe kitaplarında bulunan okuma, konuşma etkinlikleri de incelenebilir.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Dinleme etkinliklerinde bazı stratejiler açık bazıları da örtük şekilde verilmiştir. Öğretmenlerin örtük şekilde verilen stratejileri, öğrencilere açık bir şekilde anlatması; öğrencilerin performansını arttırabilir. Dil öğrenme stratejilerinin bulunmadığı dinleme etkinliklerinde öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak onlara uygun stratejiler sunmaları

önerilebilir. Dinleme etkinliklerinde kullanılacak stratejilerin öncelikle öğretmenler tarafından iyi bilinmesi, öğretmenlerin hangi stratejinin ne zaman kullanılması gerektiği hususunda yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir.

Yazma etkinliklerinde bazı yöntemler açık bazıları da örtük şekilde verilmiştir. Öğretmenlerin örtük şekilde verilen yöntemleri, öğrencilere açık bir şekilde anlatması; öğrencilerin performansını arttırabilir. Yöntemlerin bulunmadığı yazma etkinliklerinde öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak onlara uygun yöntemler sunmaları önerilebilir. Yazma etkinliklerinde kullanılacak yaklaşım ve yöntemlerin öncelikle öğretmenler tarafından iyi bilinmesi, öğretmenlerin hangi yaklaşım ve yöntemin ne zaman kullanılması gerektiği hususunda yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir.

Ders Kitabı Hazırlayan Uzmanlara Yönelik Öneriler

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1, İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 ve İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde dinleme öncesi ve sırasında bellek stratejilerinden gözden geçirme ve eyleme geçirme stratejilerine de yer verilmelidir. Dinleme sonrasında ise bellek stratejilerinin olduğu etkinliklere yer verilmelidir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1, İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 ve İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde dinleme sırasında ve sonrasında da telafi stratejilerinin olduğu etkinliklere yer verilmelidir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1, İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 ve İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde dinleme öncesi ve sırasında sosyal stratejilerin olduğu etkinliklere de yer verilmelidir. Dinleme sonrasında sosyal stratejilerden sadece soru sorma stratejisine yer verilmiştir, başkalarıyla iş birliği yapma ve empati kurma stratejilerine de yer verilmelidir.

İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1, İstanbul Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2 ve İstanbul Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3 kitaplarındaki yazma etkinliklerinde yaratıcı ifade yaklaşımı, süreç yaklaşımı ve içerik odaklı yaklaşıma uygun etkinliklere de yer verilmelidir.

ERSEM Akademik Türkçe Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri kitaplarında bellek stratejilerinden gözden geçirme stratejisine uygun etkinliklere de yer verilmelidir.

ERSEM Akademik Türkçe Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde dinleme öncesi ve sırasında sosyal stratejilerin olduğu etkinliklere de yer verilmelidir. Dinleme sonrasında sosyal stratejilerden sadece soru sorma stratejisine yer verilmiştir, başkalarıyla iş birliği yapma ve empati kurma stratejilerine de yer verilmelidir.

ERSEM Akademik Türkçe Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri kitaplarındaki dinleme etkinliklerinde dinleme sırasında ve sonrasında da telafi stratejilerinin olduğu etkinliklere yer verilmelidir.

ERSEM Akademik Türkçe Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri kitaplarındaki yazma etkinliklerinde süreç yaklaşımına uygun etkinliklere de yer verilmelidir. ERSEM Akademik Türkçe Sağlık Bilimleri kitabındaki etkinliklerde hem yaratıcı yazma yaklaşımına hem de süreç yaklaşımına uygun etkinliklere yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

Acar Y, Gökdoğan E, Halitoğlu V ve Moralı G (2018)*Erciyes Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Uluslararası Öğrenciler için Akademik Türkçe Sosyal Bilimler*, Kayseri: Can Ofset.

Acar Y, Gökdoğan E, Halitoğlu V ve Moralı G (2018)*Erciyes Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Uluslararası Öğrenciler için Akademik Türkçe Fen Bilimleri*, Kayseri: Can Ofset.

Acar Y, Gökdoğan E, Halitoğlu V ve Moralı G (2018)*Erciyes Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Uluslararası Öğrenciler için Akademik Türkçe Sağlık Bilimleri*, Kayseri: Can Ofset.

Akkaya A, Biçer A, Boylu E, Can T, Demirel G, Saçkesen A, Yıldırım F, Yılmaz MY (2019) *Uluslararası Öğrenciler için Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 2*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Akkaya A, Biçer A, Boylu E, Can T, Demirel G, Saçkesen A, Yıldırım F, Yılmaz MY (2019) *Uluslararası Öğrenciler için Fen ve Sağlık Bilimlerinde Akademik Türkçe 3*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Akkaya N ve Ünal E (2016). Sözlü İletişim, İçinde: *İlk ve Ortaokullarda Türkçe Öğretimi*, F. Susar Kırmızı (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Aksan D (2009). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aktaş Ş ve Gündüz O (2003) *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Altunbay M (2019) *Konuşma Eğitiminin Temel Kavramları*, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, Ü. Şen (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Altunbay M (2019) Yazma Eğitiminin Temel Kavramları, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, Ü. Şen (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Alyılmaz S ve Şengül K (2017). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme*, İstanbul: Kesit Yayınları.

Arı G (2018) Konuşma Eğitimi, İçinde: *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, M. Durmuş ve A. Okur (Ed.) . Ankara: Grafiker Yayınları.

Aydın G (2015) *Türk Dili ve Edebiyatı Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitiminde Yansıtıcı Öğretim Uygulamalarının Akademik Yazma Becerilerine Etkisi*, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Aydın G (2019) Yazma Eğitimi ile İlgili Temel Kavramlar, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, H. Karatay (Ed.) . Ankara: Asos Yayınları.

Aytan T (2019) Dinleme Eğitimi, İçinde: *Türkçe Öğretimi*, H. Kavruk ve H. Kurnaz (Ed.) . Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bağcı H ve Başar U (2018) Yazma Eğitimi, İçinde: *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, M. Durmuş ve A. Okur (Ed.) . Ankara: Grafiker Yayınları.

Barut A (2015) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Üniversite Öğrencilerinin Kullandıkları Dil Öğrenme Stratejileri Üzerine Bir Değerlendirme*, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi.

Bayat N (2019) Yazma Modelleri, İçinde: *Yazma ve Eğitimi*, N. Bayat (Ed.) . Ankara: Anı Yayıncılık.

Biçer A, Boylu E, Demirel G, Saçkesen A, Yıldırım F, Yılmaz MY (2018) *Uluslararası Öğrenciler için Sosyal Bilimlerde Akademik Türkçe 1*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.

Bozkurt F (1999). *Türklerin Dili*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Büyükkız KK (2016) Yabancılara Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisinin Yeri, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar Yöntemler Beceriler Uygulamalar*, F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Cohen AD (1998) *Strategies in Learning and Using a Second Language*. London and New York : Longman.

Çakır İ (2010) Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Eğitiminde Neden Zordur? *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 28, Yıl:2010/1, (165-176 s.)

Çakır MC (2019) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi Etkinliklerinin Uygulanması, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi*, E. Karagöl (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Çetin D (2017) Konuşma ve Yazma Becerileri, İçinde: *Uygulamalı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı 1. Cilt*, H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin, D. Melanlıoğlu (Ed.) . İstanbul: Kesit Yayınları.

Çifci M (2019) Okuma Eğitimi ile İlgili Temel Kavramlar, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, H. Karatay (Ed.) . Ankara: Asos Yayınları.

Demir N ve Yılmaz E (2016)*Türk Dili El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları.

Demir D (2017) *Uluslar arası Öğrencilerin Akademik Türkçe İhtiyaçları*, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara.

Demirekin M (2017) *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Anlamlandırılmasında Kelime ve Dil Öğrenme Stratejileri Kullanımı*, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi.

Demirel Ö (2004) *Yabancı Dil Öğretimi*, Ankara: Pegem.

Demirel Ö ve Şahinel M (2006)*Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri için Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demiriz N ve Okur A (2019) Türkçe Öğretiminde Yazma Öğretimine Akademik Türkçe Aşamasında Yabancı Öğrenciler Üzerinde Bir Bakış, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 436-449.

Dilidüzgün Ş (2015) Eylem Odaklı Yaklaşım Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Etkinlikleri, *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 16-34.

Dilidüzgün Ş (2018) Dinleme Eğitimi, İçinde: *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, M. Durmuş ve A. Okur (Ed.) . Ankara: Grafiker Yayınları.

Doğan Y (2013) *Dinleme Eğitimi*, Ankara: Pegem.

Doğan Y (2019) Dinleme/ İzleme Eğitimi ile İlgili Temel Kavramlar, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, H. Karatay (Ed.) . Ankara: Asos Yayınları.

Ellis R (2008) *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.

Epçaçan C (2013) Temel Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme ve Dinleme Eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 331-352.

Erdem İ (2019) Konuşma Eğitimi ile İlgili Temel Kavramlar, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, H. Karatay (Ed.) . Ankara: Asos Yayınları.

Ergin M (2005). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.

Erol HF (2016) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar Yöntemler Beceriler Uygulamalar*, F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Fidan Ö (2016) Türkçenin Yabancı/ İkinci Dil Olarak Öğretimi: Konuşma, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar Yöntemler Beceriler Uygulamalar*, F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Fişekçioğlu A (2019) Eylem Odaklı Yaklaşım ve Okuduğunu Anlama Becerisi, İçinde: *Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi*, AA. Ahmed ve A. Fişekçioğlu (Ed.) . Ankara: Nobel Yayıncılık.

Fişekçioğlu A (2019) Yazma Becerisi ve Görev Odaklı Yazma Etkinlikleri, İçinde: *Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi*, AA. Ahmed ve A. Fişekçioğlu (Ed.) . Ankara: Nobel Yayıncılık.

Göğüş B (1978) *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Gül Yayınevi.

Günay D (2003) *Metin Bilgisi*, İstanbul: Multilingual Yayınları.

Güneş F (2016) *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Halitoğlu V (2018) Akademik Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sürecinde Kelime Öğrenimi ve Buna Yönelik Bir Eylem Araştırması, *Erciyes Journal of Education*, 2(1), 39-63.

Harputoğlu B (2015) *Yabancı Dil Olarak Türkçe ve Ana Dil Türkçe Ders Kitaplarında Öğrenme Stratejilerinin İncelenmesi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Hasırcı S (2016) Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisinin Yeri, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar Yöntemler Beceriler Uygulamalar*, F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

İnce B ve Boztilki G (2016) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar Yöntemler Beceriler Uygulamalar*, F. Yıldırım ve B. Tüfekçioğlu (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

İnce B (2019) Eylem Odaklı Yaklaşım ve Konuşma Becerisi, İçinde: *Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi*, AA. Ahmed ve A. Fişekçioğlu (Ed.) . Ankara: Nobel Yayıncılık.

İnce B (2019) Eylem Odaklı Yaklaşım ve Dinlediğini Anlama Becerisi, İçinde: *Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi*, AA. Ahmed ve A. Fişekçioğlu (Ed.) . Ankara: Nobel Yayıncılık.

Karagöl E (2019) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisine Yönelik Yapılan Araştırmalar, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi*, E. Karagöl (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Kayalan M (2000) *Etkili ve Hızlı Okuma Sanatı*, İstanbul: Alfa Basım Yayım-Dağıtım.

Keskin F ve Okur A (2018) Okuma Eğitimi, İçinde: *Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı*, M. Durmuş ve A. Okur (Ed.) . Ankara: Grafiker Yayınları.

Kıymaz MS ve Doyumağaç İ (2019) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Kavramlar ve Kurumlar, İçinde: *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi*, MN. Kardaş (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Koban Koç D (2015) Türkçenin Yabancı/ İkinci Dil Olarak Öğretiminde Beceri Öğretimi , İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi*, A. Sarıçoban (Ed.) . Ankara: Anı Yayıncılık.

Konyar M (2019) *Uluslar arası Öğrencilerin Akademik Türkçe İhtiyaç Analizi ve Örnek Ders İçeriği*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Tokat.

Korkmaz CB (2018) *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Dinleme Metinlerinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.

Kurt B (2019) Türkçenin Ana Dili Olarak Öğretilmesiyle Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi Arasındaki Farklar, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, Ü. Şen (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Melanlıoğlu D (2012) Dinleme Becerisine Yönelik Ölçme Değerlendirme Çalışmalarında Üstbiliş Stratejilerinin Kullanımı. *TurkishStudies*, 1583-1595.

Melanlıoğlu D (2019) Üniversite Öğrencilerinin Akademik Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma: Ders Ne Zaman Bitecek? Sıkıldım!, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Güz (20), 311-348.

Mete F (2015) Dil ve Yabancı / İkinci Dil Eğitimi Kavramları , İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi*, A. Sarıçoban (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Moralı G (2019) Uluslar arası Öğrencilere Yönelik Akademik Türkçe Okuma Metinlerinin ve Etkinliklerinin Değerlendirilmesi: Bir Doküman İncelemesi, *İstanbul Aydın Üniversitesi Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 4 (2), 57-72.

Oxford RL (1990) *Language Learning Strategies: Whatever teachers should know*. Newbury House Publishers. Oxford University Press.

Özbay M (2007) *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*, Ankara: Öncü Kitap.

Özkan Gürses M (2011) *Fransızca Yabancı Dil Dersinde Bilişsel Akademik Dil Öğrenme Yaklaşımına Dayalı Okuma Stratejileri Öğretiminin Okuduğunu Anlamaya*

ve *Strateji Kullanımına Etkisi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği*, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. Eskişehir.

Rubin J (1987) “Learnerstrategies: Theoreticalassumptions, researchhistoryand typology.” In A. Wenden& J. Rubin (Eds.), *LearnerStrategiesand Language Learning*. EnglewoodCliffs, NJ: PrenticeHall. ss. 15-29.

Sarıçoban A ve Kürüm EY (2015) Türkçenin Yabancı/ İkinci Dil Olarak Öğrenimi Stratejileri, İçinde: *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi*, A. Sarıçoban (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Sarıkaya B (2020) Akademik Dil ve Yazının Önemi, İçinde: *Türk Dili 2 Akademik Yazma Eğitimi*, MN. Kardeş ve R. Koç (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

Seyedi G (2019) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Yazma Öğretimi*, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara.

Serçe H ve Sünbül AM (2015). *Dil Öğrenme Stratejileri*, Ankara: Pegem Akademi.

Sever S (2004) *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Şen Ü (2019) Dil Eğitiminin Genel Kavramları, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, Ü. Şen (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Tanrıverdi A E (2015) Yabancılar için Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Yer Alan Yazma Etkinliklerinde Özgünlük, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu*. Ankara.

Tayşi Karakuş E (2017) Dinleme ve Okuma Becerileri, İçinde: *Uygulamalı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı 1. Cilt*, H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin, D. Melanlıoğlu (Ed.) . İstanbul: Kesit Yayınları.

Temizyürek F, Erdem İ ve Temizkan M (2014) *Konuşma Eğitimi (Sözlü Anlatım)*, Ankara: Pegem Akademi.

Temur T (2010) Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 303-319.

Tok M (2012) *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Akademik Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Uygulamalı Bir Çalışma*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Tok M ve Gönülal M (2016) Akademik Yazma Sürecine İlişkin Bir İhtiyaç Analizi. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 142-161.

Tüfekçioğlu B (2018) *Yabancı Dil Olarak Akademik Türkçe: Sosyal Bilimlerde Akademik ve Teknik Söz Varlığı*, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara.

Tüfekçioğlu B (2018). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Sözcükler Sosyal Bilimlerde Derlem Tabanlı Bir Çalışma*, Ankara: Pegem Akademi.

Tüfekçioğlu B (2020). *Akademik Amaçlar için Türkçe Öğretimi Kuram ve Uygulama*, Ankara: Pegem Akademi.

Uzuntaş A ve Yıldız C (2017) Dil Öğretiminde Yaklaşımlar, Yöntemler, Strateji ve Teknikler, İçinde: *Uygulamalı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı I. Cilt*, H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin, D. Melanlıoğlu (Ed.) . İstanbul: Kesit Yayınları.

Üstten Uslu A (2019) Okuma Eğitiminin Temel Kavramları, İçinde: *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*, Ü. Şen (Ed.) . Ankara: Pegem Akademi.

Yalçın Ç (2018) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Yer Alan Dinleme Etkinliklerinin Dil Öğrenme Stratejileri Açısından İncelenmesi*, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Yaman E (2012) *Konuşma Sanatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Yaylı D (2019) *Yabancı Dilde Yazma Eğitiminde Yaklaşımlar*, İçinde: *Yabancılara Türkçe Öğretimi Politika, Yöntem ve Beceriler*, D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yaylı D ve Yaylı D (2019) *Anadilinde ve Yabancı Dilde Yazma*, İçinde: *Yazma ve Eğitimi*, N. Bayat (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yılmaz F (2014) *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe 2 Ders Kitabı Yazma Etkinlikleri Üzerine Bir İnceleme*, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 37-48.

EKLER

Ek-1: Dil Öğrenme Stratejilerine Yönelik Kontrol Listeleri

Bellek Stratejilerine Yönelik Kontrol Listesi Dinleme Öncesi															
Kitap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Zihinsel Bağlantılar Oluşturma				İmge ve Sesleri Kullanma				Gözden Geçirme		Eyleme Geçirme		
			Gruplama	Çağırım Kurma	Yeni Kelimeleri Bağlam İçinde Kullanma	Görselleri Kullanma	Anlam Haritası Oluşturma	Anahtar Kelimeleri Kullanma	Zihinde Sesleri Kullanma	Araçlı Gözden Geçirme	Fiziksel Tepki ya da Duyuları Kullanma	Mekanik Teknikler Kullanma			
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun
			Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun	Yiyun

Bellek Stratejilerine Yönelik Kontrol Listesi

Döneme Sonrası

Kitap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Zihinsel Bağlantılar Oluşturma				İmge ve Sesleri Kullanma				Gözden Geçirme		Eyleme Geçirme						
			Gruplama	Çağrışım Kurma	Yeni Kelimeleri Bağlıları İçinde Kullanma	Görüşleri Kullanma	Anlam Hattıtası Oluşturma	Anakür Kelimeleri Kullanma	Zihinde Sesleri Kullanma	Aralıklı Gözden Geçirme	Fiziksel Tepki ya da Duyuları Kullanma	Mekanik Teknikler Kullanma	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Bilişsel Stratejilere Yönelik Kontrol Listesi																												
Dinleme Öncesi																												
Kıtlar Adı	Erikimlik Adı	Sayfa Numarası	Uygulama Yapma					Mesaj Alma ve Gönderme			Akıl Yürütme ve Analiz Etme				Bilgi ve Ürün İçin Yapı Oluşturma													
			Telrar Etme	Ses ve yazıyı kullanarak alıştırma yapma	Formüller ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Yeminden Barıştırm	Doğal bir şekilde alıştırma yapma	Fikri Çabucak Anlama	Mesaj Alma ve Gönderme için Kaynakları kullanma	Tümden-gelim yolu ile akıl yürütme	İfadeyi Analiz Etme	Karşılaştırmalı Analiz	Çeviri Yapma	Transfer Etme	Not Alma	Özelleme	Önemi Belirtme											
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil

Bilgisel Stratejilere Yönelik Kontrol Listesi
Değerlendirme Sonrası

Kırtap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Uygulama Yapma							Mesaj Alma ve Gönderme			Akıl Yürütme ve Analiz Etme							Bilgi ve Ürün İçin Yapı Oluşturma										
			Tekrar Etme	Ses ve yazıyı kullanarak alıştırmaya yapma	Formüller ve dil yapılarını tanıma ve kullanma	Yeni Barıştırma	Doğal bir şekilde alıştırma yapma	Fikri Çabucak Anlama	Mesaj Alma ve Gönderme için Kaynakları kullanma	Türden gelim yolu ile akıl yürütme	Karşılaşılabilir Analiz	Çeviri Yapma	Transfer Etme	Not Alma	Özetleme	Önemini Belirtme	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama								
			Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	
			Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama
			Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama
			Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama
			Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama
			Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama
			Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama	Uygulama

Telefizyon Stratejilerine Yönelik Kontrol Listesi

Dinleme Öncesi

Kitap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Tahmin Yürütme				Konuşma ve Yazmada Engellerle Başa Çıkma													
			Dilbilimsel İşlevleri Kullanma	Diğer İşlevlerin Kullanma	Ana Dile Çevirme	Yardımları Alma	Jest ve Mimikleri Kullanma	Bir süreçte İletişimden Kaçınma	Konuyu Seçme	Mesajı Düzenleme veya Uyarılama	Kelime Türetme	Eş Anlamlı veya Benzer Kelime Kullanma								
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	
			Uygun değil	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
			Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun

Telaflı Stratejilerine Yönelik Kontrol Listesi		Dinleme Strası																			
Kitap Adı	Erişimlik Adı	Sayfa Numarası	Konusu ve Yazmada Engellerle Başa Çıkma	Eş Anlamlı veya Benzer Kelime Kullanma	Uygun değil																
					Uygun																
Erişimlik Adı	Kısmi Yürütme	Dilbilimsel İpuçlarını Kullanma	Dilbilimsel İpuçlarını Kullanma	Ana Dile Çevirme	Yardım Alma	Jest ve Mimikleri Kullanma	Bir süreliğine İletişimden Kaçınma	Komuyu Seçme	Mesajı Düzenleme veya Uyarılama	Kelime Titrleme	Eş Anlamlı veya Benzer Kelime Kullanma	Uygun değil									
												Uygun									
Erişimlik Adı	Kısmi Yürütme	Dilbilimsel İpuçlarını Kullanma	Dilbilimsel İpuçlarını Kullanma	Ana Dile Çevirme	Yardım Alma	Jest ve Mimikleri Kullanma	Bir süreliğine İletişimden Kaçınma	Komuyu Seçme	Mesajı Düzenleme veya Uyarılama	Kelime Titrleme	Eş Anlamlı veya Benzer Kelime Kullanma	Uygun değil									
												Uygun									

Ünüt Bilişsel Stratejilere Yönelik Kontrol Listesi
Dinleme Strası

Kıtırp Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Öğrenmeye Odaklanma			Öğrenmeyi Düzenleme						Öğrenmeyi Değerlendirme					
			Yeni bilgiyi bilinenlerle eşleştirme	Diğkatini toplama	Sözleşli özetleme	Dil öğrenimini öğrenme	Düzenleme	Amaç ve hedef belirleme	Dil öğrenme görevinin amacını belirleme	Dil öğrenme görevi için plandırlama yapma	Alıştırma yapma fırsatları arama	Kendini izleme	Kendini değerlendirme	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun

Üst Bilişsel Stratejilere Yönelik Kontrol Listesi
Dinleme Sonrası

Kitap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Öğrenmeye Odaklanma								Öğrenmeyi Düzenleme								Öğrenmeyi Değerlendirme																					
			Yeni bilgiyi bilincindele eşleştirme	Dikkatini toplama	Sözün anlamını ortaklaşarak	Dil öğrenimini öğrenme	Düzenleme	Amacı ve hedef belirleme	Dil öğrenme görevinin anlamını belirleme	Dil öğrenme görevi için planlama yapma	Aktarıma yapma fincanları arama	Kendini izleme	Kendini değerlendirme																											
			Liyum değil	Liyum	Liyum değil	Liyum	Liyum değil	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum değil	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum değil	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum değil																		
			Liyum	Liyum	Liyum değil	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum	Liyum

Duyuşsal Stratejilere Yönelik Kontrol Listesi																				
Dinleme Öncesi																				
Kitap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Kaygıyı Azaltma				Kendini Cesurlendirme			Duyularına Hakim Olma										
			Derin Nefes Alma, Meditasyon, Rahatlama	Müziği Kullanma	Gülmeye	Olumlu Yaklaşma	Risk alma	Kendini Odullendirme	Kendini Dinleme	Kontrol Listesi kullanma	Dil Öğrenme Gınlığı Tutma	Duyularını Başkalarıyla Paylaşma	Uygun	Uygun değil						
			Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil					
			Uygun	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil					

Dünyasal Stratejilere Yünelik Kontrol Listesi

Dinleme Sonrası

Kitap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Kaygıyı Azaltma				Kendini Cesaretlendirme				Duygularına Hakim Olma				
			Derin Nefes Alma, Meditasyon, Rahatlama	Muhazıfı Kullanma	Gülmeye	Olumlu Yaklaşma	Risk Alma	Kendini Ödüllendirme	Kendini Dinleme	Kontrol Listesi kullanma	Dil Öğrenme Gönüllüğü Tutuma	Duygularını Başkalarıyla Paylaşma			
			Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil

		Sosyal Stratejilere Yönelik Kontrol Listesi																													
		Dinleme Öncesi																													
Kıtap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası	Soru Sorma		Başkalarıyla İş Birliği Yapma		Empati Kurma																								
			Açıklama ve doğrulama için Soru sorma	Düzeltilme için soru sorma	Arkadaşlarıyla işbirliği yapma	Hedef Dilde konuşanlarla işbirliği yapma	Kültürel Anlayış Geliştirme	Başkalarının duygu ve düşüncelerini farkına varma																							
			Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil																			

Sosyal Stratejilere Yönelik Kontrol Listesi											
Dinleme Sırası											
Kıtap Adı	Etkinlik Adı	Sayfa Numarası									
			Soru Sorma	Başkalarıyla İş Birliği Yapma	Empati Kurma						
Açıklama ve doğrulama için Soru sorma	Düzeltilme için soru sorma	Arkadaşlarıyla işbirliği yapma	Hedef Dilde konuşanlarla işbirliği yapma	Kültürel Anlayış Geliştirme	Başkalarının duyguları ve düşüncelerinin farkına varma						
						Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil	Uygun	Uygun değil

Ek-2: Yazma Yaklaşım ve Yöntemleri Kontrol Listesi

Yaklaşımlar	Yöntemler	Adet